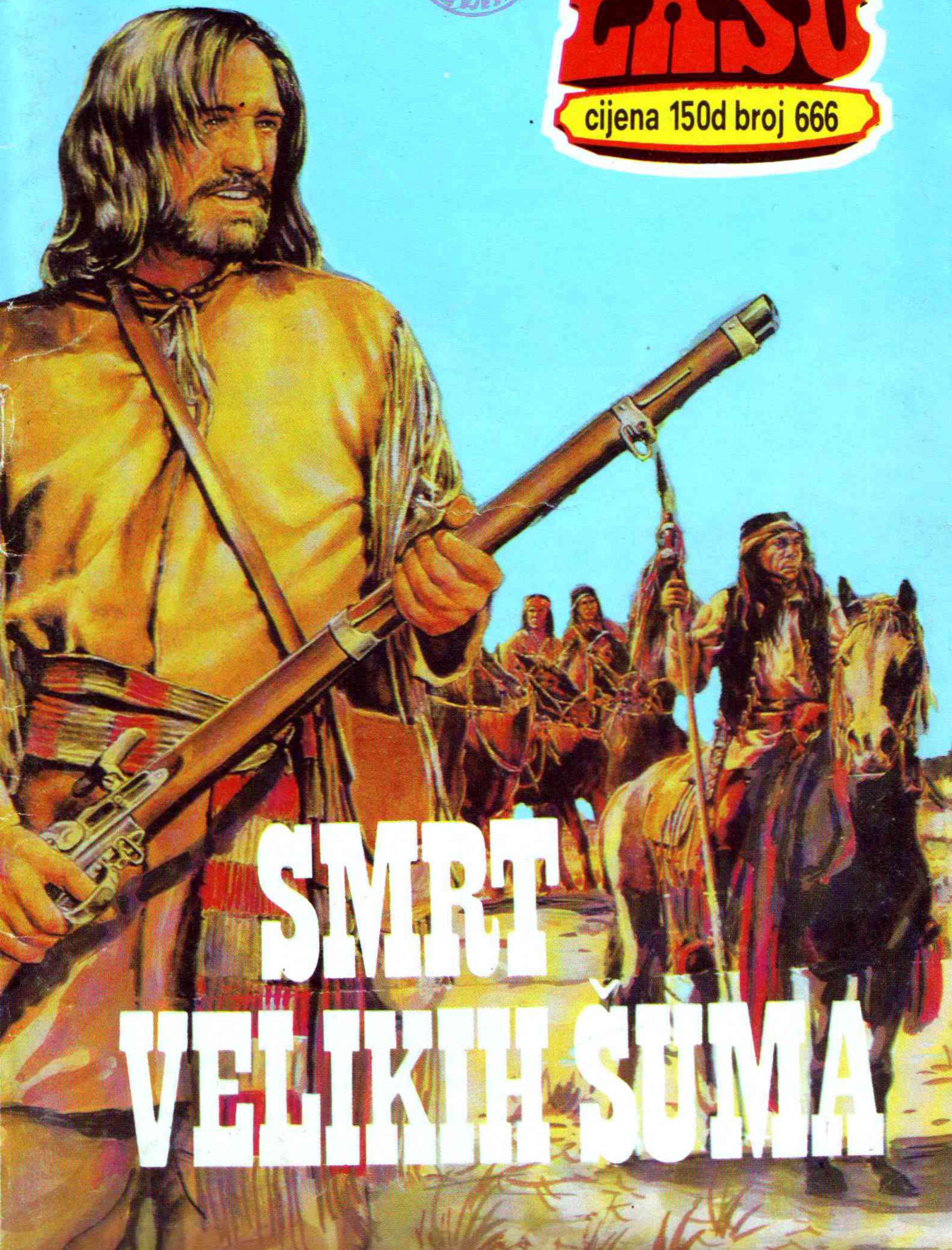

WESTERN ROMAN
LASO
cijena 150d broj 666

SMRT VELIKIH SUMA

John Gray

SMRT VELIKIH ŠUMA

Glavni i odgovorni urednik
MILIVOJ PAŠIČEK

Izdavač: SOUR »Vjesnik« (predsjednik Poslovnog odbora **Vjekoslav Koprivnjak**)
– RO Novinsko-izdavačka djelatnost, n. sol. o. – OOUR Informativno-revijalna izdanja, n. sub. o. (v. d. direktora **Božidar Radman**).

Tisak: RO Štamparska djelatnost SOUR »Vjesnik«, n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n. sub. o., OOUR TM n. sub. o. i OOUR Tisak revijalnih izdanja, n. sub. o.

Predsjedavajući Savjeta redakcije »Romani i stripovi«: **dr Ivan Krtalić**

Uređivački kolegij: **Ivica Bartolić** (graf. ur.), **Berislav Grabušnik** (graf. ur.), **Marija Jurela** (biblioteke »Super strip« i »Trag«), **Pavle Lugarić** (zamjenik gl. i odg. ur.), **Milivoj Pašiček**, **Ana Župan** (ljubavni roman).

Redakcija: **Sonja Dunduš** (daktilograf), **Ana Hrastović** (novinar), **Zdenka Jočić-Beck** (redaktor), **Pero Kvesić** (novinar), **Igor Mandić** (novinar), **Branka Ožegić** (teh. sur.), **Hrvoje Prčić** (novinar).

Tajništvo: **Sanja Popović** (tajnik), **Biserka Pupavac** (pomoćnik gl. urednika za ekonomske poslove).

Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, tel. (041) 515-555 i 519-555. Telex 21 121 YU VSK.

LASO 666

JOHN GRAY: SMRT VELIKIH ŠUMA

Naslov originala: DER TOD DER GROSSEN WÄLDER

Recenzija: Nedjeljka Paravić

Prijevod: Julije Knežević

Copyright: Pabel Verlag, posredstvom Meyer Press, Salzburg

LASO 666 izlazi 18. 7. 1986.

I

Rijeka je bila stara poput svijeta, a starac na njezinoj obali, čini se, nije bio ni dan mlađi.

Sjedio je na trulim daskama gata, uronivši bose noge u vodu. Čvorugavim je rukama pleo košaru od savitljivih vrbinih šiba. Promatrao je kanu što se približavao sa zapada, nastavljao je svojim radom ne ispuštajući s oka duguljasti čamac od kore drveta i kože.

Čovjek u kanuu je imao na sebi košulju i hlače od jelenje kože, ušavljene i sašivene na indijanski način. Na glavi je imao kapu od krzna rakuna. Donju polovicu lica mu je pokrivala gusta, crna brada.

— Dobar dan, starče! — Uvuče veselo i žmirne na suncu. — Je li to Lewisville?

Starac kimne. I dalje je pleo. Košara je poprimala svoj oblik.

— Mirno je ovdje — reče čovjek u čamcu.

Pogleda kolibe iznad rijeke. Bile su to brvnare od neoljuštenih debala s malim rupama bez stakla umjesto prozora. Praznine između greda bile su zapunjene ilovačom. Kolibe su bile pokrivene slamom ili daščicama.

Naselja nije činilo zatvorenu

cjelinu. Kolibe su ljudi podigli na raznim udaljenostima, uz rijeku, na potezu dugačkom gotovo pedesetak metara.

— Zar je tu uvijek tako mirno?

— Vrlo mirno — uzvрати starac. Dohvati novu šibu i nastavi s pletenjem. Svijetlim očima pogleda sugovornika. — Svi su otišli. Usred zime. Bio je tu neki čovjek i kazao da na zapadu ima zlata. Ljudi su nato pokupili svoje stvarčice i otišli.

— Zar svi?

— Ackerman je još tu. — Ruke mu se prestanu pokretati. — Ackerman kaže da će pričekati. Zar tebe?

— Možda.

— Čovjek se uspravi u čamcu i popne se na gat. Priveže kanu kožnatom uzicom o iskošenu bitvu, potom se duboko sagne i izvuče iz čamca dugačku pušku i dva teška svežnja dabrovih krzana.

Ponešto se zgrbi pod teretom i otkorača u smjeru brežuljka. Bio je to snažan čovjek. Nije bio osobito visok, no ramena su mu bila široka, sav je bio zbijen, ali bez imalo sala na sebi. Pokreti su mu bili polagani, gotovo teški, ali promišljeni i izvrsno ko-

ordinirani. Taj je čovjek vrlo dobro znao što čini.

Prođe pokraj koliba. Odnekud se pojavi neki čupavi pas i pogleda stranca. Zalaje. Iza jednoga prozora čovjek zapazi lice koje ubrzo nestane.

Kolibe su bile povezane samo stazama što su se na kraju mjesta slijevale u nešto širi kolski put, naznačen dubokim kolotečinama. Nadomak mjestancu započinjala je gusta šuma.

Čovjek je zastajkivao gotovo pred svakom kolibom. Na jednoj od izduženih brvnara visila je od nevremena izbljedjela ploča. Na jednoj ju je strani vjetar odvojio od stijene.

•DINING ROOM & HOTEL
DNEVNO SVJEŽI ODREZAK
ANTILOPE•*

Čovjek se pogladi po bradi. Gurne trošna vrata što su se zavjesila na stožerima i uđe.

Pod se sastojao od nabijene gline. Namještaj je bio od grubo tesanih klupa i stolova. Posvuda je bilo prašine, vonjalo je na plijesan.

Čovjek baci svežnjeve krzna na stol i ogleda se. Iz pozadine dugačke prostorije se pojavi neka prilika: niska, široka, s trbuhom na kojem se gotovo raspu-kla zamrljana košulja, s naramenicama što su se gotovo zasjekle u ramena.

– McNott!

– Dobar dan, Ackermane!

– Sjedni. – Ackerman prođe rukom kroz rijetku kosu i izvuče bocu i dvije čaše ispod bara.

* Antilopa – Američka antilopa nije bliži rođak antilope Starog svijeta. Najbliži srodnik joj je – ovca. U Americi je zovu pronghorn (op. ur).

– Donio sam dobrih krzna – reče McNott. – Na brzacu iznad Sand Hillsa mi se prevrnuo kanu. Izgubio sam posljednje zalihe, ali krzna su tu.

– Uvijek te služi sreća – reče Ackerman.

– Zar tebe ne služi?

– Ogledaj se samo! Ni strvine više nema ovdje! Viski mogu sam popiti, zalihe mogu prožderati sam! Od toga čovjek postaje debeo i ružan, gacka u mjestu. Stari Tom je jedini čovjek s kojim još mogu porazgovarati.

– Zar onaj starac na rijeci?

– Mislim da nikada nije bio mlad... – zamišljeno će Ackerman. – Potreban si mi, McNott. – Ackerman se nagne naprijed. Oči mu zasjaju. – Imam još novca, McNott. Mnogo novca! Kupit ću tvoja krzna.

McNott ne reče ništa. – Kupit ću mnogo više – nastavi Ackerman. – Kaži mi, što misliš o tom prokletom gnijezdu.

– Položaj nije loš.

– Položaj je izvrstan! – reče Ackerman. – Niobrara priušćuje u Missouriju. Voda je do ovdje dovoljno duboka za plovidbu. Dubina korita je prilično postojana, ne mijenja se kod svake proljetne vode. Zapitao sam staroga Toma, a on to zna. Sve zna. Kad načine dobru cestu, nekoliko dobrih kuća i kada će jednom tjedno pristajati riječni parobrod...

– Za koga?

– Dovući ću ljude ovamo – reče Ackerman. – Sve ću dovući ovamo. To će gnijezdo postati velegrad, upravo poput St. Louisa ili New Orleansa. Eto, u tu si mi svrhu potreban.

– Ne gradim gradove, Johnne.

Postavljam stupice i sakupljam krzna.

— Upravo to, McNott. Kome ih inače prodaješ?

— Većinom trgovcima u St. Louisu.

— Američkoj tvrci za trgovinu krznima, zar ne? Odsad ćeš ih prodavati meni. Jesi li ikada čuo za Hudson Bay Company?

— Naravno.

— Tamo su Englezi. Velika stvar! Ugovorno zapošljavaju lovce na stupice i otkupljuju sve. Trguju i sa crvenokošcima i nagomilavaju krzna u skladištima, od kojih čovjeku ispadaju oči.

— Znam.

— Poslušaj me — nastavi Ackerman. — I ja ću tako. Potreban si mi jer poznaš najbolje lovce na stupice. Porazgovarat ćeš s njima. Neće više prodavati u St. Louisu. Svi će prodavati meni. Samo meni! Ja neću zaključivati ugovore poput krznarske tvrtke, niti ću od vas zahtijevati postotak za daljnju prodaju. Pri tome vas samo varaju. Vi ćete prodavati meni, ja ću vam platiti cijenu i prodavat ću ih dalje na vlastitu opasnost. Nudim vam višu cijenu od one što je sada postižete. Povoljnije ću vam ponuditi i opremu koja vam je potrebna svake godine prije nego što krenete u šume. Osim toga, put do mene je kraći nego do St. Louisa.

Uzbuđeno ispuhne zrak i nekoliko puta udahne, zatim nastavi:

— Ovdje gradim veliko skladište trgovačke robe, koja će vam biti potrebna u divljini, a i skladišne zgrade za krzna. Posreći li vam da nagovorite Indijance da krzna prodaju meni, a

ne više Englezima, nagradit ću vas. Čist i pošten posao!

McNott je šutio. Skine indijansku vrećicu s duhanom s pojasa i nabije kratku lulu što ju je sam izrezbario.

— Zamisao ti je dobra, Johnne

— reče poslije nekog vremena.

— Mislim da ću ti moći poslati nekoliko lovaca na stupice. Ali mi smo samotnjaci. U šumama mora biti tako. Nije nam potreban nikakav šef.

— Slobodni ortakluk! — reče Ackerman. — Nikakvih ugovora! Vjerujem na vašu riječ, a vi na moju. Vi mi jamčite krzna, a ja vama otkup po višoj cijeni nego što se nudi u St. Louisu. Tko želi otići, neka ide! Ne uspijem li prodati krzna, ionako ću propasti za godinu dana. Ali vi nećete ništa izgubiti.

— Zvuči sasvim dobro, Johnne. Ackerman pogleda McNotta u oči i reče:

— Već se godinama poznamo. I ja sam jedan od vas. Ne pripadam među one koji vas žele izrabiti, jer smatraju da vi tamo, u divljini, nemate pojma o tome što se zbiva u svijetu. Istina, nisam čovjek koji bi mogao živjeti u šumama, ali ni fini nitkov koji će vas prevariti. Uvijek sam trgovao s vama i jesam li koga prevario?

— Nisi, Johnne. — McNott povuče dim iz svoje lule. — Nisam poslovni čovjek, lovac sam. U nas postoje drugi zakoni. Cijeli život lovim i prodajem krzna. Želim postići pristojnu cijenu, a za svoj novac želim pristojnu opremu.

— Sve ćeš to imati — reče Ackerman. — A i drugi. Još i više: Morate misliti na to da jednoga dana više nećete moći loviti.

Prema tome, morate nešto uštedjeti i za to vrijeme. A dokle god vam američka tvrtka u St. Louisu diktira cijene, ostat ćete siroćinja.

— Isprva je tvrtka bila sasvim u redu — reče McNott. — Zlo je postalo tek kad se razmahala. I ti bi jednoga dana mogao doći na tu zamisao pošto ti se sve nađe u ruci.

— Poznaješ me, McNott. Trgovac sam i želim zaraditi novac, ali isto tako želim da svi budu zadovoljni. Dobar se posao može načiniti samo tako.

— U redu, John. — McNott zapazi da mu se lula ugasila. Ponovo je pripali, a Ackerman ulije još viskija. — Što se mene tiče, pristajem!

— Onda će pristati i drugi. Za početak moramo okupiti najmanje desetak iskusnih lovaca. Tada će se posao isplatiti. A kad posao krene, bit će sigurno i više lovaca.

— Sutra odlazim — reče McNott. — Ali prije toga se želim najesti i naspavati se. Već dva dana nisam ništa jeo, niti spavao.

— Sve ćeš dobiti — reče Ackerman. Žustro skoči, nagne se preko stola i naceri se. Ispruži ruku, a McNott je prihvati i stisne.

— Odrezak antilope? — zapita McNott. — Dnevno svježi? — Palcem pokaže preko ramena u smjeru vratiju, iznad kojih je visila ploča.

— Glupost! Otkako sam ovdje, nisam vidio antilopu — reče Ackerman. — Ali možeš dobiti prsa purana.

— Daj mi cijelog purana — reče McNott, zavalio se i posegne za čašom. Viski je bio oštar.

Zapeče ga u grlu. Poput vatre mu se slije u želudac. Ugodna mu se toplina raširi tijelom. Obuzme ga čak i neka tromost. Što je dulje razmišljao o Ackermanovu prijedlogu, svidao mu se sve više. Već je godinama poznavao Ackermana. Bio je jedan od mnogih sitnih trgovaca koji su putovali gore-dolje Misourijem i zaključivali poslove s lovcima. No trgovali su i s Indijancima. Ackerman je bio osobito vješt. McNottu je već davno bilo jasno da Ackerman neće ostati među sitnim trgovcima. Osim toga, Ackerman nije nikada varao.

II

McNott je znao da ga netko slijedi otkako je napustio Niobraru i sa svojim kanuom skrenuo u Missouri.

Neki čovjek na konju! Bio je sam i neoprezan. McNott je u predvečerje zapazio njegovu vatru. I od tada je bio na oprezu. Kraj je bio prostran, divlji i gotovo sasvim pust. Na sto milja ukруг — ni čovjeka, pa ni traga njemu. A kad bi ovdje koji čovjek slijedio drugoga, onda je to uvijek imalo razloga. U najmanju ruku, to nije značilo ništa dobra.

McNott usmjeri kanu k obali i priveže ga o deblo patuljaste jele. Zatim se popne gustim grmljem obraslom obalom.

Pušku je ponio sa sobom. Sagne se i potrči guštikom. Pokreti su mu bili gipki. Nije gotovo ni šuma izazvao. Poslije svakih pet-šest koraka zastane i napregnuto oslušne.

McNott je bio čovjek divljine. Živio je u velikim šumama. Tu je bio sam, upućen isključivo na

sebe i svoje sposobnosti. Samo je tako mogao preživjeti. Polovicu svojega života je proveo u osami velikih šuma. Bio je pravi uspjeh doživjeti McNottovu životnu dob u velikim šumama. No McNott je poznavao tajne divljine.

Čučne iza poviše jele i pogleda ravnicu zapadno od rijeke. Pričeka. Ostane sasvim nepokretan. Iskusni je lovac bio i te kako strpljiv.

Naposljedku ugleda čovjeka. Sjedio je na pintu.* Polagano je jahao obalom rijeke i ukočeno zurio preda se.

Na glavi je imao tvrdi šešir. Ogrnuo se ogrtačem koji ga je štitio od prašine. Visio je s lijeve i desne strane sedla poput krila uginule ptice. Lagano se nagnuo naprijed.

McNott je promatrao svaki njegov pokret. Čovjek je imao gusti brk. Njegovi su se krajevi spustili preko krajičaka usta.

Čovjek se približi guštiku. Očito se spremao da udari lukom oko njega. Kada je prošao pokraj lovčevog skrovišta, McNott ustane i izide iz sjene jele.

– Tu sam – reče.

Konj se uplaši. Odmah zapleše. Jahaču je bilo potrebno nekoliko trenutaka da ga umiri.

– Sjaši! – reče McNott.

Usmjeri u stranca svoju pušku kentucky. Čovjek problijedi. Ukočenih nogu isklizne iz sedla i ostane stajati pokraj konja. Ogrtač mu je sada sizao do gležnjeva.

– Pravite grešku – reče čovjek.

* pinto – šaren, šareni konj (op. ur.)

– Tko si ti?

– Gus Lance.

– Američka tvrtka za trgovinu krznima?

Onaj drugi je šutio.

– Od kada me pratiš? – zapita McNott.

– Vidio sam vas u Lewisvilleu.

– Poznaješ li me?

– Vi ste Abe McNott.

– Što želiš?

– Ništa.

McNott zadigne cijev puške i nacilja čovjeka u grudi.

– Pravite grešku – ponovi Lance. Glas mu je zvučao nervozno. – Odvezite se u St. Louis, kao i svake godine, i sve će biti u redu.

– Već sam prodao krzna – uzvрати McNott.

– Šteta – reče Lance. – Grozna šteta!

– Zar si me zbog toga slijedio?

– Ackerman je sišao s uma. Želi previše, ali ne zna u što se upušta. Bilo bi bolje kad biste razmislili o tome, McNott.

– Razmislio sam. Uvjeran sam da sa svojim krznima mogu raditi što hoću. A ti ćeš sjesti na svoju životinju i odjahati odakle si stigao! Kaži ljudima koji su te poslali neka sami postavljaju stupice! Više neće dobivati krzna. Barem ne od mene, a niti od nekih drugih. Po najmanje budu li slali za nama nitkove poput tebe!

Lance se okrene i posegne za rogom sedla. McNott spusti cijev puške, ali ostane oprezan.

– Kad drugi puta pojašeš za kojim čovjekom, odaberi nekog koji je slijep i gluh. Sljedeći bi mogao zapucati čim te otkrije, i

tek onda postaviti koje pitanje!

— Hvala vam na savjetu, gospodine McNott!

Lance uzjaše i okrene se u stranu. U desnoj je ruci imao pištolj s jednim metkom što ga je povukao iz sare čizme dok se penjao u sedlo.

Brk mu se, čini se, nakostriješio. Lance se naceri a da pri tome nije djelovao ništa prijaznije. Na desnoj mu je strani nedostajalo nekoliko zuba.

— Do videnja, McNott! — reče.

Pošto je povukao kokot, smjeshak mu se ukoči na licu, jer se McNott odmakao za dva koraka u stranu i nije se više nalazio na mjestu kamo je Lance ciljao.

McNott zapazi narančasti plamičak i začuje prasak. Podigne se oblačić dima i na trenutak sakrije lice jahača.

— Do videnja, Lance! — pozdravi ga McNott i povuče otponac.

Lance je sada sjedio u sedlu kao ukopan. Još je držao pištolj u ruci. Ne shvaćajući ništa, zurio je u McNotta sve dok ga teško tane nije izbacilo iz sedla.

Lance padne prema natrag. Konj se opet uplaši. Lance je bio mrtav prije nego što je dotakao travu. Na tlu se presavije i ostane nepokretno ležati.

McNott odloži pušku na tlo, skine rog za barut s pojasa i ponovno nabije pušku. Iz pocinčane kutije izvadi pripremljeno tane i šipkom za nabijanje ugu-
ra ga u cijev. Zatim stavi baruta u oganj i spusti kokot. Tek se tada nagne nad Lancea.

McNott uzdahne. Okrene se i vrati se k rijeci. Iz kanua izvadi

malu lopatu. Zatim se vrati k Lanceu i počne pod jelom kopati grob.

Sunce se penjalo sve više. Bilo je vrlo vruće i McNott se znojio. Lovac zagazi zemlju povrh pokopanoga, zatim pride k Lanceovu konju i skine mu sedlo, odvuče ga do obale i baci ga u rijeku. Potom udari konja po stražnjici i potjera ga u preriju.

McNott se vrati k svom kanuu. Sve do trenuka u kojem je zapazio progonitelja, nije razmišljao o tome kakve bi posljedice mogla imati Ackermanova zamisao. Sada se zapita vrijedi li se zbog nje izlagati opasnosti. No na to pitanje nije mogao odgovoriti, barem ne zasad. Uostalom, to i nije toliko važno: McNott je bio rođeni Škot, izuzetno tvrde glave. Kad bi ga tko pokušao zastrašiti ili prisiliti na što, većinom bi postigao upravo suprotno. Slijedio ga je neki čovjek s namjerom da ga prisili da raskine vezu s Ackermanom, i to je za McNotta bio dovoljan razlog da ustraje pri svojoj odluci. Povrh toga, smatrao je da će od toga imati koristi. Konačno — dao je i riječ!

McNott se ukrca u čamac i odbije se od obale. Ode do sredine rijeke, gdje ga zahvati jaka struja, tako da je veslo još koristilo samo za kormilarenje.

* * *

Već je izdaleka začuo buku, smijeh, glazbu i zapazio vatra.

Abe McNott ugleda ispred sebe sprud i ocijeni da se tamo nalazi pedesetak kanua. Pošto je ugledao i logor šatora i začuo grube glasove muškaraca, osje-

ti kako ga obuzima neko rastuće uzbuđenje.

Godinama su se sastajali ovdje kad bi stigli iz planina, iz šuma: mahom su to bili lovci na stupice, »traperi«, »mountain men«. To je mjesto bilo udaljeno, koje dvije milje od St. Louisa. Neki su lovci dojahali na mularima, mnogi su propješačili stotinjak milja noseći teške svežnjeve krzna na leđima. Treći su pak poput McNotta, doplovili kanuom. Naprosto su se spustili niz rijeku Platte ili Niobraru. Većina ih se ovdje sastajala svake godine, no neki bi ipak napuštali svoju osamu tek poslije dvije-tri godine. Tijekom tog vremena mnogi uopće nisu vidjeli ljudsko biće, a osim vlastitog glasa čuli su samo kriko-ve životinja. McNott ih je gotovo sve poznavao. A i oni su poznavali njega. Pošto je napustio sprud, zastane. Za jednom je vatrom stajao neki čovjek i svirao u usnu harmoniku. Nekolicina drugih se uhvatila za ruke i divlje zaplesala. Smijali su se, vikali, mahali šeširima. Očito nisu bili suha grla.

Pokraj jednog šatora sjedio je čovjek: bio je podjednako visok i širok. Poput McNotta na sebi je imao odijelo od jelenje kože. Na glavi je imao crvenu vunenu kapu.

Zvali su ga La Tulipe, tulipan. Nitko nije znao zašto. Nitko nije znao njegovo pravo ime, pa ni on sam. Bio je Francuz. Prije nekoliko je godina još radio za Hudson Bay Company, no sada je samostalno prodavao svoja krzna.

McNott mu pride i sjedne pokraj njega.

— Imaš li koji gutljaj za mene?

Tulipe skoči.

— McNott! — poviče. — Čekam te već tri dana. Zakasnio si.

— Nisam mogao stići ranije.

— McNott mu uzme bocu iz ruke, prinese je ustima i povuče. Odmah osjeti kako s njega spada ona željezna samokontrola kojoj se morao pokoravati u divljini. Osjeti potrebu da se besmisleno opije, otputuje u St. Louis, potraži kakvu ženu i provede barem mjesec dana u divljim orgijama. Novca je imao dovoljno. Ackerman je dobro platio krzna.

— Hej, McNott je opet ovdje!

— poviče Tulipe.

Pride im nekoliko muškaraca. Svi se izrukuju s McNottom.

— Gdje su ti krzna? — zapita ga jedan.

— Imao sam sreću — reče McNott. — Ne prodajem ih više u St. Louisu. — Vрати bocu Tulipeu. — Poznajete li Ackermana?

— Svakako — reče Tulipe. — Ja poznajem Ackermana.

— Prodao sam ih Ackermanu — reče McNott. — Ako ste pametni, i vi ćete to uraditi. Ackerman plaća pet posto više od onih lopova u St. Louisu. Ackerman mi je kazao da će otkupiti svako krzno koje se prodaje na Missouriju.

— Čuo sam to — reče jedan od lovaca. — Mislio sam da je to samo glasina.

— Istina je — reče McNott. — Ackerman se nalazi u Lewisvilleu na Niobrari. Ima vreću novca i kupuje sve. Plaća bolje i nudi povoljnije uvjete od Tvrteke za

krzna u St. Louisu. Radit ću samo za njega.

— Dopustili ste, dakle, da vas uhvati, McNott!

Taj je oštri glas bio poznat McNottu. Pred njim je stajao zbijeni čovjek u otrcanom gradskom odijelu. Na glavi je imao cilindar. Lice mu je bilo okruglo i glatko. Bio je zastupnik Tyrtke za krzna, s kojom se McNott godinama svađao. Zvao se Elton Sharp.

McNott odmjeri visokog i snažnog čovjeka koji je pratio Sharpa. Ovaj je samo šutke promatrao McNotta.

— Prodajem čovjeku koji najbolje plaća — reče McNott. — Zar vam se tu nešto ne sida, Sharp?

— Zar ste stigli ovamo da biste ljude potakli na nemire? — Sharp hladno pogleda lovca. — Ako ste tako povoljno prodali krzna, zašto ste došli ovamo? Što tražite ovdje, McNott? Trebalo je da se vratite u planine.

— Zar Tyrtka za krzna već određuje tko smije sudjelovati na tom sastanku?

— Tu su samo ljudi koji prodaju Tyrtki za krzna — reče Sharp.

— Zar zbilja? — McNott polagano ustane. — Zar vam još nikada nije palo na um da krzna pripadaju ljudima koji su ih ulovili? Zar još niste razmislili o tome kako mi možemo prodati krzna kome hoćemo?

— Ne slušajte ga! — reče Sharp. — Šaljivčina je, kao i Ackerman. I sami znate. Za vaša ste krzna dobili pristojnu cijenu. Uvijek smo na kraju postigli sporazum i sve je bilo u redu. Nemojte mu dopustiti da vas

zaludi. Ackerman se ne može održati. Ne može vam ponuditi koliko i mi.

— On nudi više, Sharp — usprostavi se McNott. — Ali nešto ipak ne nudi: Ne šalje za lovci-
ma ubojice koji bi ih prisilili da prodaju krzna gdje on želi. To radite samo vi!

— Ne razumijem ni riječi — reče Sharp. — Ipak, ne potičite ljude na nemire, McNott. Upozoravam vas! Ne ovisimo mi o vaših nekoliko krzna. Prođajte ih gdje vam se sviđa, ali ne huškajte pristojne lovce!

McNott podigne desnu ruku i tresne Sharpa u lice. Ovaj padne poledice na tlo.

— Ben! — poviče Sharp. — Pokaži mu!

Visoki Sharpov pretitelj se isprsi pred McNottom. Bio je za glavu viši od lovca.

— Čuo si što je Elton kazao. Ovdje nisu poželjni ljudi koji izazivaju nemire. Lovci se žele ovdje razonoditi, pošto su mjesecima boravili u divljini. Nisu nam potrebni ljudi koji će im pokvariti zabavu.

— Samo vi ćete nam pokvariti zabavu — reče McNott.

— McNott ima pravo — reče neki lovac.

Nekolicina drugih kimne.

— Možete odmah otići zajedno s njime! — poviče Sharp. Ustane i pritisne rupčić na usnu. — Ali nešto ću vam kazati: prodate li krzna Ackermanu, nećemo ih kupiti od njega! Vidjet ćete gdje ste tek pošto Ackerman potroši svoj novac!

— Ne moraš prijetiti, Sharp! Ponajmanje onda kad nemaš pravo. Ackerman ne može potrošiti novac. Dokle god će imati dovoljno krzna, posao će mu

cvjetati. — McNott bez straha pogleda visokog čovjeka pred sobom.

— Šuti! — reče mu Ben.

— Nipošto! Neka govori! — reče Tulipe. — Ovo je naš logor. Govorit ćemo što želimo.

— Tko trguje s Ackermanom, neka šuti — reče Ben. — Ovdje zapovijeda Tvrтка za krzna!

— Tako je ! — reče Sharp.

— Nosite se obojica! — poviče McNott. — Kad vas samo pogledam, bljuje mi se.

Snažni čovjek zamahne šakom na McNotta. Lovac se spusti na koljena, tako da ga šaka nije ni okrznula. McNott se sada odbije od tla i glavom udara Bena.

Snažni čovjek zatetura natraške.

— Pokaži mu, McNott! — poviče Francuz.

Krajičkom oka lovac zapazi kako se onaj čovjek, koji je prije pokraj vatre svirao u usnu harmoniku, progurao između ostalih. McNott ga je poznavao. Zvao se Larabee i bio je francuski Kanadanin. Čovjek opet stavi instrument na usne, tako da je gotovo sasvim nestao u crvenoj bradi.

Kada je zasvirao neku brzu francusku narodnu pjesmu, McNott tresne Bena desnom šakom u donju vilicu, tako da je ovaj zateturao natraške.

III

Zvao se Ben Webb. Kada je opet krenuo na McNotta, nalikovao je na golemi blok kame-
na. Čovjek uvuče četvrtastu lubanju i zamahne šakama. McNott izbjegne njegovim udarcima i pri tome ga nekoliko puta dobrano tresne.

Webb zagunda i okrene se. McNotta pogodi njegova desnica, jer joj nije mogao izmaći dovoljno brzo.

Odjednom mu izmakne tlo pod nogama, u plućima više nije imao zraka. Nekoliko trenutaka McNott nije ništa vidio niti čuo.

McNott padne i kao kroz neki veo zapazi protivnika kako mu se približava. Sakupi svu snagu, skoči i baci se na protivnika. Obumi ga objema rukama i stegne svom snagom.

Ben Webb počne teško disati. Šakama je bubnjao po McNottovim leđima, no lovac nije te udarce gotovo ni osjetio.

Pojača pritisak i sasvim se usredotoči na snagu svojih ruku. Pošto je podigao glavu, zapazi kako je Webb poplavio. Pokreti mu postanu slabiji, snaga njegovih udaraca je očito popuštala.

— Zgnječit... će... me... — zava-
pi Webb teško dišući.

Ni McNott više nije mogao disati. Webb se napne i privuče noge k tijelu. McNott osjeti žestoku bol i ispusti Webba.

Ben Webb padne na koljena. Borio se za zrak poput ribe na suhom.

— Ustani, Ben, pokaži mu! — vikao je Sharp.

McNott zapazi kako Webb s mukom ustaje. Čuo je Larabee-
ja kako još svira u usnu harmoniku neki divlji ples što su ga lovci plesali oko svojih vatri. Vidio je gruba i bradata lica ljudi iz šuma, kojih su pogledi počivali na njemu. Znao je da se sada bori za sve njih, i to protiv moćne Američke tvrtke za krzna, koja već godinama kontrolira trgovinu krznima, i bez

koje nijedno dabrovo krzno ne bi dospjelo iz velikih šuma na Istok.

McNott zapazi kako Webb opet nasrće na njega: dočeka ga izravnim udarcem desnice koji diva baci na leđa.

Webb ponovno ustane. McNott opet udari.

Otvrdnuo je živeći u divljini. Mogao je podnijeti više od kojeg drugog čovjeka. Čak i onda kad bi drugi sasvim zakazali, on bi još imao zalihu snage.

McNott zapazi Eltona Sharpa kako stoji na rubu kruga što je nastao oko boraca. Sharp je bio blijed poput stijene.

Webb opet ustane, no sada s nožem u ruci.

Nosio ga je za sarom čizme, a povukao ga je uspravljajući se. McNott posegne za pojas i povuče svoj dugački lovački nož. Korice su mu bile izrađene od jelenjega roga i dobro su ležale u ruci.

Webb naglo skoči. Unatoč svojoj težini i udarcima što ih je zadobio, još je bio poprilično brz. McNott mu izmakne i pokuša ga pogoditi u ruku, u kojoj je držao nož. Oštrice zazveče. McNott odskoči prema natrag i zapazi kako Webb krvari iz desne ruke. Slijedio je McNotta. Pokuša jednu varku, zatim gurne oštrice prema naprijed.

McNott zapazi zgodu i podigne desnu nogu, no promaši. Zatačura. Ben Webb se baci na njega i podigne nož. McNott pokuša izmaći, ali osjeti oštru bol na lijevoj strani. Istodobno udari.

Webbovo je lice bilo udaljeno od njegovoga samo desetak centimetara. Ljudi se na trenutak skamene u svom položaju.

Webb se zaniše. Neprirodno polagano se odbije od McNotta, pokrene se natraške i odbaci nož. Desnom se rukom uhvati za lijevi bok, kamo ga je pogodio McNott.

Još jednom pogleda McNotta s nekom mješavinom beskrajnoga čuđenja i mržnje u očima. Zatim se bez riječi okrene i othramlje pokraj Eltona Sharpa. Lovci propuste Webba, zatim i Eltona Sharpa koji ga je slijedio.

Sharp se još jednom okrene, pokaže McNotta i poviče:

— To ćete okajati! Tko je toliko glup da pođe s vama, grdno će se razočarati.

— Parbleu, ta nestanite već jednom, Sharp! — reče mu Tulipe.

Elton Sharp se okrene i pođe bez riječi. Webba više nije bilo.

McNott spusti glavu i zapazi da ga je Webb okrznuo nožem. Košulja mu je bila razrezana, a iz duboke je brazgotine navirala krv.

Tulipe skoči i uhvati ga oko ramena. I drugi se natisnu oko njega. Larabee zasvira neku narodnu pjesmu sa škotskih brda.

McNott dohvati bocu što su mu je pružili. Povučer dobar gutljaj oštrog pića, zatim izlije gotovo pola boce na ranu. Potom vrati bocu.

— Ranjen si — reče Tulipe.

— Nije to ništa — uzvrat McNott.

Osjeti kako mu popuštaju koljena. Pođe k vatri ispred Tulipeova šatora i sjedne. Sve mu se vrtjelo pred očima.

— Držite se podalje od mene — reče McNott. — Tvrtka za krzna će vam zamjeriti svaki razgovor sa mnom.

– smatraš li nas nitkovima?
– zapita Larabee, odloživši svoju usnu harmoniku. – Neće nam valjda oni majmuni propisivati s kime ćemo se družiti, zar ne?

– Krzna morate prodati!

– Živio sam i prije nego što je postojala Američka tvrtka za krzna – reče Tulipe. – Nisi li kazao da Ackerman kupuje krzna? Bien, sve što manjka onim nitkovima u St. Louisu jest dobar takmac. Prodavat ću Ackermanu. Ako ti kažeš da je pošten, onda je tako. Zasviraj, Larabee! Sastali smo se da bismo proslavili. Proslavit ćemo dakle, zatim ćemo prodati krzna komu hoću! Tvrtka za krzna neka ide do vraga!

Netko pruži McNottu bocu. Nagne se natraške i povuče. Tulipe ga zapita da li da ga previje, no McNott nije htio ni čuti za to. Na rani se već načinila kora, a bol više nije osjećao. Znao je, uostalom, da mu rane brzo cijele. Naposljetku je i viski učinio svoje.

McNott već gotovo godinu dana nije popio toliko pića. Znao je da idućih dvanaestak mjeseci također neće piti. Nije bio čovjek koji bi živio bez mjere, ali kad bi se pružila zgoda, iskoristio bi je. Sad mu alkohol razveže jezik. Počne pričati o proteklim godinama, o ulovu, Indijancima koje je susreo. Naravno, pričao je i o Johnu Ackermanu.

Kad je završio oko ponoći, boca je bila prazna. Larabee je još svirao, a pet-šest treštenopijanih lovaca plesalo je neki divlji ples oko vatre. McNott otpuže na sve četiri u Tulipeov šator, ispruži se i trenutačno za-

spi pokraj ništa trijeznijega vlasnika.

* * *

Kada je Abe McNott stigao na truli gat, sunce se već visoko popelo. Do rijeke su dopirali grubi glasovi, udarci čekića i cviljenje pila.

Starac je sjedio na gatu rezbareći neku grubo ispiljenu dasku od brijestovine. Kada se McNott iskrcao iz kanua, prekinu posao.

– Dobar dan, Tome!

– Dobar dan, McNott! Ljudi se pitaju hoćeš li još koji puta doći ovamo i klade se oko toga.

– Kako stoje oklade?

– Otprilike pola prema pola.

– A ti?

– Znao sam da ćeš se vratiti. Ackerman je također znao...

– Ackerman je morao vjerovati u moj povratak – reče McNott. – Odakle toliki ljudi?

McNott pogleda brežuljke iznad rijeke. Tu je sve vrvjelo od ljudi koji su s alatima trčkarali amo-tamo, vukli daske i grede, rušili neke kolibe i podizali nove, čvršće i veće. Materijalom natrpana kola kotrljala su se uz rijeku.

– Ackerman ih je dovukao ovamo. Kazao je da će ga ti ljudi objesiti ako se ti ne vratiš, jer ih tada možda više neće moći platiti. Ali ni dana nije htio propustiti. Sam si, McNott?

– Drugi dolaze za mnom.

McNott se nagne starcu preko ramena i pogleda dasku od brijestovine. Prepozna dva velika, bogato ukrašena slova što su se jasno isticala na pozadini.

Tom je sada upravo rezbario dabra u reljefu.

— Dobro je to — reče McNott.

— J i A — reče Tom. Vrškom noža pokaže slova. — John Ackerman. Ploču ćemo postaviti na pročelje njegove kuće.

— Ackerman ima velikih ambicija. — McNott dohvati pušku iz kanua i popne se na brežuljak. Starac iza njegovih leđa nastavi rezbariti.

McNott zastane na rubu naselja. Unatoč zbrci što su je činili radnici, kola i životinje, unatoč brdima otpadnog materijala i novih dasaka i greda, mogao se razabrati i stanoviti red koji je stajao iza svega. Lewisville, nekoć neuredna skupina većinom napuštenih koliba, sada je poprimao svoj planski oblik. Već se nazirala glavna ulica i rijetka mreža sporednih: sada je sve bilo pregledno.

McNott se makne nekim pretovarenim kolima, ugleda nekoliko polunagih Crnaca što su, mokri od znoja, kotrljali bačve sa čavlima zatim zapazi dvojiteška kola što su dolazila neravnim putem s istoka. Bila su natkrovljena šarenim platnom. Pokraj tamnoputog vozača, na boku je sjedila crnokosa žena u sivom platnenom ogrtaču.ⁱⁱ

McNottov pogled sklizne pročeljima zgrada što su nastajale. Nekoliko je skladišnih zgrada poprimalo svoj oblik. Raskošno projektirana trgovina je već bila dovršena. Neki ljudi s pregačama do tla upravo su istovarivali robu i prenosili je u trgovinu.ⁱⁱ

McNott stigne do saluna u kojem je prije nekoliko dana posjetio Ackermana. Zgrada nije

doživjela gotovo nikakve promjene. No klimava su vrata bila skinuta sa stožera i sada su ležala u prašini ispred predgradnje. McNott uđe. U sredini se nalazio golemi stol načinjen od jaraca i na njih položenih dasaka. Na zidu pokraj stola je visio grubo nacrtani plan grada — budući Lewisville. Za stolom je sjedio John Ackerman.

Između debelih beskrvnih usana nalazila se cigara. Pred njim su na stolu ležala brda papira. Pošto je ugledao McNotta, Ackerman skoči i obiđe stol. Raskriljenih ruku priđe McNottu.

— Znao sam da ćeš doći! — poviče prije nego što je McNott uspio izreći ijednu riječ. — Otako sam čuo priču o borbi, znao sam da će sve biti u najboljem redu.

— Kakvoj borbi?

— Vijest se pročuje brže nego što čovjek misli — reče Ackerman. — Riječ je o tvojoj borbi s Benom Webбом. Neki se vozač već prije tjedan dana raspričao o tome. Kako te je ubo, mladiću?

— Nije to ništa — branio se McNott. Odloži pušku u kut i sjedne za Ackermanov stol.

— Ništa? Dobar si! — Sa cigarom u desnoj ruci, Ackerman je, onako nizak, debeo i razmaknutih nogu, stajao ispred McNotta. — Prije nego što sam dočuo za borbu, imao sam najbolju namjeru da pokupim stvarčice i nestanem negdje na Zapadu. Bio sam uyjeren da će me ljudi objesiti... upravo oni ljudi, koje sam nagovorio da se nasele ovdje.

— Morao si mi reći, John, da si i drugima govorio o svojoj za-

misli prije nego meni — reče McNott. Ozbiljno pogleda Ackermana. — Promatrali su te. Neki je čovjek slijedio i mene. American Fur Company u St. Louisu je savršeno dobro obaviještena o tvom naumu. Pokušali su me ubiti, Johnie.

Na Ackermanu se licu odrazi zaprepaštenje.

— Nisam imao pojma o tome!

— Morao bi nabaviti psa čuvara i ostaviti ga noću pred svojim vratima. Također bi morao dobro promatrati ljude koji rade za tebe. Htjeli su me ubiti, a pokušat će i tebe. Tvrтка za krzna ne podnosi takmace.

Ackermanovo se lice opusti. Široko se naceri.

— Boje se, dakle! Dobar je to znak: ozbiljno me shvaćaju. Ne-ka te to ne zabrinjava, McNott! Znao sam u što se upuštam. Tvrтка za krzna morat će živjeti sa mnom. Shvaćaju li me oni ozbiljno, ozbiljno će me shvatiti i lovci. Jesi li doveo kojega?

— Dolaze za mnom — odgovori McNott. — Za početak, četrdesetdvojica. Kazali su da će pokušati. A bit će ih i više. Iduće će im s godine pridružiti i drugi. Tvoj posao može krenuti.

— Pa onda... popijmo jednu! — reče Ackerman, čudnovato pogledavši McNotta.

— Neću! — McNott odmahne. Dovoljno sam pio. Poći ću u šume i porazgovarati s Indijancima. Cheyenni će ti također prodavati krzna pošto porazgovaram s njima. Otjerat će do vrata nakupce Tvrčke za krzna.

— Zalažeš se kao da je to tvoj posao.

— Tvrтка za krzna me je htjela pritisnuti — reče McNott. — Slobodan sam čovjek i nitko me ne može prisiliti ni na što! Osim toga, godinama su nas varali.

— Točno.

— Sutra odlazim. Uzet ću sa sobom sanduk robe. Pobrini se da se u njemu nađe i kila-dvije duhana. A ja ću se pobrinuti dati Cheyenni donese krzna pred vrata. — McNott ustane. — Gdje mogu prespavati?

— Kod mene — reče Ackerman. — Prepustit ću ti svoju postelju. Ionako više ne spavam. Tu se radi obdan-obnoć.

— A zar si žene dovukao zato da biste noću mogli raditi i što drugo?

— Kakve žene?

— Dvoja kola sa šarenim platnenim krovom.

— Djevojke gospođice Gabor!

— Ackerman odloži bocu. — I to tek sada kažeš! Kuću za žene dovršiti ćemo tek sutra. Da ti pošaljem koju, McNott?

— Nemoj danas. Umoran sam.

— Nadam se da ih drugi lovci neće odbiti. Stajale su me hrpe novca!

— Zasigurno ih nećeš iznajmljivati za milostinju.

— I neću — reče Ackerman, nacerivši se od uha do uha. — No gospođica Patty Gabor je bogobojazna žena. Nedjeljom je njezina kuća zatvorena.

Ackerman požuri k vratima. McNott pogleda za njim. Dohvati šuku i prisjeti se djevoja-ka što ih je Ackerman doveo. Kroz stražnja vrata saluna uđe u neku prostoriju i pronade klimavu postelju. Posteljina je očito imala i bolje dane.

McNott sjedne na rub poste-

lje, nasloni pušku na obližnji stolac i skine kapu od dabrovinne. Buka se ovdje gotovo i nije čula.

IV

Promatrali su ga već dugo. Slijedili su ga gotovo nevidljivo i nisu ga ispuštali s oka.

McNott je to znao. Pokadšto bi zamijetio njihove sjene u guštiku na obali. No McNott nije nimalo izmjenio svoje ponašanje. Veslao je sredinom Niobrare, usredotočivši svu pažnju na podmukle struje između stijena što su izvirale iz vode.

Pred njim se pojavi nekoliko brzaca koji su zahtijevali svu njegovu pažnju. Lagani je kanu poskakivao, njihao se, McNott ga je s mukom držao na smjeru. Voda je šumila, pjenila se pokraj stijena, pretvarala se u prašinu.

Kanu okrzne stijenu i dobro no se nagne u stranu. McNott je morao upotrijebiti svu svoju vještinu i iskustvo da bi savladao brzac. Pošto ga je savladao, zapazi Indijance na obali.

Četiri ratnika. Trojica su imali na sebi hlače i košulje od mekanog uštavljene jelenje kože, a jedan je bio nag do pojasa. U rukama su imali lukove. Domahivali su McNottu. McNott je poznavao polunagoga ratnika.

Zvao se Žuta Zmija, bio je Pawnee. McNotta začudi činjenica što ih vidi tako visoko na sjeveru. Područja Cheyenna su bila blizu, a ta su dva plemena bila u neprijateljskim odnosima.

McNott skrenu kanu u mirnoj vodi, približi se obali. Premda je poznavao jednoga ratnika, bio je oprezan. Uvuče veslo

na dvadesetak metara od obale.

— Ti si McNott! — dovikne Žuta Zmija. — Prijatelji smo. Dodi bliže da bismo se pozdravili.

— Moje se srce raduje što vidi Žutu Zmiju — reče McNott. No nije mu bilo ni na kraj pameti da zavesla k obali. — Što radite tako visoko na sjeveru, izvan vašega područja?

— Kuda god Pawneeji idu, njihova je zemlja — odgovori Žuta Zmija. — Lovimo dabrove.

— Pa ovdje nema dabrova! — usklikne McNott. — Dabrova ima južnije, u vašem području, uz rijeku Platte, zatim u zemlji Cheyenna. Što lovite?

— Daj da porazgovaramo! — dovikne Žuta Zmija. — Ta braća smo!

— Porazgovarati možemo u Lewisvilleu — uzvratiti McNott.

— To je nekoliko dana hoda odavde. Tamo vas očekuje John Ackerman kojega također poznajete. Donešite li mu dabrovih krznâ, dat će vam lijepe darove. Tamo se možemo sastati.

— Ne! — ljutito će Žuta Zmija.

— Tu ćemo razgovarati. Zaveslaj k obali!

— Razgovarat ću sa Žutom Zmijom gdje želim — reče McNott.

Zapazi kako oni odjeveni ratnici vrebaju. Već je prije osjetio da nešto nije u redu. Pošto je ponovo uronio veslo u vodu, Žuta Zmija poviče neku zapovijed.

Tri ratnika pokraj Žute Zmije trgnu svoje lukove uvis. McNott se sagne i snažnim zaveslajem pokrene kanu. Jedna strelica padne u vodu, druga prozuji tik

pokraj njega, a treća se zabije u rub kanua, zatim također padne u vodu.

— Trojica ratnika potrče u vodu, koja je na tom mjestu bila vrlo plitka. Očito su namjeravali stići kanu prije nego što ovaj odmakne u dublje vode.

Ratnici zaplivaju. McNott se okrene i zahmahne veslom. Dobrano tresne ratnika po glavi. Ovaj nestane ispod površine, pojavi se i ispljune vodu, potom ga, napola ošamućenog odvuče struja.

Kad su ga sustigla dva ratnika, McNott se uspravi u kanuu. Udarao je veslom u obje strane. Kanu se njihao poput orahove ljuske. Jedan se ratnik objema rukama uhvatio za rub. McNott ga udari veslom po prstima. Ratnik krikne, ispusti čamac i zaroni. Zatim onog trećeg veslo pogodi u zatiljak. Odmah se okrene i otpliva. Nekoliko sekundi kasnije, McNott je opet bio na sredini rijeke. Snažnim je zaveslajima brzo uz rijeku.

Veslao je brzo, neprestano promatrajući obalu. Na trenutak pomisli na povratak, no odbaci tu misao. Cheyenne je poznavao bolje od Pawneeja. Već je godinama trgovao s njima. Lightning Ball poglavica tog područja, bio mu je prijatelj. McNott je smatrao da mu od Cheyenna ne prijeti opasnost.

McNott odvesla dobre tri milje uzvodno, zatim usmjeri kanu k obali. Izbaci sanduk s poklonima, što mu ga je dao Ackerman. Zatim izvuče kanu iz vode i sakrije ga u gustom vrbi-ku. Prekrije ga i mahovinom. Oko sanduka sveže drva dugačka remena i ostavi dvije petlje,

tako da ga je mogao nositi poput torbe na leđima. Potom dohvati dugačku »Kentucky« pušku za cijev i zakorača u gustu šumu južno od Niobrare.

* * *

Šatori su se sastojali od bizo-njih pokrivača nabacanih na oko sedam metara visoke motke. McNott izbroji šesnaest šatora na čistini okruženoj visokim jelama.

Gorjela su dvije vatre. Žene su sjedile u krugu, pripremajući »pemmikan«. Na obali rijeke su se igrala djeca.

McNott je već puni sat promatrao selo Cheyenna. Pošto je napustio skrovište i divljom stazom koračao prema čistini, unatoč svemu je osjećao laganu nesigurnost.

Zapalili su ga izdaleka. Neki ratnik nešto dovikne u selo. Pojave se djeca i nekoliko žena.

Uspravno i naoko sigurnim korakom McNott uđe u selo. Prođe pokraj prvih šatora i zastane usred tipija, na desetak koraka udaljenosti od vatri.

Tu se okupilo dvadesetak ratnika. Iz pozadine stigne i mišićavi Cheyenne osrednje visine s pregačom oko bokova. Kad je ugledao McNotta, u dostojanstvenom stavu ispruži ruke.

— Drago mi je što te vidim, Dabraru — reče Cheyenne. U McNottu popusti napetost što ga je obuzela čim je čuo kako ga je poglavica nazvao imenom što su mu ga Cheyenni nadjenuli, zbog toga što nadaleko — pa čak ni među Indijancima — nije bilo nikoga tko bi se bolje razumio u lov na dabrove.

— Hvala ti, Lightning Ball — reče McNott.

Poglavica se okrene i pođe k šatoru. S lijeve se strane dizao drveni kostur, na kojem se bizo-
nje meso sušilo na suncu i vje-
tru, dok je zdesna bilo zabode-
no koplje sa skalperom. Light-
nin Ball podigne pokrivač iz-
nad ulaza u šator McNott se
sagne i provuče se. Zatim oboji-
ca sjednu. Nešto kasnije se po-
javi nekoliko žena. Donesu po-
sudu s »pemmikanom« za
McNotta i kalumet s izrezbare-
nom glavom.

Kalumet je već bio nabijen i
gorio je. Aromatični dim ispuni
šator. Lightning Ball ga prinese
na usne, dok se McNott nasla-
đivao »pemmikanom«.

— Gostoljubivost Lightning
Balla ispunjava moje srce topli-
nom — reče McNott. — Imam
osjećaj da sam se vratio kući.

— Moj je šator i tvoj, Dabraru
— odgovori Lightning Ball. —
Tako je već mnogo godina, tako
će biti dokle god živim.

Pruži lulu McNottu. McNott
odloži zdjelu, uzme kalumet i
uvuče oštri dim. Lightning Ball
ga je pri tome promatrao pro-
dornim pogledom.

— Vidim da mojega brata ne-
što tišti.

McNott, koji je isprva naumio
okolišati razgovarajući o najop-
ćenitijim stvarima, sada zaklju-
či udariti u sredinu.

— Putem do tvojega logora
bio sam napadnut — reče
McNott. — Bili su to Pawneeji.
Predvodio ih je Žuta Zmija.

Poglavica se nagne napri-
jed.

— Pawneeji? — gotovo isplju-
ne riječ. — Pawneeji su smrdlji-
vi vuci. Cheyenni će ih zgaziti
kao crve.

— Htjeli su me ubiti — reče

McNott. — Htjeli su mi oteti da-
rove što sam ih donio Lightning
Ballu i njegovim hrabrim ratni-
cima.

— Pawneeji su kradljivci i laš-
ci — reče Lightning Ball. — A
kakve si nam darove donio?

— Jesi li već čuo za novi grad
što ga podižu na rijeci u smjeru
istoka?

— Čuo sam.

— Čovjek koji podiže taj grad
vaš je prijatelj — reče McNott.

— Vi ga poznajete. Već je ranije
trgovao s vama. Zove se Acker-
man i želi kupiti sva dabrova
krzna što se ulove u ovom kra-
ju. Daje za to dobre ratne sjeki-
re i noževe za ratnike, a i biser-
je za žene. Pošten je i neće vas
varati kao Tvrтка za krzna iz St.
Louisa.

Lightning Ball je šutio. Zurio
je u tlo i pušio. Naposljetku re-
če:

— Znao sam da ćeš doći, Da-
braru. Tu su bili neki stranci.
Ponudili su nam srebrni nakit,
duhan i viski za naša krzna. Ka-
zali su da ćeš doći. Također su
rekli da je mali, debeli čovjek u
Lewisvilleu varalica, a ni o tebi
se nisu izrazili bolje.

McNott na trenutak sustegne
dah. Napad Pawneeja nije bio
slučajan, sada je to bilo jasno.
Agenti Američke tvrtke za
krzna su posjetili Pawneeje i
nahuškali ih.

— Prijatelji smo, Dabraru —
reče Lightning Ball. — Nikada
nas nisi prevario. Otpravio sam
one ljude. Ne želim da moji rat-
nici piju viski... od toga boli
glava i tijelo.

— Mudar si, Lightning
Ball.

— Naložit ću da odagnaju
Pawneeje kao šugave pse — re-

če poglavica. — Pokaži mi darove malog, debelog čovjeka.

McNott nije odložio sanduk. Skine ga, postavi pokraj sebe i otvori ga. Zatim izvadi iz njega nekoliko paketa grubo rezanog duhana, četiri tomahowka, četiri dobra »bowie« noža, biserne ogrlice i dvije srebrne fino izrezbarene narukvice.

McNott stavi sve pred poglavicu koji pažljivo ispita sjekire i noževe, zatim zadovoljno zagunda i stane se diviti narukvicama. Pogladi ih i s mukom ih navuče na ruke. Premda su ga stezale, nije ih skinuo.

— Pozdravi malog, debelog čovjeka. Pošten je.

— To su njegovi darovi — reče McNott. — Želi pokazati da vam je prijatelj i da želi vaše prijateljstvo. Želite li više takvih stvarčica, donesite mu dabrova krzna. U Lewisvilleu će vas rado primiti, kao što i vi meni ukazujete gostoprimstvo u vašim šatorima. Dat će vam sve što želite.

— Želi li trgovati samo s nama ili i s Pawneejima?

Oči Lightning Balla se suze. Pogleda McNotta preko gole oštrice tomahawka.

— Ackerman neće nikada trgovati s neprijateljima hrabrih Cheyenna. — reče McNott. — Ne zaboravi da su me oni pokušali ubiti. Dali su se potkupiti od Tvrtnice za krzna i ne mogu biti naši prijatelji.

— Pawneeju se ne može vjerovati — reče Lightning Ball. — Odnijet ćemo naša krzna u Lewisville. Dokle ćeš gostovati u nas, Dabraru?

— Sutra odlazim.

— Onda ćemo proslaviti. Spavat ćeš u mojem šatoru, a ja ću

ti poslati ženu da te ugrije. Noći su još hladne.

McNott se nije protivio, jer je znao da je poglavičina ponuda velika počast za njega koju ne može odbiti a da ga ne uvrijedi. Ponovno dohvati zdjelu s »pem-mikanom« i počne jesti.

V

Žena je bila mlada i lijepa. Bila je vitka i nježna poput antilope. Oči su joj bile tamne, velike i nedokučive.

McNott je zapita koliko joj je godina. Ona mu odgovori da je preživjela šesnaest ljeta. Zvala se Mjesečev Cvijet. Imala je jakе jabučne kosti. Dugačku je crnu kosu podijelila po srijedi čela. McNott se vrlo ugodno osjećao pokraj nje. Bila je to dugačka noć. McNott je smatrao da ga je ugrijala bolje od najboljeg pokrivača od medvjedeg krzna. Pokadšto je i prije pomišljao na to da produbi svoje veze sa Cheyennima, jer je već godina-ma trgovao s njima. Ali nikada nije ozbiljnije razmislio o tome.

Slijedeći usku stazu, približi se mjestu, na kojem je jučer ostavio kanu. Bližilo se podne. Sunce je bilo visoko. Guste su ga krošnje stabala štitile od sunca. No zrak ispod njih je ipak bio vruć i zagušljiv.

McNott stigne na obalu Niobrare i izvuče kanu iz skrovišta. Kad ga je htio gurnuti u vodu, uplaši se: dno kanua je bilo razrezano.

Ostavi kanu i otpuže guštikom. Na jednom mjestu sjedne i uzme pušku u ruke prisjetivši se Pawneeja. Poslije noći provedene s Mjesečevim Cvijetom sasvim je zaboravio svoje neprijatelje.

McNott ostane nepomično sjediti u svom skrovištu. Jedva da se usudio disati, izbjegavao je svaki pa i najmanji šum. Osluškivao je zapažajući svako šuškanje u guštiku, svako pucketanje glasanje ptica, svaki dašak vjetra.

Znao je da su u blizini, da vrebaju na nj. Nije ih vidio niti čuo, no osjećao je njihovo prisustvo.

Bio je to lov, u kojem je on bio divljač, a Žuta Zmija i njegovi ratnici – lovci.

Vrućina ga je pritiskivala sve više. No unatoč tome nije se ni pomakao s mjesta. Strpljivost i čelična disciplina postali su mu navikom. Čekao je znajući da će – bude li potrebno – ustrajati u tom položaju cijeli dan.

Zatim ugleda Indijance.

Šuljali su se guštikom. Žuta Zmija se pojavio prvi. U ruci je imao tomahawk. McNott ga je promatrao. Ubrzo će pronaći kanu i ustanoviti da je McNott bio tu. Zatim će početi tragati.

Iza Žute Zmije se pojave Pawneeji.

McNott je bio sam, a njih su četvorica. Puškom se može riješiti jednoga, no dok je ponovo nabije, preostala će se trojica baciti na nj. McNott je oklijevao.

Žuta Zmija zastane pokraj kanua i porazgovara s ratnicima. Kad su se razdvojili i ušli u guštik, McNott je znao da je lov započeo.

Zadržao je na oku samo Žutu Zmiju. Voda se vladao vrlo samopouzdan. Prilično se neoprezno kretao guštikom i sve se više približavao McNottu.

Kad se voda našao na nepu-

nih pet koraka udaljenosti od lovca, ovaj progura cijev puške kroz granje i polagano se uspravi.

– Bilo bi najbolje da Žuta Zmija stane!

Pawnee se ukoči. Nekoliko trenutaka kasnije okrene glavu i ugleda cijev puške. Mršavo mu se lice razvuče u široko cerenje.

– McNotte, prijatelju moj! – reče voda. – Zašto se kriješ?

– Zašto me progoniš ako sam ti prijatelj? – zapita ga McNott.

– Ne progonim te – reče Žuta Zmija. – Odbaci pušku i porazgovaraj sa mnom kao nekoć.

– Zašto si mi uništio kanu?

Žuta Zmija naglo zavitla tomahawk. McNott povuče otponac i u istom trenutku, jer drugo nije ni očekivao od Indijanca. Jarki plamen i sivi barutni dim na nekoliko trenutaka zastru pogled na Indijanca.

Kada je lovac spustio cijev puške, Indijanac je ležao na tlu. Tijelo mu se neprirodno zgrčilo.

McNott se sagne i istrgne Žutoj Zmiji tomahawk iz ruku, zatim pobrza guštikom. Poslije gotovo trideset sekundi zastane i oslušne.

Čuo je kako se grančice lome pod stopalima progonitelja. U grozničavoj žurbi McNott nabije pušku, naspe prah, klekne na jedno koljeno i prička.

Zavlada tišina što je ulijevala strah. Kada je kroz lišće guštika zapazio jednoga ratnika, McNott podigne cijev i povuče bez oklijevanja.

Tane odbaci ratnika k deblu

stabila. Pogodilo ga u desno rame.

McNott skoči, odbaci pušku i trgne tomahawk Žute Zmije. Treći mu hitac zacijelo ne bi posrećio, jer ne bi mogao tako brzo nabiti pušku.

Nekoliko trenutaka kasnije, preostala se dva ratnika nađu pokraj njega. Nasrnuli su poput gladnih vukova. Prije nego što su stigli do njega, McNott zaglušno krikne i zavitla tomahawk.

Pogodi bližega ratnika u glavu, tako da se onesviješten srušio na tlo. Zatim ga baci drugom ratniku u grudi.

Pawnee nije mogao izbjeći udarac. Štoviše, naletio je na ratnu sjekiru. Ratnik naprosto krikne, zatim se zgrči i padne.

McNott dohvati tomahawk, zatim se sagne i podigne pušku. Dugačkim koracima zagradi guštikom. Pošto je stigao na stazu što je slijedila tok rijeke, počne se kretati slobodnije. Bio je siguran da ga Pawneeji više neće slijediti. Izgubili su Žutu Zmiju, a ostali su bili povrijeđeni. Osim toga, morali su računati s time da su hice čuli i Cheyenni kojima nipošto ne smiju dopasti šaka.

Lovčeva nepetost naposljetku popusti. No koraci mu postanu brži. Put do Lewisvillea je poprilično dugačak, a morat će ga prevaliti pješice.

* * *

Kada je sunce izašlo iza šuma na istoku, ugleda neke ljude što su jahali travnatim terenom. Jahali su u zbijenoj skupini.

McNott prepozna ljudinu na čelu skupine. Sjedio je u sedlu po-

put vreće. Premda mu lovac zbog velike udaljenosti nije mogao raspoznati crte lica, znao je da se radi o Benu Webbu.

McNott se skupi iza grmlja cvatuće kadulje. Promatrao je jahače što su se kretali u smjeru rijeke.

Oči su ga pekly, pa čak i boljele, jer već dugo nije spavao. Noge su mu bile silno ukočene. Već je tri dana živio od bobica i korijenja. Nije uza se imao zaliha za tako dugačko vrijeme. Naprosto nije računao na to da će tako dugo biti na putu. Divljač nije gotovo ni vidio, a ne bi ni pucao na nju, jer se bojao da u blizini ima Pawneeja.

Od sinoć nije ništa jeo, jer u blizini nije bilo bobinjača. Pred McNottom se širila beskrajna prerija. Pokadšto bi se napio vode iz rijeke. No glad je podnosio sve teže.

Vidio je da su se jahači zaustavili pokraj rijeke. Očito, da bi napojili konje. Na rijeci su se zadržali oko četvrt sata da bi zatim odjahali uz rijeku. McNott se uspravi i nastavi putovanje. Tu i tamo bi zastao u do koljena visokoj travi. Pošto su jahači stigli do nekog gaza, prijeđu na sjevernu obalu rijeke. Nestanu na nekoliko trenutaka, zatim se pojave iz neke dubine u tlu. Poslije toga ih McNott izgubi iz vida. Ubrza kretanje.

Pješaćenje nije za njega bilo nimalo neobično. Konja je imao rijetko, jer bi mu životinja većinom samo smetala. Dabrovi žive uz rijeke, tako da je McNott kanuom putovao brže. A u gustim šumama mu konj također nije mogao poslužiti. Uostalom, iskusni lovac može u divljini biti podjednako brz, kao i jahač.

Stigavši opet na rijeku, McNott se na trenutak zaustavi, klekne i dlanovima zahvati vodu. Napije se, potom krene dalje.

McNott pretpostavi da Ben Webb i oni ljudi namjeravaju u Lewisville. Očito ne baš s najboljim namjerama. Vjerojatno neće ujahati u Lewisville danju, najvjerojatnije će pričekati noć. McNott je u tome vidio dobre izgleda za sebe: dok će ljudi iz Tvrtnice za krzna negdje logorovati i čekati da padne mrak, on može nastaviti put.

Odmah se okrene i pođe do gaza, preko kojega su jahači prešli rijeku. Prije nego što je zagazio u Niobraru, McNott skine rog za barut, te ga zajedno s puškom podigne visoko iznad glave.

Kada se našao u vodi do bokova, učini mu se da će mu voda naprosto odnijeti noge ispod tijela. Pomakne težište nagnuvši se malo u stranu, uprijevši se protiv struje. Rog s barutom i pušku nipošto nije smio smočiti: oružje bi postalo neupotrebljivo. I tako uspije savladati sredinu rijeke, najjaču struju. Na posljetku se popne na sjevernu obalu rijeke i udari putem kojim su pošli jahači.

* * *

— Pridobit ćemo crvenokošce za nas — reče Elton Sharp. — Pawneeje smo već strpali u džep. Teškoća ćemo imati samo s Arapahoima i Cheyennima. No savladat ćemo ih!

McNott se poput zmije priljubio uz tlo. Od logora je bio udaljen najviše petnaestak koraka. Posljednjih je šezdesetak metara propuzao.

Ljudi su zapalili malu vartu. Konji su stajali malo po strani. Posvuda se osjećao miris kave i pržene slanine. McNottu se slije slina u usta.

Odmah je prepoznao Sharpa i Webba, ali druge nije nikada vidio. Djelovali su poput skitnica. McNotta je začudilo samo to što je i Sharp pošao s njima.

— Previše okolišamo — reče Webb. — Tane bi mnogo brže sredilo stvar.

— Ackerman nije bilo tko! — Sharp pripali cigaretu. — Ackerman već godinama trguje u ovom području. Ima mnogo prijatelja među Indijancima i lovcima. Takvog čovjeka ne možemo naprosto ustrijeliti. Time bismo uznemirili čitav kraj. Slistiti ga možemo tek pošto izidemo s njim na kraj u poslovnim smislu. Moramo ga uništiti. Mnogo je uložio u Lewisville.

Gotovo sav svoj novac! Za krzna plaća goleme iznose samo da bi nas nadmašio. Ipak će prilikom prodaje načiniti sjajan posao, kada u Lewisvilleu više neće biti lijepih, novih kuća, sve mu to neće ništa koristiti. Tada će moći započeti iznova, ukoliko će još imati volje za to. Ali za njega više nema početka. Eto... nesreće se često događaju i upravo prilikom građevinskih radova može buknuti požar. Naprosto nesreća...

Ljudi se nasmiju. McNott zapazi da su dobro naoružani. Protiv njih nije imao nikakvih izgleda.

— Za sat ćemo krenuti — reče Elton Sharp. — Krzna što ih je posljednjih dana otkupio još se vjerojatno nalaze u gradu. Sredimo li njegovo skladište,

sutra će se probuditi kao propali čovjek.

McNott pogleda prema konjima. Oglavnici životinja su bili povezani dugačkim lasom, kojega je kraj bio vezan o panj. Nitko nije čuvao konje.

Poput zmiје, McNott otpuže visokom travom. Kretao se krajnje oprezno sustežući dah, izbjegavajući svaki šum.

Znoj ga oblije od silnoga na prezanja. Na trenutke mu se činilo da će mu popucati tetive. Imao je osjećaj da će mu biti potrebna čitava vječnost da bi savladao tu udaljenost.

Pošto je obišao pola logara, jedan od ljudi za vatrom ustane i pođe u smjeru konja. McNott se pripije uz tlo. Upravo je stigao do nekog grma. Ponada se da će ga grm i sumrak zaštititi u dovoljnoj mjeri. Na nepuna tri koraka udaljenosti od McNotta čovjek zastane i počne petljati rukom po rasporu hlaća. Pošto se ispraznio, čovjek se vrati k vatri.

McNott uzdahne s laknućem. Zatim otpuže dalje. Prije nego što je stigao do konja, još jednom zastane. Izvuče nož i pogleda prvu životinju pokraj panja. Da bi mogao prerezati laso kojim su konji bili povezani, morao je uzjahati prvoga konja.

Oslušne prema vatri i začuje razgovor ljudi. Elton Sharp upravo nešto kazao, no McNott ga nije razumio. Provuče se između prvoga i drugoga konja. Životinje nervozno zaržu. McNott se gipko uspravi i snažnim trzajem pritegne kolan, zatim se vine u sedlo.

U lijevoj je ruci držao dugačku pušku, a u desnoj nož. Nagne se naprijed i snažnim zama-

hom prereže laso. Istodobno obode konja.

Začuje povike pokraj vatre. Spusti se konju na vrat. Životinja zagradi i povuče za sobom druge. Sada i McNott krikne da bi obodrio konje. Jedna životinja se uplaši, a druge ubrzaju kretanje.

Iza McNotta zapraskaju hici. Potom začuje Eltona Sharpa:

— Ne pucajte u konje, glupani!

McNott nestane u mraku. Punim je trkom jurio s konjima mračnom prerijom.

Oko njega je zjapila noćna tama. Hici i povici Sharpovih ljudi zaniјeme iza McNotta. čuo je još samo topot kopita.

VI

Ugleda svjetla Lewisvillea. Bila su već tri ili četiri sata poslije ponoći. U gradu se još radilo. Lupanje maljeva i čekića čulo se čak i u preriji.

McNott sjaše. Povede konje na lasu za sobom. Noge su ga boljеле pri svakom koraku, zaklinjao se da više nikada neće uzjahati konja.

Pošto je stigao na rub grada, ispred njega padne hitac.

— Tko je?

— McNott.

Prođe pokraj stražara i nesmetano uđe u grad. Posvuda su gorjele baklje. Glavna ulica je već postojala. Bilo je to produženje ceste što je vodila u grad. Slijeva i zdesna nikle su dvokatne zgrade. Valjkom što su ga vukle mule, ljudi su zaglađivali cestu.

Nešto dalje, pokraj rijeke, McNott zapazi nekoliko šatora. Zatim zapazi i poznatu priliku koja je izišla iz jedne kuće.

– McNott! Dodi ovamo, tu sam!

Umorno podigne ruku.

– Zdravo, Tulipe!

– Čini se da više ne loviš dabrove, već konje?

Konji imaju veća krzna – reče McNott i prođe pokraj kuće, ispred koje je stajao Tulipe.

Na ploči iznad vratiju pročitao: »MRS. GABOR GIRLS PALACE«. Francuz se, izgleda, odmah prepustio lagodnom životu Lewisvillea. Nasmije se.

McNott stigne na trg, na kojem je prije dva tjedna postojao salon Johna Ackermana. Sada se tu nalazilo gradilište. Staroga saluna više nije bilo. Ljudi su podigli dvokatnu poslovnu zgradu. McNott zastane.

Netko ga udari po ramenu, tako da je gotovo pao prema naprijed. Okrene se i ugleda Ackemana.

– McNott, stara kućo! – Bio je bez daha. – Čuo sam da si opet ovdje. Odakle ti konji? Zar su ti ih poklonili Cheyenni? Ne izgledaš baš najbolje, moj dragoviću! – Ackerman se cerio od uha do uha. – Dobro je prošlo – nastavi trgovac. – Skladište se puni. – Pogleda konje i naglo se uozbilji. – Na životinjama je žig Tvrtke za krzna!

– Nasmijat ćeš se, John. Konji su doista njezino vlasništvo.

McNott je bio isuviše iscrpljen a da bi ga mogla zaraziti Ackermanova grozničavost.

– Hahaha! – nasmije se Ackerman, zatim nesigurno utihne. Ljutito pogleda McNotta i zapita: Odakle ti konji?

– Od Tvrtke za krzna – reče McNott. – Gladan sam. Prije dobrog komada mesa neću reći ni riječi!

Ackerman se nasmije.

– Dodi! Nahranit ću te. – Okrene se i dovikne radnicima na drugom katu zgrade: – Požurite! Sutra želim useliti!

Dohvati McNotta za ruku i povuče ga za sobom preko ulice. Lovac nije ispuštao iz ruke laso s konjima. Imao je osjećaj da će zaspiti na nogama, ali isto tako ga je mučila silna glad. Zbog toga je čvrsto odlučio da neće leći prije nego što se najede.

Sa strane dotrči Tulipe i stisne McNottu ruku. Njihajna vrata saluna se otvore. Izide Larabee, onaj svirač u usnu harmoniku.

– Doveo je sa sobom životinje Tvrtke za krzna – bućio je Ackerman. – Zamislite smo... prokleti je to čovjek! Odlazi k Indijancima i vraća se s konjima! Možeš pojesti čitavo prase, McNott, ali moraš nam reći odakle ti konji!

– Jesi li već razmislio o tome kako ćeš osnovati vatrogasnu službu? – zapita ga McNott.

– Vatrogasnu službu?

– U preriji sjedi nekolicina ljudi iz Tvrtke za krzna. Namjeravaju ti zapaliti skladište.

– U preriji? Jesu li to... – Ackerman pogleda konje sa žigom AMERICAN FUR COMPANY i odjednom probljedi. – Uđimo sada – reče začuđujuće mirnim glasom. – Najedi se, a onda nam kaži sve što znaš!

McNott kimne. Jedva je dizao noge slijedeći Ackermana u salon.

Muklo ga bubnjanje povratima prene iz sna. McNott se sne-no izvuče iz postelje.

Bio je sasvim gol. Tapkajući sobom, udari desnom nogom o

nogu stolca. Trenutačno se razdrami i zapleše na lijevoj nozi, uhvativši se objema rukama za desnu žestoko proklinjući.

Vrata se otvore. Tulipe proviri svojom ćoskastom lubanjom u sobu.

– Sidi, McNott! Stigli su!

– Gol sam.

– Ne smeta. Dodi dolje!

Tulipe zalupi vratima. McNott othramlje k prozoru, otvori ga i nagne se napolje.

McNott pogleda preriju i zapazi neku čudovatu karavanu. Najprije ugleda nekoliko jahača u odjeći od kože. Na čelu je jahao Larabee svirajući u svoju usnu harmoniku. Između jahača se nekoliko ljudi kretalo u gušćem hodu. Pošto su se dovoljno približili, McNott prepoznaje Eltona Sharpa i Bena Webba.

McNott se okrene i požuri k postelji da bi se odjenuo. Pošto je stavio na sebe košulju, hlače i obuo mokasine, ponovno priđe k prozoru.

Kolona je u međuvremenu stigla u grad. McNott zapazi da ljudi iz Tvrtke za krzna više nemaju čizme. Noge im nisu dobro izgledale. Bile su pokrivene prašinom i skorenim krvlju. Ljudi su terurali.

McNott napusti sobu. Kada je izišao iz saluna, lovci su upravo zaustavili čudnovatu skupinu.

John Ackerman je već bio tu. Za McNotta je bila prava zagonetka kako je to Ackerman uopće mogao izdržati: čini se da nikada ne spava.

– Dobro jutro svima! – reče Ackerman. – Dobro došli u Lewisville, gospodine Sharp! Eto, i gospodin Webb se pojavio

osobno! Zar vam je već zacijelila rana, gospodine Webb?

– Ostavite te gluposti, Ackerman! – Sharp se nakašlje. Glas mu je zvučao oporo. – Bio je to razbojnički prepad... pokušaj umorstva....

– Varate se! – Ackerman zlurado pogleda došljake. – Dovedi smo vas ovamo da bismo vam vratili vaše vlasništvo. Prošle vam je noći pobjeglo nekoliko konja. Eto, uspjeli smo ih uhvatiti.

– Naše konje? – sipljivo će Sharp.

– Da, vaše konje. Uostalom, izgleda da ste ponešto rastreseni, gospodine Sharp. Vašim ljudima nedostaju čak i čizme. Zar ste ih zaboravili?

– Izgubili su ih – reče lovac.

– Naprosto su ih izgubili putem žureći da uhvate konje.

– Jasno – reče Ackerman.

– I žaljenja vrijedno! Čuo sam neke glasine, gospodine Sharp, iz kojih se može zaključiti da ste u ovom kraju namjeravali prirediti veliku svečanost. Vatromet i tome slično.

McNott priđe Ackermanu. Sharp problijedi i proguta nasuho. U očima Bena Webba McNott zapazi mržnju.

Vratite nam naše konje i ostavite nas u miru – reče Sharp. – Možete biti sretni ako vas ne prijavimo!

Komu, gospodine Sharp? U Lewisvilleu nemamo šerifa. – Ackerman okrene glavu i naceri se McNottu. – Možda bismo odmah poslije osnivanja vatrogasne službe morali postaviti i šerifa. Gospodine Webb, potrebni su mi vrijedni ljudi: Ne bi li to bilo nešto za vas... šerif Lewisvillea? Morate odmah odlu-

čiti! Prije nego što American Fur Company puhne u posljednju rupu na svirali. /i – Uskoro će vas napustiti vaš smisao za šalu – propuše Sharp.

– Sasvim točno – uzvratí Ackerman. – Sada ćemo ozbiljno! Mladići, skinite im hlače!

– Zar ste sišli s uma? – reče Sharp vrištavim, lomećim se glasom.

Ackerman bez riječi prekrsti ruke na grudima.

Lovci sjašu i okruže ljude iz Tvrške za krzna. Radnici im priđu i poskidaju im hlače.

– Hlače ćemo vam dostaviti u St. Louis... dakako, izglacane i očišćene – reče Ackerman.

– To će okajati... – prosikće Sharp.

Drhtao je od gnjeva.

Pošto su ljudi doveli konje, Ackerman reče:

– Posjednite te ljude na konje tako da mogu vidjeti što se događa iza konjskih stražnjica. Napuštajući nas, neka što dulje zadrže pred očima naš lijepi Lewisville! I dobro ih svežite da možda ne bi ispali iz sedla!

Platit ćete za to jednoga dana! – promrsi kroz zube Eltona Sharp. Radnici ga zatim posjedu na konja u obrnutom smjeru, svežu mu noge ispod trbuha konja i ruke na leđima.

– Izručite najljepše pozdrave Tvrški za krzna! – reče Ackerman.

– Poslušaj me, Sharp – reče McNott. – Držite se podalje od Cheyenna! Oni pripadaju nama. Ponude li vaši agenti još jednom Cheyennima viski, doživjet će pravi pakao.

– Obračunat ću i s vama! – poviče Sharp.

Ljudi potjeraju konje s mom-

cima iz Tvrške za kržno iz grada. Svi su sjedili na konjima okrenuti naopačke i k tome i bez hlača. Udaljavajući se polagano put juga, neprestano su jadikovali i prijetili.

– Nikad ti to neće zaboraviti – reče McNott.

– Ni ne smiju zaboraviti. – Ackerman se okrene. – Od danas ćemo udvostručiti straže. Jesi li dobro spavao?

– Izvrsno.

– U Lewisvilleu će se nalaziti najbolji hoteli zapadno od Misourija. Tko surađuje sa mnom, neće se moći potužiti ni na što. Ne bojim se, McNott. Dvojim da će Tvrška za krzna preživjeti ukoliko još jednom pokuša nešto slično. Lewisville će doskora postati pravi grad i nitko ga neće tako lako zbrisati s lica zemlje. Ali vi biste se morali zabrinuti: Živite doista opasnim načinom.

– Ima i gorih stvari – reče McNott.

– Sve je sudbina – reče Tulipe. – Nekoć su nas tu i tamo napadali Indijanci, zatim Englezi iz Hudson Bay Company. No još živimo!

Na sjevernom rubu grada prasne hitac. Netko poviče:

– Indijanci na zapadu!

– To su Cheyenni – reče McNott. – Izvuci darove, John!

– Ovih sam dana dobio stare muškete – reče Ackerman. – Da ih poklonim njima?

– Što se mene tiče, nemoj! – uzvratí McNott. – Ali Tvrška za krzna će zasigurno Pawneeje naoružati njima.

– Onda ću im ipak dati muškete. – Ackerman napusti lovce i žustro se udalji.

– Dobri poslovi – reče Tulipe. – Bit ću sretan kad se opet nađem u šumama.

– I ja – doda McNott.

Pomisli na Mjesečev Cvijet, zatim zapazi Cheyenne koji su se pojavili u glavnoj ulici. Bila je to podulja kolona tovarnih konja. Na čelu je jahao Lightning Ball.

McNott začuje Tulipea pokraj sebe kako nešto govori, no nije ga razumio. Zakorači ulicom u smjeru Indijanaca.

Ackerman mu se odmah pridruži i pozdravi Indijance.

Lightning Ball sjaše i pruži ruku McNottu.

– Dabrar je veliki ratnik – reče Lightning Ball. – Žuta Zmija je mrtav. Bila je to velika borba. Lightning Ball se ponosi svojim prijateljem. – Potom se okrene Ackermanu i reče – Dabrarovi su prijatelji i naši prijatelji. Zaključit ćemo dobre poslove.

– I hoćemo!

Ackermanova se glava zažari poput maka. McNott kimne Lightning Ballu i okrene se. Prisjeti se velikih šuma, u kojima se osjećao kao kod kuće. Sveopća žurba u Lewisvilleu ga je počela pomalo smetati. Znao je da je to najbolji znak da mora što prije u samoću. Nikada neće postati građaninom i u tom je trenutku bio svjestan kako pomaganjem Ackermana potiče i prodiranje gradova sve dublje na Zapad.

A šume su velike i prostrane. McNott je bio uvjeren da će se za ljude poput njega uvijek pronaći koji usamljeni kutak. Dok ima šuma i rijeka, i dabrova u njima, bit će života i za McNotta.

Stigne do Tulipea koji ga pozove u Mrs. Gabors Girls Palace. McNott mu reče kako neće škoditi ako barem jednom pogleda djevojke koje je Ackerman doveo u Lewisville. I tako se pridruži Tulipeu.

VII

Koliba nije bila velika, no sadržavala je sve što je McNottu bilo potrebno u divljini. Podigao ju je sam, prije desetak godina. Sam je u tu svrhu oborio stabla i okljaštio ih. Skratio ih je na točno određenu mjeru i duboko zasjekao na krajevima. Zatim ih je poslagao u obliku pravokutnika i sastavio.

Krov je bio tek lagano iskošen da bi mogla otjecati voda. Na svakoj strani kolibe je postojao po jedan prozor, a s prednje strane i vrata, za koja je bravu i stožere McNott donio iz St. Louisa.

Brvnara se nalazila na jednom proplanku, u Elk Buttesu, na istočnom rubu Black Hillsa. Mjesto je bilo dobro odabrano. Šume su bile prepune divljači, a na četrdesetak milja ukrug su izvirale mnoge rijeke i potoci: Box Elder Creek, Rapid Creek, Spring Creek i French River. Svi su priušćivali u South Forku velike rijeke Cheyenne.

Bilo je tu mnogo vode, mnogo dabrova. Na svim su vodama gradili svoje brane.

Pokadšto bi McNott u lov na krzna zašao dublje u brda. Ali uvijek bi se vraćao ovamo. Uvijek je odolijevao iskušenju da postavi previše stupica i na taj način isprazni, opustoši svoje lovno područje. Mnogim se lovcima to događalo. Nagonski je osjećao da je mudrije loviti sa-

mo toliko koliko mu je potrebno, dati preostalim životinjama mogućnost da se razmnože.

Kraj u kome se nalazio nije još imao nikakav naziv. McNott nije znao da će se istočno od njegove kolibe jednoga dana nalaziti država Južna Dakota, a zapadno od kolibe – teritorij Wyoming.

Bijelci još nisu stigli u taj predio. Sjeverno i zapadno od McNotta nalazila su se sela Siouxa, na jugu su bili Cheyennei. Na kojih stodvadeset milja udaljenosti od McNottove kolibe se nalazio Fort Laramie, na rijeci Platte. McNott je već dva puta bio tamo, ali samo onda kad ga je oštra zima spriječila da loveći obnavlja svoje zalihe.

U Fort Laramieju se često pregovaralo. Vladine su komisije dolazile iz Washingtona. Ali McNott nije mnogo držao do tih pregovora, jer je znao da Indijance nitko ne shvaća ozbiljno i da u njima vide samo smetnju koju valja ukloniti.

O tom je problemu često razgovarao s oficirima i službenicima. Prije dvije godine su ga u St. Louisu zapitali hoće li povesti neku ekspediciju u zemlju Indijanaca. Ustanovio je kako vladini opunomoćenici nemaju pojma o prilikama u zemlji i kako sve Indijance smatraju primitivnim divljacima koji se tak neznatno razlikuju od životinja.

A kada je pokušao opisati stvarnost, običaje i navike plemena što ih je poznavao, ukazujući istodobno i na vrlo čudnovate navike bijelaca, vladini su mu se opunomoćenici naprosto nasmiјali u brk.

Njegov prijatelj Lightning Ball je jednom bio na nekom

sastanku u Fort Laramieju. Poslije toga je kazao McNottu:

– Bijelci smatraju Indijance glupima. Neću više odlaziti na takva lupetanja. Bijeli Otac nam šalje ljude bez glave i srca. Tko želi živjeti u miru sa Cheyennima, neka dođe i pokaže da je miroljubi. Ali bijelci dolaze i pokušavaju nas odagnati, umjesto da žive s nama u miru. Smatraju da njima pripada, sve, a nama ništa! Bude li potrebno, pokazat ćemo im da se i mi umijemo boriti.

Bila je već druga polovica listopada. Sunce je izgubilo snagu. Bjelogorične šume na jugu su se već obojile žutim, smeđim i crvenim bojama, lišće je otpadalo. Noću je već bilo mraza. Ubrzo će i zima. Lewisville i sve što mu je pripadalo nalazili su se vrlo daleko. McNott bi se ponekad prisjetio novoga grada, ali nije čežnuo za njim. Gotovo je puna dva mjeseca izbivao iz šuma i nasitio se svih blagoslova civilizacije.

Svoje je stupice postavio na otprilike pola milje udaljenosti od kolibe. Svaka dva-tri dana bi pošao da ih isprazni. Zasad je bio sasvim zadovoljan ulovom.

Pošto bi valjano istrugao krzna, očistio ih i od posljednjih ostataka mesa, sušio bi ih na suncu, a zatim stavljao u vrlo jednostavni i praktični tijesak, što ga je sam načinio od debala stabla i remenja. Suha bi krzna stijesnio – kao u škripcu – u čvrsto zbijenu balu što bi je zatim ušio u platno za vreće. Svaka bi vreća sadržavala šezdesetak dabrovih krzna. McNott je bio siguran da će prva vreća biti puna prije nego što padne pr-

vi snijeg, tj. prije nego što će morati prestati loviti.

Tek što je stigao iz Lewisvillea, Škot je ima sreću: ustrijelio je jelena wapiti. exl*ex Time je znatno olakšao pripremu zaliha za zimu. Izrezao je meso na manje komade, osušio ga li osolilo. Jedan je dio objesio u kamin i dimio ga. Mast je stavio u indijanske posude od gline. Krzno je također obradio: Kad idući puta posjeti Cheyenne, poklonit će ga Mjesečevom Cvijetu. No do tada će još proći mnogo tjedana.

Kada je McNott napustio kolibu, bilo je hladno. * Ta je vrsta losa vrlo prorijeđena pa ga ima još samo u Kanadi i sjeverozapadnim Sjedinjenim Državama (op. ur)

Sunce je mutno prosijavalo debele slojeve pepeljastih oblaka što su djelovali poput debelog mliječnog stakla.

McNott zaključa vrata i prebaci preko remena dugačku pušku kentucky. Koraćao je između visokih stabala što su, činilo se, sizala sve do neba: bili su to divovski cedrovi, crveni hrastovi.

Nije nimalo žurio. Premda je bio sasvim siguran da nikoga nema u blizini, kretao se ipak oprezno.

Poslije dva sata hoda stigne na prvi potok. Između stabla ugleda branu što su je podigli dabrovi. McNott zastane. Ugleđa nekog starog i velikog dabra s gustim sivkastosmeđim krznom. Promatrao ga je kako je klizio majstorski načinjenom branom da bi zatim gotovo nečujno nestao u vodi. Bila je toiskusna životinja. McNott je

znao da tog dabra nikada neće uhvatiti u stupicu.

Utroši čitav sat da bi ispraznio stupice. Kad je krenuo natrag, nosio je sa sobom dvanaest dabrova i jednu vidru.

Sunce je zasjalo, nešto jače, no tek je neznatno ugrijalo zrak. U kolibu stigne teko oko podneva. Nešto prije toga su se pojavili Indijanci. Bili su to Siouxi, tri ratnika i pet žena. Sa sobom su vodili tovarne konje koji su vukli »travois«, neku vrst saonica, načinjenih od dvije motke na kojima su se nalazili neki svežnjevi uvijeni u bizonju kožu.

Žene su sa sobom nosile djeću. Uvile su se u pokrivač, tako da su im se vidjela samo lica.

Ratnici su bili visoki, markantnih lica, na kojima su se isticala jabučne kosti. Kosu se ispleli u pletenice.

How McNott — reče jedan. — Dugo se nismo vidjeli.

Govorio je dijalektom hunkpapa. McNott ga je razumio, nc odgovorio mu je aljonkinski jezikom Cheyenna.

— Dugo me nije bilo Došac sam opet da bih lovio.

— Na jugu smo lovili bizone — reče ratnik. — Bili smo u Fort Laramieju. Kad prođe zima opet će se održati pregovori Veliki bijeli otac nam je poslao mnogo darova.

— Hoćete li odjahati onamo?

— Bit će mnogo darova.

Ratnik se široko nasmiješi. McNott ga je shvatio : uzvрати mu smiješkom.

— Čovjeku to dobro dode preko zime! — usklikne ratnik. — Ove će godine biti oštra.

Dok su odlazili, McNott im domahne. Posvuda u zraku se

još osjećao oštri miris bizonjega mesa. McNott pođe dalje i stig-ne na čistinu, na kojoj se nala-zila koliba.

Baci svoju lovinu na tlo is-pred kolibe i otključa vrata. Za-tim skine kapu, nasloni pušku na zid pokraj vratiju i raspiri vatru na ognjištu. Začadeni ti-ganj se već nalazio na željeznoj ploči, ispod koje je plamsala va-tra. Skrućena se mast u njemu počela taliti. McNott baci ko-mad mesa na tiganj.

Pomalo spremajući jelo, McNott još jednom pregleda svoje zalihe za zimu. Jelenjega mesa neće biti dovoljno, no McNott je bio duboko uvjeren da će mu još koja životinja naići pred pušku. U jednom su kutu stajale glinene posude s »pem-mikanom«. Dobio ih je od Cheyenna koje je posjetio na putu ovamo.

Na jednoj polici, pokraj bačvi-ca s prahom i olovom, nalazila se kožnata vreća s' osušenim plodovima. Bio je to poklon Johna Ackermana. Što se McNotta tiče, nikada ih ne bi kupio. Za njega je to bila neču-vena raskoš. Imao je i kukuruz-nog brašna da bi ispekao poga-će, a i lanenu vreću sirove kave što ju je sam pržio.

Nije bio sasvim zadovoljan. Znao je da će morati uraditi još štošta da bi se mogao smireno povući u svoju kolibu i dočekati zimu.

Preokrene meso u tavi, pro-bode ga nožem i stavi na limeni tanjur. Pošto se najeo, pospremi posude i iziđe napolje. Morao je oguliti dabrove. McNott nije za-zirao od rada. Osim toga na-mjeravao se zaputiti na sjever da bi još prije mraka ulovio ka-

kvu divljač. Bio je u stvari silno zaposlen, tako da mu nije nima-lo nedostajalo ljudsko društvo.

VIII

Ben Webb je bio ubojica. Ubio je već nekoliko ljudi. Pa ipak, svaki puta kad bi krenuo u lov na ljude, osjećao bi neko zlura-do zadovoljstvo.

Ovoga je puta Ben Webb bio osobito zadovoljan.

Ben Webb je već nekoliko da-na vrebao i promatrao McNot-ta.

Točno je proučio navike Ško-ta. Zaključio je da će mu se naj-prikladnija zgoda pružiti u tre-nucima kada McNott prazni svoje stupice. Naime, u tim bi trenucima bio toliko zadubljen u svoj posao da najvjerojatnije ne bi ni opazio približavanje neprijatelja.

Uvečer se Ben Webb zavuče pod svoje pokrivače, jer su noći već bile hladne. Pošto se dobro naspavao, rano ustane. Doru-čkovao je hladno meso, zatim se napio vode na obližnjem iz-voru. Potom je provjerio pušku i opreza radi izmijenio prah. Stigavši do svoje promatračnice na kojih dvjesta koraka udalje-nosti od McNottove kolibe, bio je savršeno miran.

Čekao je. Vrlo je dobro znao da će McNott napustiti kolibu odmah poslije izlaska sunca. Kao i svakog dana. A kada se McNott zaputio prema potoci-ma i rijekama na istoku, Webb ga je počeo pratiti.

Promatrao je McNotta kako korača, smješka se. Webbovi su nalogodavci smatrali Škota opasnim čovjekom. Naprotiv, Ben Webb ga je smatrao mrtva-cem.

American Fur Company u St. Louisu je postala vrlo nervozna. Sve akcije protiv Johna Ackermana i Lewisvillea promašile su svoj cilj. Unatoč svim zaprekama i neugodnostima, Ackermanu je uspjelo nagovoriti neku parobrodarsku kompaniju da pristaje u Lewisvilleu. Jedna se banka preselila u Lewisville, otvoreni su i novi lokali. Čak je i u St. Louisu bilo poslovnih ljudi koji su otvorili svoje filijale u Lewisvilleu, i to samo zato da bi se našli na licu mjesta ukoliko Ackermanu pođe za rukom da sredi St. Louis kao takmaca. Odmah poslije zime uspostaviti će se i linija poštanskih kočija. Ackerman je bio na najboljem putu da postane veliki čovjek.

U poslovnom mu se smislu nije moglo ništa prigovoriti. Bio je prepreden, poznavao je sve varke. No njegova su baza bili lovci na stupice u velikim šumama, ponajprije oni utjecajni i iskusni kojih su riječi nešto značile. Ako se oni ne bi dali zastrašiti, valjalo ih je naprosto izbaciti iz stroja.

Ben Webb je razmišljao o tome. Ma koliko su McNottove riječi utjecale na druge lovce, za Bena Webba on nije vrijedio više od olovnog taneta i punjenja baruta.

Slijedio je Škota oprezno i bez žurbe. Kretao se gusto obraslim padinama Elk Buttesa. Najprije je dobro ispitao taj predio: tražio je čak i ptičja gnijezda da slučajno ne bi uplašio koju životinju što bi onda odala njegovu prisutnost. Razmislio je doista o svemu, bio je čovjek od zadata. A poznavao ga je i te kako dobro...

Poslije gotovo punoga sata

hoda, McNott sitgne do prvih stupica. Webb je bio savršeno miran. Promatrao ga je.

Tu se nalazio potok. Obale nisu bile gusto obrasle. McNott je tu postavio dvije stupice i imao je više posla negoli na drugim mjestima. Linija gađanja je bila sasvim slobodna.

Webb ga je promatrao kako se kreće. Na trenutak je McNott nestao iza stabala, zatim se pojavio na čistini što ju je potok dijelio na dva dijela.

Ben Webb podigne dugačku pušku hawkens. Napne kokot i pritisne kundak o rame. Okom potraži cilj. Nišan i mušica se spoje u liniju. McNott je čučnuo pokraj potoka i upravo je podigao stupicu. Zatim oslobodi uginuloga dabra.

Kada je povukao otklon, Ben Webb nije mislio ni na što. Kada je prasnuo hitac, stajao je kao ukopan. Na nekoliko ga je trenutaka ovio oblak barutnoga dima. Ben Webb polagano odloži pušku. Jeka praska zatihne.

McNott je klečao sa stupicom u ruci kao da se nije dogodilo upravo ništa. Stupica se naposljetku spusti sasvim polagano, isklizne mu iz ruke. Zatim se McNott prevali na bok i ostane ležati ne mičući se.

Ben Webb sjedne na kamen i ponovno nabije pušku. Ipak je neprestano promatrao McNotta, nije ga ispuštao iz vida. Pošto je nabio pušku, uspravi se. Okrene se i pođe. Tu se nije htio zadržavati dulje nego što je potrebno. Možda je tko čuo taj hitac. Istina, Ben Webb je bio duboko uvjeren da će Indijanci tog područja, ukoliko su čuli hitac, pretpostaviti da ga je ispa-

lio McNott. Ipak se Webb nije htio nepotrebno izložiti opasnosti.

Nije smatrao potrebnim da provjeri svoj uspjeh. Webb je znao da je dobar strijelac, a vidio je kako je McNott pao. U ločevu smrt Webb nije posumnjao ni na trenutak.

* * *

Kada su oboja kola stigla u Lewisville, prerijom je puhao ledeni sjeverozapadni vjetar.

Glavna ulica Lewisvillea bila je sasvim pusta. Kola su se zaustavila ispred Tvrtke za krzna Johna Ackermana.

Ackerman je bio na prozoru, gledao je napolje. Zapazio je ljude u krznom podstavljenim kaputima koji su sišli s kola i blijedo se nasmiješio.

Ackerman je imao na sebi po mjeri sašiveno odijelo od engleskog materijala. Košulja mu je bila od svile. Preko trbuha je imao debeli zlatni lanac za sat.

Ackerman pođe k pisaćem stolu i sjedne. Napola izvuče jednu od ladica sa strane i provjeri dvocijevni philadelphia-derringer u njoj. Kucanje o vrata ga nije nimalo iznenadilo.

— Dobro večer, Ackermane! pozdravi ga čovjek volujske vratine sa čitavom kolekcijom briljantnih prstena na rukama.

— Gospodine Ackerman — odmah ga ispravi debeli trgovac. — Ne sjećam se da bih ikada zajedno s vama čuvao svinje, gospodine Bligh.

— Nemojte tako nabusito — reče drugi čovjek sa cylinderom na glavi. Bio je to Elton Sharp.

— Bilo bi najbolje kad biste se popeli na vaša kola i odvezli se kući — uzvрати Ackerman. —

Mislio sam da ćemo razgovarati kao ozbiljni poslovni ljudi. Možda neće biti naodmet da vas podsjetim da ste vi htjeli taj razgovor. Htjeli ste mi nešto predložiti. Ali niste kazali da me namjeravate vrijeđati.

— Nitko vas ne želi uvrijediti — reče onaj olujskoga vrata. Na čelu mu se nakupe kaplje znoja. Okrene se malo u stranu i pokaže druge ljude. — Zastupam American Fur Company, kao što znate. Ovo je gospodin Noah Gordon. Pravnik je i javni bilježnik u St. Louisu. A ovo je Andrew Hill, dioničar banke Hilland-Chesterton u St. Louisu. Sharpa poznate.

— Sjednite, gospodo! — reče Ackerman. — Nemam mnogo vremena.

— Zima je pred vratima, imate vremena, gospodine Ackerman — odgovori Bligh. — Posao će opet krenuti tek u proljeće. Morate imati vremena za nas! Naši su prijedlozi zanimljivi i vrijedni razmišljanja. Nismo prijatelji — reče Ackerman. — Tvrtka za krzna me je pokušala uništiti. Zastrašivali ste lovce, prijetili im. Vršili ste pritisak na poslovne ljude koji su surađivali sa mnom. Pokušali se zapaliti Lewisville. Ne znam zašto bih vas morao smatrati simpatičnim, gospodine Bligh.

— Točno je sve što ste kazali. Ali vi ste se probili. To je ono bitno. Održali ste se i u prvoj sezoni načinili sjajan posao. O tome ne morate ništa kazati, brojke su nam poznate. A znamo i koliko smo oštećeni mi u St. Louisu.

— Imat ćete i većih šteta — glatko će mu Ackerman. — Lovci smatraju da poštenije postu-

pam s njima. Sljedeće će mi godine donijeti još više krzna, a i linije na Zapad će uskoro ovdje imati stanicu. Što se tiče smjera prema Oregonu, Lewisville leži povoljnije od St. Louisa. To će donijeti novo povećanje poslovanja. Dakako, i St. Louis će živjeti, ali ipak nešto skromnije.

— Nismo djeca, gospodine Ackermane, znamo da imate pravo. Ipak bi valjalo razmisliti o nečemu trenutačno smo još jači od vas, imamo više sredstava. Mogli bismo vam zadati takve teškoće da biste ostali bez daha.

— Gospodine Ackerman, ne možete se osjećati toliko sigurnim. — Noah Gordon se nakloni. Na koljenima je imao torbu sa spisima. — Vidite, pridobili ste lovce. To je bilo vaše pravo. Ali nije vas zanimalo imaju li ti ljudi ugovore s nama. Ne mislim pri tome na usmena utanačenja i dogovore, već na prave pismene ugovore! S nekim lovcima je upravo to bio slučaj.

Oni se naprosto nisu pridržavali ugovora i krzna su prodali vama! Eto, ponijeli su se kao poludivljaci. Žive napolju u šumama i ništa im ne možemo učiniti. No vaše je djelo kažnjivo, gospodine Ackerman. Kupovali ste robu koja je u stvari, prema ugovoru, pripadala nama! To se naziva suučesništvom! Ne smijte se, gospodine Ackerman! Možemo vas izvući pred sud i naprtiti vam na vrat tolike postupke da ćete na njih utrošiti sav svoj novac. No to nas ne zanima, barem ne zasad. Ali budite razumni, razmišljajte i postupajte kao poslovni čovjek, upravo kao što ste postupili i ovdje u Lewisvilleu. Taj je grad vaš

uspjeh, moramo to priznati. Kad vas ne bismo smatrali poštovanja vrijednim sugovornikom, ne bismo se ni potrudili da dodemo ovamo.

Ackerman je šutio. Pogleda Eltona Sharpa kojemu se na licu održavao gnjev. Budući da ga je Sharp mrzio, Ackerman zaključi da riječi Bligha i Gordona nisu bile sasvim isprazne.

— Što mi možete ponuditi od onoga što još nemam?

— Dobre poslove, i to u miroljubivoj suradnji s nama. U suprotnom slučaju — niz teškoća!

— Neću dopustiti da me ucjenjujete!

— Nije to ucjena. Ukoliko si možete dopustiti teškoće, naprosto odbijte naše prijedloge. Uostalom, možda si i možete dopustiti teškoće, no to će vas u svakom slučaju stajati mnogo novaca. Pitanje je samo je li to potrebno. Suradnja s nama će nam svima donijeti korist. Gospodin Hill vam želi nešto kazati.

— Da čujem.

— Prigrabili ste dobar dio trgovine krznima na liniji Mississippi-Missouri — sasvim hladno i poslovno će Andrew Hill. Bio je očito svjestan svojega cilja i govorio je odlučno. Ackerman je od prvoga trenutka znao da će upravo bankar na kraju odlučiti o svemu, iako se u početku ponešto suzdržavao.

— Dobar je posao moguć tek onda kada čovjek drži u ruci sve konce. Tada on diktira cijene i dobit. Kako sada stvari stoje, postoji samo konkurentska borba između vas i American Fur Company. Bit će najbolje ako pronađemo koje drugo rješenje.

Ackerman se sada zgrozi pri-sjetivši se što bi kazali lovci kad bi ga vidjeli kako povjerljivo razgovara sa svojim takmacima.

— Zasad postoje u ovom području samo dva doista velika posla — nastavi Hill. — Trgovina krznima i drvom. Poslovi s drvom se još nisu razvili poput onih s krznima. No to će se izmijeniti. U svakom slučaju, mogu se pobrinuti da vi dobijete monopol trgovine drvom u ovom kraju. Tada ćete zaraditi na svakom deblu koje će odatle biti prodano u New Orleans. Potražnja za drvom neprestano raste. Potrebne su nam šume Zapada. Smatram da oba posla moraju ići jedan uz drugi. Najprije će se lovom isprazniti šume, zatim će biti posječene. Budući da se ispod šuma većinom nalaze rudna blaga, može se predvidjeti i treća faza, no o tome zasad ne treba govoriti. Tu sam da bih vam zajamčio da će cjelokupna trgovina drvom biti u vašim rukama. A što vi ne možete platiti, platit će moja banka. Znamo da ste dobar organizator. Morate zaposliti drvosječe i splavare. Mislite li da je Niobrara prikladna za splavi?

— Naravno — odgovori Ackerman. — Taj me posao zanima, gospodine Hill. Ali što da uradim u tom smjeru?

— Trgovinu krznima ćete prepustiti American Fur Company, a ona se zauzvrat neće miješati u trgovinu drvom. Prethodno ćete se dogovoriti o tome da se ne sijeku šume u kojima još ima krznaša. Prednost takvog posla: Tvrtka za krzna će, kao i dosad, vladati tržištem

krzna i imati veliku dobit, a vi ćete se držati drva. Proći ćete podjednako dobro. Više neće biti nikakvih gubitaka zbog konkurentskih sukoba, jer nijedan suugovornik neće pokušati ote- ti nešto drugome.

— Lovci će iduće godine doći k meni — reče Ackerman.

— Neka samo dođu — odgovori Hill. — Ne bismo htjeli da se sazna za naša utanačenja. Vi ćete naprosto otkupiti ponudena krzna i prepustiti ih Tvrtki za krzna u St. Louisu. Nećete više imati nikakva posla s krznima, radit ćete samo kao posrednik. U tom ćete poslu sudjelovati s pet posto.

— Posao s drvom je zasigurno zanimljiv, gospodine, ali ja se u to ne razumijem.

— Kupiti, prodati i organizirati, to je sve. — Hill se nasloni.

— A što se tiče namjene drva, vrste i količine, namjestit ćete iskusne drvosječe i trgovce.

— Drvo je uvijek potrebno — reče Bligh. — Industrija na Istoku vapi za drvom. Posvuda se izgrađuju gradovi, željeznica se sve više razvija i grana. Uskoro će doprijeti i na Zapad. Za pragove su potrebne nevjerojatne količine drva. Brodovi se također moraju graditi. Već vam sada mogu zajamčiti ugovor koji će vam osigurati monopol isporuke za brodovlasničku tvrtku naše parobrodske linije.

— Shvaćam — reče Ackerman. — Pretpostavljam da je gospodin Gordon donio ugovor sa sobom. No je li vam jasno, gospodo, da me to utanačenje može stajati glave? Kad lovci saznaju da sam se udružio s vama, pošto sam ih najprije ngovorio da više ne prodaju Tvrtki

krzna, već samo meni, smrskat će mi lubanju!

— Ne možemo ukloniti sve opasnosti — reče Bligh. — Posao je posao.

— To je izdaja — reče Ackerman. — Bez lovaca ne bih mogao izgraditi taj grad. K meni su došli samo zato, jer su htjeli srušiti monopol Tvrtke za krzna. Čak i ako uspijemo održati privid da se ništa nije izmijenilo, oni će ubrzo shvatiti da je stvarnost drugačija.

— Morate misliti na sebe — reče Bligh.

— Želim zaraditi novac — reče Ackerman. — Što više i što brže. Ništa me drugo ne zanima.

Ackerman razmisli. Pri tome redom pogleda došljake.

— Dajte mi ugovor — reče.

Gordon odmah skoči i pruži mu papire.

Dok je Ackerman čitao, u prostoriji je vladala tišina. Podigavši glavu, zapazi napetost na licima nazočnih.

— Ugovor je dobar — reče.

Posegne za perom i uroni ga u tintaricu. Još nije nitko progovorio ni riječi, tako da se čulo samo škripanje pera po papiru.

IX

Mislio je da je mrtav, jer nije osjećao nikakvu bol. U njemu je postojala samo neka olovna težina uz istodobni osjećaj lebdenja. Svijest mu se vraćala tek polagano, kao kroz vela nekih gustih oblaka.

Posvuda naokolo mrak, i gusta, prohladna trava. Voda je tiho žuborila. Osjećao je i neki slatkasti miris... miris krvi.

McNott pokuša okrenuti glavu. Posreći mu se. Pokraj sebe

ugleda stupicu i uginuloga dabra u njoj. Zatim zapazi krv u travi. Na nebu je sjao mjesec, no sjao je nekim mliječnim, slabim sjajem.

Bilo je vrlo hladno. Tlo se smrznulo, bilo je sasvim tvrdo. McNott se htjede uspraviti. I tada osjeti žestoku bol. Vjerovao je da će od boli sići s uma.

Dok se bol nije malo smirila, ostane ležati. Zatim ponovo pokuša.

Pošto je kleknuo, obuzme ga dojam da mu se tijelo sastoji još samo od vatre. S mukom se podigne na noge, ali nije mogao mirno stajati: njihao se.

Zatim se pogleda: zapazi da ga je tane pogodilo u desnu polovicu grudi. Košulja je bila razderana, krv se skorila na njoj. Dok je ustajao, rana mu ponovno prokrvari.

Osjeti vrtoglavicu. Čvrsto stisne zube. Znao je da ima samo tri mogućnosti: Legne li, zasigurno će umrijeti. Možda će umrijeti i kasnije... Sabere li se i još ga k tome posluži sreća, možda će preživjeti.

Nije ni pomislio na to da naprosto počne iščekivati smrt. Premda je bol bila žestoka, a krv je u niti istjecala iz rane, sagne se za puškom, opet se uspravi i pokrene se. Pušku je naprosto vukao za sobom, držeći je za cijev.

McNott se vukao guštikom. Premda ga je tjeralo na povraćanje, nije se zaustavljao. Bio je sve slabiji. Teturao je, spoticao se, ali nije to ni opažao. Usredotočio se samo na to da ne zastane, da ne padne.

Odjednom ispred njega izroni njegova koliba iz nekog mora crvenkastoljubičastih mjehu-

rića. Spotakne se preko praga skladišta za krzna. Zatim strgne košulju i u svijetlu danjega svijetla ugleda ulaznu ranu taneta. Mogao je u nju gurnuti vrškove dva prsta.

Vidio je čak i tane. Deformirani se projektil zaustavio između dva rebra, od kojih je jedno očigledno bilo slomljeno. Dršćućim prstima strgne komad platna, načini od njega čep i gurne ga u ranu. Tkanina odmah upije krv.

McNott otetura do ognjišta i pronade nešto hladne kave u kanti. Popije je i pojede komad hladnoga mesa. Smrzavao se, tresli su ga valovi groznice. Ali nije mogao leći. Morao je dalje. Kad bi ostao sam, moglo bi to biti kobno. Nije si mogao pomoći. Ubrzo će pasti snijeg, tako da bi ostao sasvim bespomoćan u kolibi.

McNott nije razmišljao o tome tko ga je pokušao ubiti. Bila mu je potrebna sva snaga da bi preživio. Škot je i te kako dobro znao da je najvažnije ne izgubiti živce, zadržati kontrolu nad sobom.

Dohvati komad mesa i napuni čuturu. Zatim se ogrne krznom podstavljenim kaputom što mu ga je prije mnogo godina sašila neka Indijanka iz plemena Sioux. Rana mu se pri tome opet malo otvori, ali nije to ni opazio. Već se toliko privikao na boli da ih gotovo nije ni osjećao. McNott napusti kolibu i zaputi se prema istoku, oslanjajući se na svoju pušku.

S brda je puhao ledeni vjetar. Šibao je krošnje stabala. McNott se polagano probijao dalje. Sve se više udaljavao od

kolibe, sve je dublje ulazio u šumu.

Satima je teturao njome. Tresla ga je groznica, znojio se na hladnom zraku. Srce mu je udaralo tako brzo da je pomislio da će se rasprsnuti.

Kada je zarudila zora, stigla na neku malu rijeku. Tu je sakrio svoj kanu. Boli, slabljina i iscrpljenost su postajali sve jači. Posljednjim snagama McNott oslobodi kanu i gurne ga u vodu. Ukravajajući se, gotovo se prevrne zajedno s kanuom. Na posljjetku padne poledice na dno čamca. Dohvati veslo i pokuša se uspraviti da bi odgurnuo kanu. Tek tada zapazi da se već nalazi u struji. Slabost ga opet prevale na leđa. Iznad sebe je vidio ledenohladno nebo kasne jeseni. Hladnoća mu se stane zavlačiti u kosti. Odjednom ga obuzme strah. Pred očima mu sve zapleše, zavrti se...

Struja je nosila kanu. Ponekad bi se okrenuo, ali nije zastao, niti se nasukao.

McNott više nije mogao pomicati desnu ruku. Zapravo mu je obamrla čitava desna polovica tijela.

Sve je to uzalud, pomisli. Zatim opet izgubi svijest. No struja rijeke Cheyenne ga je nosila dalje...

* * *

Ackerman zapazi staroga Toma kako dolazi s rijeke. Na ruku je nanizao košare od vrbovih šiba. Na sebi je imao podstavljeni haljetak i krznene čizme. Bijela mu je kosa izvirala ispod šešira široka oboda.

Oštri je prerijski vjetar nabrao površinu Niobrare. Dan ranije nešto je sniježilo.

Onaj stari gat na obali je već odavna nestao. Njegovo je mjesto zauzao novi – mnogo dulji od debelih greda. Jednom mjesечно je ovdje pristajao parobrod koji je prevozio i poštu, robu i novine. Obično bi njime stigli i došljaci koji su se namjeravali naseliti u Lewisvilleu.

Ackerman je stajao pod trijemom svoje uredske zgrade. Na sebi je imao dobro skrojeni kaput s ovratnikom od dabrova krzna.

Lice mu je još bilo široko, puno energije, s nekim pomalo ružičastim sjajem. Među debelim je usnama držao crnu cigaru.

Stari se Tom kretao polagano i oprezno. Stigavši do Ackermana, zastane i pogleda s ulice prema nešto višem trijemu.

– Kako je Tome? Zar još radiš?

– To su mi posljednje košare ove godine. Prehladno je, a ni šiba više nema. Sve sam košare prodao. Svaki došljak kupi po koju. Da bih ispleo dovoljno košara, morao bih namjestiti pomoćnika.

– Dobri su to poslovi, Tome. O tome nisi ni sanjao, zar ne?

– Nisu poput tvojih, Johnne.

– Svatko dobije što mu je potrebno – uzvratiti Ackerman.

– Zacijelo je tako. – Stari pogleda niz ulicu. Na suprotnom kraju mjesta, neki je čovjek širokih ramena i s kožnatom pregačom ispred trbuha, potkivao konja. Ispred trgovine su tovarili sanduke s robom na neka farmerska kola. – Nisi to smio uraditi, Johnne – doda stari.

– A što?

– Dobro znaš na što mislim – reče Tom. – Vidio sam ljude iz St. Louisa. Dugo su se zadržali.

li. Nekoliko dana kasnije je tu bio onaj Hastings koji nije viši od puške i izgleda poput majmuna. Naziva se skautom. Često sam ga viđao. Možda ga drugi ljudi u Lewisvilleu ne poznaju, ali ja znam da on luta naokolo i traži prikladne puteve da bi kolone vozila poveo na Zapad, u Oregon i Kaliforniju. Taj se čovjek snalazi u šumama zapadno od Missourija. A ti si mu dao zadatak da nacрта kartu šumskih područja s dobrim prilazom do vode. Sve znam, Johnne. Ljudi su sve raspričali. Zar više nećeš kupovati krzna, Johnne?

– Kupovat ću ih, dakako, Tome. – Ackerman izvadi cigaru iz usta. Šutke pogleda preko Toma, zatim reče: – Moram misliti na sebe.

Svatko mora misliti na sebe, Johnne! Zar je to razlog da se prekrši obećanje?

– Ne razumiješ ti to, Tome.

– Istina, u mnoge se stvari ne razumijem, ali mnogo znam o tome kako čovjek mora održati svoju riječ. Izmijenio si se, Johnne.

– Samo ti se čini. Uvijek sam bio takav.

– Možda, ali prije si govorio drugačije.

– Prije sam bio jadni pijanac. Siromah.

– Čovjek je siromašan ako se osjeća takvim, Johnne.

– Godinama sam crnčio – reče Ackerman. – Htio sam se probiti. Izlagao sam se opasnostima. A sada sam uspio. Ono što posjedujem, neću više ispustiti iz ruku.

– Ništa nije vječno – reče starac – ma koliko se grčevito

držao toga. Misli na lovce, Johnne! Oni imaju povjerenja u tebe.

— Oni će dobiti svoj novac, i nadalje će prodavati krzna. Ništa više ne traže.

— Morat ćeš to reći lovcima.

— Saznat će što moraju saznati. Nadam se da nećeš previše pričati naokolo.

— Mene se ne tiče. Ja sam samo starac koji ti pokušava udijeliti savjet.

— Znam to cijeniti, ali moram poći svojim putem.

— Moraš. Doista! Što će sada biti?

Izgradit ću pilanu — reče Ackerman.

— Dakle, drvo! Mislio sam da će biti tako. Lewisville ima povoljan položaj za poslove s drvom. Morao si to odmah uraditi, bilo bi to poštenije.

— Nisam imao dovoljno novca.

— Lovci su svojedobno ponijeli dio tereta. A sada ćeš sam pokupiti dobit!

— Ništa se tu ne može izmijeniti. Sporazumio sam se s Tvrtkom za krzna. Posao s krznima će se ionako smanjiti.

— Ackerman povuče dim iz cigare. — Vidim to sasvim jasno. Godinama sam trgovao s lovcima i Indijancima. Ima već danas šuma u kojima ne možeš vidjeti dabrov rep, a u drugima ima samo slabih krzna. Ako lovac želi nešto uhvatiti, mora sve više u brda. U šumama su sve polovili. Što će biti sada? Uvijek sam imao dobar nos, Tome. Posao s drvom jednoga će dana biti veći od onoga s krznima.

Doseljenicima nisu potrebna krzna, već drvo da bi gradili kuće i naprave. A ispod šuma leži ugljen, željezo, možda i zlato. Is-

korištavanje šuma je golemi posao, a lov na krzna je samo vrhnje što je već napola obrano.

— Možda imaš pravo, Johnne. A što će biti sa zemljom? Propast će.

— Zemlja me ne zanima. Ima je dovoljno. Nema toliko ljudi da bi zaposjeli cijelu zemlju. Kad bih zaposlio tisuću ljudi za sječu šume, ne bi to uspjeli uraditi do kraja mogega života.

— Najprije dabrovi, zatim stabla, pa onda rudna blaga... a što će biti poslije toga, Johnne? Što ćete onda uništiti i prodati? Kaplje vode iz rijeke? Vlati trave iz prerije? Ništa nije neiscrpivo!

— Prođaj svoje košare, Tome — reče Ackerman. — Ja ću prodati i svoju dušu.

Ackerman se nasmije.

Tom se bez riječi okrene i pođe niz ulicu. Ackerman je gledao za njim.

Ackerman je znao da Tom ide prema svojoj kolibi. Bila je to stara brvnara ovdje. Jednim ju je dijelom ugradio u bražuljak. Ackerman mu je prije nekoliko mjeseci ponudio da useli u jednu od novih kuća i da si uredi mali lokal, no Tom je to odbio. Bio je to čovjek koji se držao svojih načela.

Ackerman je rijetko naišao na čovjeka koji tako dobro pozna taj kraj. Smatrao je da bi ono što je kazao moglo biti sasvim točno. Ali Ackerman nije mogao povjerovati u to. Bio je duboko uvjeren da je zemlja neiscrpiva.

Vidio je mnoge kolone vozila što su krenule na Zapad, i ti se ljudi više nisu vraćali. Ćprosto su nestali u prostranstvu. Premda ih je bilo sve više, isprva sto-

tine, a s vremenom i tisuće ljudi, prema svemu sudeći, naprosto su se izgubili u zemlji. Njezina se prostranost Ackermanu činila neizmjernom.

I zasniježilo je, isprva samo malo, a onda je počeo sve gušće padati.

Ackerman zapazi da mu se ugasila cigara. Baci je na tlo.

Idućeg će se proljeća na rijeci nalaziti velika pilana, a već idućeg tjedna će početi stizati skupine drvosječa. Otići će u šume još ove zime. Povratka na staro više nije bilo i Ackerman je smatrao da je to sasvim u redu.

X

Čuo je oluju, zavijanje vjetra, muklu grmljavinu. Bio je to »blizzard«.

Moram navući zavjese, pomisli, a ispred vratiju moram staviti pokrivač na prag. Vjetar se uvlači u kolibu, hladi je.

Otvori oči i pri tom ga obuzme osjećaj krajnje iscrpljenosti. Oko njega je vladao polumrak. Povjeruje da sanja. Stijene kolibe su se pomalo nadimale, pomicale su se u sve žešćoj oluji. Odozgo se nalazio otvor, kroz koji bi s vremena na vrijeme upala pokoja pahulja snijega.

Šator, pomisli. Ta gdje je moja koliba?

Htjede se uspraviti, ali nije imao dovoljno snage. Bio je čvrsto uvijen u pokrivače.

Pokrivač na ulazu u šator se pokrene. Neka sjena sklizne u unutrašnjosti tipija. Ugleda neku ženu, mladu, lijepu, s izražajnim licem: Mjesečev Cvijet.

Ime ga potakne na ugodna sjećanja. Ali svemu tome je tako davno...

Lice žene mu se sasvim pri-

bliži. Gledala mu je u oči smiješajući se.

— Probudio si se, Dabraru — reče mu narječjem Cheyenna.

Sada je bio još dublje uvjeren da sanja. Ipak, pošto ga je dotakla, znao je da je to stvarnost.

— Dugo si spavao — reče Mjesečev Cvijet. — Snažan si čovjek. Nitko nije vjerovao da ćeš preživjeti. No Lightning Ball i ja smo znali da će biti tako.

McNott htjede nešto reći, no iz grla mu iziđe samo neko hrapavo gundanje.

Mjesečev Cvijet mu obriše znoj sa čela. Zatim ga još čvršće uvije u pokrivače. McNott tek sada zapazi da je sasvim nag. Indijanka se pozabavi njegovom ranom i McNott osjeti žestoku bol.

Pošto mu je zbrinula ranu, bol nije prestala. Mjesečev Cvijet ga ponovno pokrije. Zatim dohvati neku glinenu posudu. Drvenom žlicom promiješa nešto u njoj, potom zahvati žlicom i prinese mu je k ustima.

McNott se osjećao silno iscrpljenim, ali znao je da mora jesti. Otvori usta i dopusti joj da ga nahrani.

Hranila ga je nekom krepkom kašom od kukuruznoga brašna, masti, trava i mesa divljači. McNott začuje kako mu nešto krklja po crijevima, osjeti kako mu se steže želudac. Pošto je zdjela bila prazna, iscrpljeno se zavalj na ležaj. Mjesečev Cvijet mu se još jednom nasmiješi, potom bez riječi napusti šator.

Pošto se najeo, osjećao se nešto bolje. Uz velike mu napore posreći sročiti nekoliko riječi. Izgovori ih s mukom.

Premda mu je sada bilo jasno

da se nalazi u selu Cheyenna, još nije znao što se dogodilo.

Napolju je divljala oluja. Na ulazu u šator se pojavi neka prilika i odmah spusti pokrivač za sobom.

Bio je to Lightning Ball. Pogleda McNotta vrlo ozbiljnim i ispitljivim pogledom.

— Kako se osjećaš, Dabraru?

— Ne znam... — s mukom će McNott. Osjećao je da u njemu nema ni trunke snage i nije znao kako da ocijeni svoje stanje. — Što se dogodilo... što se sa mnom dogodilo?

— Bio si na vratima vječnih lovnih poljana. Kad smo te pronašli u kanuu, u tebi je još bila samo iskrica života.

Gdje ste me pronašli?

— Na rijeci. Kanu ti se nasukao na pješčani sprud. U grudima si imao tane.

Hitac... prisjeti se McNott. Na potočiću, dok je praznio stupicu. Sjećanje mu se vraćalo u dijelovima, stapalo se u jedinstvenu sliku.

— Imaš neprijatelja, Dabraru — reče Lightning Ball. — Pucali su iz zasjede, ali te nisu uspjeli ubiti. Veliki si i snažni ratnik.

McNott se doista nije osjećao poput velikog i snažnog ratnika.

— Bio je to neki čovjek na konju — reče Lightning Ball. — Vidjeli smo tragove još prije nego što je zapao snijeg. Bio je to neki veliki i teški čovjek. Konj je bio silno opterećen. Odjahao je put istoka.

— Koliko je vremena prošlo?

— Mnogo — uzvratí Lightning Ball. — Groznica ti je iscrpila tijelo, tako da ti rana nije zacijeljela. Zacijelo su prošla dva-tri mjeseca. Još si slab, ali

živjet ćeš. Proći će još mnogo vremena dok ćeš moći dohvatiti pušku. Ali uspjjet ćeš, Dabraru. Pronaći ćeš čovjeka koji te je pokušao ubiti i vratit ćeš mu istom mjerom.

— I hoću — reče McNott, premda je znao da to neće biti tako skoro.

— Tvoja krzna su ovdje — reče Lightning Ball. — Poslao sam nekoliko ratnika do kolibe.

— Nikada ti neću moći dovoljno zahvaliti — reče McNott.

— Krzna pripadaju tebi. Tvoj sam dužnik.

— Tvoje su vlasništvo — uzvratí Lightning Ball. — Ti si mi prijatelj. Ništa mi ne duguješ. Sada spavaj, Dabraru! To je važno. Mjesečev Cvijet će se pobrinuti za tebe. Kad prođe zima, ustat ćeš, a kad dođe iduća zima, moći ćeš opet u lov.

McNott se pokušava nasmiješiti. Nije znao da teži tek kojih četrdesetak kilograma, da u njemu još uvijek nema dovoljno energije za život. Proradio mu je samo mozak. Ipak, razgovor s Lightning Ballom ga je silno iscrpio: pošto je poglavica napustio šator, vjede su mu se trenutno sklopile.

* * *

Kolona je dolazila od rijeke. Indijanski izviđač, koji ju je već satima promatrao, oglasi se oštrim glasanjem šojke.

Nešto kasnije se pojave drugi ratnici. Promatrali su ljude koji su preko ramena prebacili teške sjekire na dugačkim dršcima i motke s kukama na kraju.

Stranci se zaustave na čistini podalje od rijeke. Podizali su šatore, sakupljali drvo. Neki je čovjek hodao naokolo i pažljivo

promatrao stabla. Ispitivao je debljinu debla, procjenjivao visinu, ponegdje bio zagrebao koru stabla i pregledao tlo ispod njega. Tu i tamo bi kratkom sjekiricom označio stablo.

Lightning Ball podigne desnu ruku i vine se na konja. Kada je pojahao prema logoru bijelaca imao je uza se osam Cheyenna. Bjelci ih zapaze na udaljenosti od stotinjak metara. U njihovom logoru odmah zavlada uzbuđenje.

Lightning Ball je ispred sebe u indijanskom sedlu imao mušketu s kamenim ognjem. U kosu je zatakao dva dugačka orlova pera. Odjeven je bio u jednostavnu košulju i hlače od kože divljači.

Poglavica izbroji petnaestak bijelaca. Bili su loše odjeveni, bradatih lica i razbarušene kose, širokih ramena.

Lightning Ball podigne lijevu ruku u znak svoje miroljubivosti. Stranci se ukoče. Između njih istupi onaj bijelac koji je označavao stabla.

— Zovem se Will Webster — reče čovjek. — Dobro došli u naš logor!

— Lijepo je kad netko čovjeku u vlastitoj zemlji izrazi dobrodošlicu — podrugljivo će Lightning Ball. — Ja sam Lightning Ball, poglavica Cheyenna. Tko ste vi?

— Drvosječe — reče Webster. — Posjeći ćemo stabla i rijekom spustiti u dolinu.

— Jeste li o tome prethodno porazgovarali s ratnicima Cheyenna?

— Nismo.

— Je li tko od vas pokušao izložiti svoj naum i zamoliti za dopuštenje da dođe u zemlju

Cheyenna i siječe drvo u njihovim šumama?

— Nije — uzvрати Webster. — Ali zemlja je prostrana, a šume pripadaju svima.

— Te šume pripadaju Cheyennima, a zemlja, ma koliko prostrana, zemlja je djece Velikoga Duha. Vi ste ovdje gosti. Zašto želite posjeći stabla?

— Potrebno nam je drvo da bismo na Istoku gradili kuće, brodove i kola.

— Kuće ćete graditi na tlu crvenoga čovjeka a da ga prethodno ne pitate za dopuštenje. A s brodovima i kolima ćete prodirati u našu zemlju, ne razmišljajući pri tome komu ona pripada.

— Ima mjesta za sve — reče Webster. U očima drugih, Lightning Ball pročitao mržnju.

— Ima mjesta za sve koji su dobre volje — reče Lightning Ball. — Ali vrlo je malo došljaka koji su spremni dijeliti. Žele sve! Ali kažem vam: Nećete dobiti ništa dokle god nećete biti spremni da priznate naša prava. Otići ćete odavde!

— Imamo nalog da srušimo stabla i mi ćemo ih posjeći — odgovori Webster.

— Tko vam je to zapovijedio?

— Vas se to ne tiče.

— Ovo ćete mjesto napustiti prije mraka ili ćete zauvijek ostati tu — reče Lightning Ball.

Napola se okrene, kadli zapani neki brzi pokret. Poglavica se munjevito sagne. Tane zazviždi tik pokraj njega. U istom trenutku začuje prasak. Poglavičin konj se uplaši i zapleše. Dva ratnika trgnu lukove i odapnu strijele.

Pošto je Lightning Ball umorio konja, strijelac je ranjen le-

žao na tu. Iz lijeve ruke i desne noge stršale su strijele. Cheyenni podignu lukove i stave strijele na tetive.

Lightning Ball usmjeri svoju mušketu u Willa Webstera.

— Pa! — promrši kroza zube.

— Pucate iz zasjede. Vjerujete da možete pljačkati naše šume, zemlju, hraniti nas lažima! Mogao bih te ubiti, ali želim ti pokazati da Cheyenne nije poput vas. Do zalaska sunca imate vremena da napustite našu zemlju ili ćete umrijeti.

— Zemlja ne pripada vama — ponovi Webster. — Preširoka je za vas. Ona pripada svima nama. Ako nas ubijete, doći će vojska.

— Neka samo dođe! Cheyenni će joj se nasmijati u brk.

— Nećemo otići! — odlučno će Webster.

Lightning Ball okrene konja i reče:

— Do zalaska sunca. — Zatim odjaše zajedno sa ratnicima.

* * *

Predvečer šatori drvosječa još nisu bili srušeni. Lightning Ball je doveo pojačanje iz svoje ga sela. Prije zalaska sunca napadne drvosječe s dvadeset ratnika.

Guštikom ispod stabala su se približili čistini, zatim su pojačali poput davola. Prije nego što su stigli do logora, ratnici su odapeli svoje strijele. Zapraskalo je i nekoliko mušketa.

Dočeka ih salva iz pištolja i kremenjača. Dva ratnika ispadnu iz sedala. Ostali punim trkom ujašu među šatore.

Drvosječe su se branili sjekirama i kukama.

Lightning Ball je vitlao toma-

hawkom što mu ga je dao John Ackerman u zamjenu za krzna. S konja je oborio trojicu drvosječa. Ostali su ratnici sada sjahali i borili se prsa o prsa.

Borba je potrajala svega nekoliko minuta. Preživjeli su pobjegli u šumu. Will Webster se također nalazio među njima.

Zbog mraka što je padao, Lightning Ball prekine gonjenje. Izgubio je dva ratnika, ali na čistini je ležalo devet poginulih drvosječa. Ratnici su im skidali skalpove. Kad su krenuli da bi se vratili u selo, bila je već noć.

XI

Mjesečev Cvijet bila je blaga i nježna. Bila je ljupka poput mlade mačke, pažljiva, oprezna i zabrinuta da bi lovac mogao previše zahtijevati od sebe.

Otkako je McNot po prvi puta pokušao ustati, pokrenuti se, spavala je pokraj njega. Iste se večeri bez mnogo riječi zavukla pod pokrivače, upravo kao da je to samo po sebi razumljivo, i McNott je te noći ustanovio da njegove sposobnosti nisu baš sasvim isčezle.

Imala je čvrsta bedra i jake grudi. Tijelo joj je bilo mekano i toplo. Mirilo je na šumske trave i dim s ognjišta.

Ruke su joj bile vitke i spretne, njima je pravila čuda. McNott se počeo osjećati bolje. Rana mu je zarasla, ostao je samo ožiljak, neprestano je dobivao na težini.

Kad je McNott po prvi puta ustao, zaprepastio se ugledavši vlastito lice u posudi s vodom. Lice mu je bilo zaraslo u gustu i dugačku bradu. Oči su djelovale poput dviju crnih rupa. Ko-

sa mu je također bila dugačka, spustila se sve do ramena.

Premda mu se tjelesna težina nešto povećala, još nije bio u nekadašnjem stanju. Bio je mršav i koščat. Mišići su mu olabavili, pokreti su mu bili gotovo ukočeni.

Dva puta tjedno bi ga Mjesečev Cvijet oprala od glave do pete. Kada je mogao sam ustati, zatražio je da mu daju nož, a onda je njime potkresao bradu.

Istina, poslije toga se osjećao bolje, no bio je toliko iscrpljen da je pao na ležaj i nekoliko sati odspavao kao da je zaklan.

Stiglo je i proljeće, snijeg se topio, sunce je sjalo sve jače, a rijeke su nabujale i izlile se iz svojih korita. Vodostaj Niobrare je porastao za metar-dva; za najvišeg vodostaja iščupala je nekoliko stabala i grmlje s visoke obale, a njezina je voda dopirala sve do sela Cheyenna.

McNott u to doba nije mnogo razgovarao s ratnicima iz sela. Uglavnom se usredotočio na prikupljanje snaga, nastojao je što više pridonijeti svom ozdravljenju.

Svakoga bi dana prevalio stanovitu udaljenost. Isprva mu je za to bio potreban štap, ponekad bi se oslanjao i na Mjesečev Cvijet. Poslije tri tjedna već se snalazio sam i nije više osjećao boli u desnoj polovici grudi.

Jeo je dvostruko više nego u tjednima dok bi se još samo ponekad probudio iz nesvjestice. Osjećao je kako mu mišići postaju snažniji. Kad bi pogledao svoje tijelo, vidio bi poput šake veliki ožiljak na desnoj polovici prsa. Preko rane se napela kožica, rubovi su joj bili nazupčani i sjali su ružičastim sjajem.

Kretao se uvijek u blizini sela, a krajem travnja je već ponio pušku sa sobom. No još je nije mogao podići k ramenu. Desna ruka nije bila bogzna kako poslušna, a pokadšto bi ga zaboljela i cijela desna polovica tijela. Jednom je čak i podigao pušku na rame, ali nije mogao mirno držati oružje. Poslije nekoliko sekundi ju je morao spustiti sav uznojen od silnih naprezanja.

Jednog dana Lightning Ball neočekivano uđe u McNottov šator. McNott je, samo u hlačama, sjedio na tlu, dok mu je Mjesečev Cvijet trljala desnu polovicu grudi. Mjesečev Cvijet odmah ustane u napusti šator, a Lightning Ball sjedne.

Napolju je rominjala kiša. Kaplje su sipale po stranicama šatora.

— Dobro izgledaš, Dabraru — reče Lightning Ball.

— Počinjem novi život. Zahvaljujem ga vama, Cheyenni-ma.

— Ostavi to — reče Lightning Ball. — Bijelac si, ali naš si. Nikada nisi lagao, niti si nam pokušao što oteti.

Lightning Ball je sumorno pogledavao u tlo. McNott ne reče ništa, jer je osjećao da mu poglavica želi nešto kazati.

— U šumama su bijelci — reče poglavica poslije nekog vremena. — Ruše stabla i rijekom ih prebacuju u dolinu.

— Skupine drvosječa?

— Nekolicinu smo otjerali, ali još ne popuštaju. Vraćaju se uvijek ponovno. Sijeku naše šume ne pitajući ništa. Čak ni ne razgovaraju s nama. Zapucaju čim nas ugledaju.

McNott osjeti kako mu je srce zakucalo brže.

— Ubijeno je nekoliko mojih ratnika — reče poglavica. — Mi smo ubili nekoliko bijelaca. Ali ne daju se zaustaviti. Posjekli su već mnogo stabala. U nekim šumama postoje još samo panjevi. Zemlja odumire. Stigli su ljudi s velikim sjekirama da bi uništili naše šume. Dabrova je vrlo malo, a ostala divljač bježi pred bijelcima. Uskoro više neće biti jelenova niti antilopa. Zečevi i ptice će nestati. Ima mnogo bijelaca. Priča se da ih šalju iz mjesta koje pripada malom, debelom čovjeku, koji je tvoj prijatelj, Dabraru.

McNott zaklopi oči na trenutak. Tisuću mu misli prođe glavom.

— John Ackerman kupuje krzna — reče naposljetku. — Zašto bi on poslao drvosječe?

— Tvoj je prijatelj, Dabraru. Valjda ga znaš.

McNott bespomoćno pogleda Lightning Balla.

— Poznam ga, i ne poznam — reče naposljetku.

— Znam što time želiš reći.

— John Ackerman nije poput onih u St. Louisu. Ipak, razlikuje se i od nas. Želi se obogatiti, baviti se trgovinom, steći mnogo novca. Jeste li mu već odnijeli krzna?

— Još nismo.

— Onda mu ih odnesi i zapitaj ga što to znači.

— Neću — reče Lightning Ball. — Ove godine nećemo u grad bijelih ljudi, borili smo se i znamo da su na rijeci bili ljudi u plavim haljecima. Žele nas poubijati.

— Vojnici?

— Ne želimo rat — reče

Lightning Ball. — Smijemo se vojnicima. Premalo ih je, ali moglo bi ih doći više. A mogli bi sa sobom dovesti i Pawneeje, one smrdljive pse. Pawneeji nas mrze. Ako im bijelci obačaju darove, borit će se protiv nas. A onda će mnogi Cheyenni poginuti. No mi ne želimo rat, želimo samo otjerati ljude s velikim sjekirama.

— Ne znam je li Ackerman povezan s time — reče McNott.

— Morao bih porazgovarati s njim.

Ti moraš mirovati — reče poglavica. — Smatraš li mogućim da je on poslao drvosječe?

— Zašto bi to uradio? Dabrova krzna su dobar posao i taj je posao sasvim dovoljan za jednoga čovjeka.

— Ako je to ipak uradio?

— Onda nije više moj prijatelj!

Lightning Ball kimne. Nasmiješi se McNottu.

— Uskoro ćemo moći zajedno u lov — reče McNott.

— Dobar si prijatelj, Dabraru. Ne vraćaj se k bijelcima. Ostani s nama.

— U šatorima Cheyenna se osjećam kod kuće — reče McNott.

— Nadam se da ćeš češće biti s nama kad Mjesečev Cvijet rodi dijete što nosi ispod srca — reče poglavica.

McNottu se zavrti u glavi.

— Dijete?

— Tvoje dijete, Dabraru. Zar ti još nije kazala?

— Nije.

— Onda joj ništa ne govori dok ti sama ne kaže. Sretna je.

— To bi mi bilo teško... ipak ću je zapitati.

– Moraš biti strpljiv. Žene nije lako razumijeti.

Lightning Ball napusti šator. Prestalo je kišiti. McNott ostane sam. Jedva da je shvatio što je čuo. Posljednja ga se vijest duboko kosnula.

Postat će otac... Vijest ga je toliko iznenadila da su mu zadrhtale ruke. Srce mu je kucalo tako žestoko da je mislio da će se rasprsnuti. Najradije bi ustao i potražio Mjesečev Cvijet. U tom se trenutku odmakne pokrivač na ulazu u šator i Mjesečev Cvijet uđe.

McNottu se odjednom isuše usta, glasnice mu obamru. Pogleda Mjesečev Cvijet razrogačenim očima, usta mu se pretvore u veliku, okruglu rupu usred brade.

Mjesečev Cvijet se nasmiješi, ali ne reče ni riječi. Klekne pokraj Škota i stane ga trljati vitkim, snažnim prstima da bi poboljšala dotok krvi u ukočene mišiće.

McNottu se ona učini sasvim drugačija. Pogledima je ispiti-vao njezino tijelo tražeći neko zaobljenje. Gotovo s razočarenjem u duši ustanovi kako ne vidi što bi ukazivalo na njezinu trudnoću. Pogleda je u oči: stekne dojam da tu vidi neku promjenu. No prisjeti se riječi Lightning Balla i ne reče ni riječi, već je naprosto uzme u zagrljaj i poljubi je. A kad su se poslije toga pogledali, oboje su znali da misle jedno te isto.

* * *

Iz dimnjaka pilane se dizao crni dim sve do oblaka. Zavijanje kružnih pila na parni pogon je prodiralo do posljednjeg zakutka grada. Rad je započi-

njavao u svitanje i potrajao bi sve do mraka.

Žega se poput nekog zvona nadvila nad grad, posvuda se osjećao intenzivni miris svježeg smole.

Na rijeci su radili ljudi: zapregom mula izvlačili su debla velike splavi na obalu da bi ih zatim složili za sušenje. Drugi su pak već suha debla vukli do pilane, gdje su se prerađivala u grede i daske. Tlo skladišnog prostora je bilo prekriveno debelim slojem piljevine.

John Ackerman je stajao na obali rijeke i promatrao debla što su plutala na površini vode. Vidio je i staroga Toma, koji je sjedio na gatu, povlačio iz lule što ju je sam izrezbario i promatrao splavare što su spretno preskakivali s jednog skliskoog debla na drugo, usmjeravajući ih svojim dugačkim kukama.

Ackerman se okrene i pođe glavnom ulicom Lewisvillea. Već izdaleka ugleda pred svojom poslovnom zgradom zbijenu priliku u koži divljači s teško natovarenom mulom.

Bonjour, Ackerman! – dovikne mu čovjek. – Kako je?

– Zdravo, Tulipe! – Ackerman se nesigurno nasmiješi.

– Je li McNott već bio ovdje?

– Nije – reče Ackerman. – Čini se da ove godine kasni.

Imam dobrih krzna.

– U redu, Tulipe. Oduzi ih odmah u moje skladište. Tamo će načiniti obračun.

– Zar si podigao pilanu?

– Tako je jeftinije. Ne treba prevoziti grede i daske iz nekog mjesta udaljenog tisuću milja.

A građevno drvo nam je potrebno.

– Čini se čak toliko da bi se

cijela prerija mogla popločiti njime. Čuo sam da ćeš posjeći sve šume na Zapadu.

— Ljudi pretjeruju. Uzet ću koliko će mi biti potrebno, i to samo tamo gdje više ne lovite.

— Lewisville ne može utrošiti toliko dasaka i greda koliko ih tvoja pilana ispili. — Tulipe se nasmije. — Postoji li još kuća Mrs Gabor i njezinih djevojkica?

— Naravno! — Ackermanu lakne zbog toga što je Francuz promijenio predmet razgovora.

— Ima i novih. Uživat ćeš!

— Jesi li kupio mnogo krzna?

— Skladište je gotovo puno — reče Ackerman. — Odnesi krzna, pa će ti dati zlato. A onda možeš k Mrs Gabor.

Ackerman se popne pod trijem, zatim otvori vrata. Preko ramena reče:

— Uostalom, Larabee je već bio ovdje.

— Pronaći ću ga. A kakva je cijena ove godine?

Morao sam kalkulirati nešto štedljivije. Ista je kao i prošle godine, ali bit će bolje.

Ackerman prekorači prag. Razočarani Tulipe ostanu stajati ispred trijema. Pogleda pokraj Ackermana u unutrašnjost kuće. Sada mu se na licu odrazi čuđenje.

Ackerman se također silno iznenadi, no u njemu se iznenađenje pomiješa s bespomoćnim bijesom.

U predsoblju njegovog ureda su stajala dva čovjeka iz St. Louisa: Ben Webb i Elton Sharp.

— Što rade ti ljudi ovdje? — zapita Francuz iza Ackermanovih leđa. — Je li ti potrebna pomoć?

— Nije, nije... reče Ackerman. U prizvuku glasa se osjećalo uzbuđenje. — Izići ću s njima na kraj. Odnesi krzna i pođi k djevojkama.

Brzo zatvori vrata. Tulipe ostanu stajati ispred zgrade ne shvaćajući ništa. Neko je vrijeme zurio u vrata, zatim se okrene i pođe u skladište.

* * *

— Zaokrenut ću vam vratom — reče Ackerman. Prođe pokraj Webba i Sharpa ni ne pogledavši ih. — To vam je posljednji puta što ste došli bez najave! Bogzna tko vas je sve vidio!

— Mnogi — mirno će Elton Sharp. — Sami ste nas pozvali ovamo, zar ste to već zaboravili?

— Ali ne u Lewisville! — poviče Ackerman. Obiđe pisaći stol i nasloni se na njega objema rukama. — Nisam još vidio tako velikih guzica kao što ste vas dvojica! Sezona je započela, lovci stižu svakoga dana da bi se riješili svojih krzna. Svi vas poznaju!

— Moramo porazgovarati s vama, a ovo je najbolje mjesto za razgovor — reče Elton Sharp.

— Sasvim je jasno da ste prekršili naš dogovor — reče Ackerman. — Utanačili smo da se nećemo javno sastajati, da ćemo održati privid da se sve odvija po starom. A sada će svi lovci početi razmišljati o tome što ja imam s Tvrtkom za krzna iz St. Louisa!

— Tajnost se ionako ne bi mogla duže zadržati. A sada moramo porazgovarati o kršenju dogovora. Ackermane. Ovlašten sam za taj razgovor.

— Obojicu ću vas trenutačno

izbaciti napolje! – poviče Ackerman. – Želite li još jednom bez hlača u St. Louis?

– Možete pokušati – reče Sharp. – Onda ćete vi odjahati u smrt, ali ne bez hlača, već bez glave!

– Obećana mi je pomoć ukoliko se pojave teškoće – reče Ackerman ne osvrćući se na Sharpove riječi. – A teškoća ima! Gore u šumama Indijanci neprestano napadaju drvosječe. Da bi se radovi mogli nesmetano odvijati, nešto bi valjalo poduzeti. Zbog toga sam htio porazgovarati s vama.

– Naši se šefovi mogu pobrinuti da u brda odjaše kaznena ekspedicija Armije – reče Sharp. – Već smo poduzeli odgovarajuće mjere. Samo smo čekali da bismo vidjeli kako ćete vi reagirati. Da ste pokušali pregovarati, ne bismo se miješali.

– Ni ne pomišljam na pregovore – reče Ackerman. – Želim drvo. Ako se crvenokošcima ne sviđa činjenica što će biti posječeno nekoliko stabala, neka presele nekamo drugamo. Indijanci mi nisu potrebni. Tu se ne radi o dabrovim krznima i razmjeni robe. Drva mogu pribaviti sam. Ako se crvenokošci ne povuku, valja im dati lekciju! Prije svega, Cheyennima i Siouxima.

– Pawneeji su na našoj strani – reče Sharp. – Arapahi se ponašaju miroljubivo. Upućeni smo u sve. Stvar će biti sređena, Ackermane. Ali postoji još jedan problem.

– Za mene postoji samo taj problem, a o drugima neću razgovarati s vama.

– Polako! Dobili smo zada-

tak od gospode Bligha, Gordona i Hilla, i vi ćete morati porazgovarati s nama, jer ćete inače imati još većih teškoća nego sada.

John Ackerman tek što nije prasnuo od bijesa.

Elton Sharp nastavi:

– Potpisivali ste utančenje, prema kojemu biste sva krzna što ih dobite od lovca morali isporučiti Tvrtki za krzna u St. Louisu, dodavši pet posto. Ali vi ste pogazili to utanačenje, Ackermane. Isporučili ste tek neznatnu količinu krzna.

– Dobio sam i neznatni iznos!

– To ispričajte svojoj baki. Vrlo točno znamo da vas je ove godine posjetilo mnogo više lovaca negoli nas. Zbog toga je očito da ste isporučili samo pola količine. Čini se da ste nezasićeni, nije li tako?

– Nestanite iz mogega ureda i grada! – poviče Ackerman. – Možete kazati u St. Louisu da isporučujem upravo ono što kupim. Sumnjate li u to, morate to dokazati. Priroda je čudljiva. Što se dabrova tiče, ovo je bila slaba godina.

– Pravite veliku grešku, Ackermane – reče Sharp. – Zahitijevamo sva krzna koja ste kupili u Lewisvilleu! Ne isporučite li nam ih, zadovoljit ćemo se vašom kožom.

– Zar ćete mi je vi skinuti, Sharp?

– Možda ja, a možda i Ben. On je svakako stručnjak za takve poslove.

Ackerman se sagne, izvuče ladicu pisaćega stola i izvadi iz nje dvocijevni derringer.

– Gubite se sada! Obojica! – poviče debeli trgovac. – Bit će

mi poprilično teško objasniti lovcima, koji su vas vidjeli, zašto ste došli ovamo i kako to da vas nisam utopio u rijeci. Navalili ste mi dovoljno nevolja na vrat. Ali gospodin Bligh ili tko drugi iz American Fur Company vjeruje da kršim ugovor, neka dođe ovamo i neka to dokaže! Danas opet odlaze velika kola s krznima u St. Louis. Pobrinite se za crvenokošce u šumama! To pripada među vaše ugovorne obaveze. A sada napolje!

Sharp i Webb ustanu. Derringer u Ackermanovoj ruci ih nije nimalo uzbudio.

— Vidjet ćemo se opet! — reče Elton Sharp.

— I mi — doda Ben Webb.

Bilo mu je to prvo što je kazao. Pogled mu je bio prodoran i leden, tako da se Ackerman stresao.

Obojica izađu. Ackerman ostane sjediti za svojim pisaćim stolom. Zurio je u vrata. Oružje je vratio u ladicu. Zatim izađe i zapazi Eltona Sharpa i Bena Webba kako jašu u smjeru istoka.

Lovce nigdje nije vidio, premda je znao da ih trenutačno u Lewisvilleu ima najmanje tridesetak.

Ulice su bile puste, žega gotovo nepodnošljiva.

Ackerman osjeti neki nemir u sebi, no istodobno je i likovao: sve ih je prevario, jer su ga potcijenili. Ta zašto da sasvim odustane od dobrog posla s krznima? Čak i ako ustanove da u St. Louis nisu stigla sva krzna što ih je kupio, što mu se može dogoditi? A što ako Hillova banka otkaže kredite? Neka! Posao s drvom je izvrsno krenuo. Ac-

kerman je vjerovao da mu više nije potrebna tuđa pomoć.

Pogleda pročelja kuća u glavnoj ulici. Sve je to bilo njegovo djelo. Čitav je grad pripadao njemu. Posvuda naokolo je zemlja pripadala njemu, a i rijeka u tom kraju. Bez njega ovdje ne bi bilo ničega. John Ackerman je postao veliki čovjek.

Pošto se okrenuo da bi ušao u kuću, ugleda saroga Toma. Na glavi je imao škuljasti slamnati šešir, izbljedjelu košulju i prekratke hlače. Bosonog je dolazio ulicom.

— Zar su otišli, Johnne? — zapita ga starac.

— Jesu. A ti moraš sve vidjeti, zar ne?

— Dokoni sam starac. A jesu li što kazali?

— Pa što da kažu?

— Varaš ih, Johnne. Skladišta su ti krcata krznima, a ti bi ih morao poslati u St. Louis.

— Što ti o tome znaš? — Ackermanove se oči suze u uske proreze. — Zar pričaš o tome?

— Razgovaram samo s tobom. Praviš veliku grešku, Johnne: Druge smatraš glupljima od sebe. No ljudi iz Tvrtke za krzna možda bolje poznaju taj posao od tebe. Neko ćeš ih vrijeme moći zavaravati, ali ne do vijeka.

— Danas mi svi daju dobre savjete — reče Ackerman.

— A ti ih ne prihvaćaš — glatko će mu Tom. — To je velika greška. Ne možeš plesati na svim svadbama i pri tome s mladom varati mladoženju. Prevario si lovce i pobratio se s Tvrtkom za krzna. Sada pokušavaš prevariti i Tvrtku, a lovci ma pričaš kako ćeš posjeći ne-

koliko stabala za gradnju kuća. Uskoro će svi znati da si zaključio posao s Tvrtkom za krzna i da namjeravaš do gola posjeći šume na Zapadu. Namjeravaš sjesti na sve stolice na ovom svijetu. Ili možda vjeruješ da si dragi Bog zbog toga što si podigao ovaj grad?

— Najveći sam čovjek zapadno od Missourija. U St. Louisu se ljudima naježi koža kad čuje moje ime. Ja diktiram uvjete poslovanja između Tvrtke za krzna i mene. Ne bojim se lovaca, Indijanaca, niti Tvrtke za krzna. A ti bi mogao malo manje pričati, Tome. Vrlo si star, a mislim da želiš doživjeti još veću starost.

Starac je promatrao Ackermana svojim svijetlim očima.

— Došao si čak do toga da mi prijetiš. Ali ne osjećaš se tako sigurnim kako se praviš. Nikada mi više nemoj zaprijetiti, John! Prestar sam a da bih se bojao tebe.

Pomalo vukući noge, Tom otkorača ulicom.

— Ostani ovdje! — poviče Ackerman za njim. — Žao mi je. Izlanuo sam se. krivo si me razumio. Muče me neke nevolje, ai ta žega... Tome...

Starac se ne okrene. Ackerman se vrati u svoj ured i zalupi vratima za sobom. Teško dišući sjedne za svoj pisaći stol. S rijeke je tek u neznatnoj mjeri dopirala buka pila... Ackerman je nepomično sjedio i ukočeno zurio preda se.

XII

McNott je sjedio na kamenu pogledavajući šume s one strane rijeke. Preko koljena je položio pušku kentucky.

Bio je već listopad, no činilo se da će ove godine jesen biti dugačka, a zima će malo zakašniti. Vidio je i goleme površine što su nalikovale na požnjevena žitna polja: veliki su panjevi izvirali iz tla poput žitnih pogolemihi vlati otkošenih tek nešto iznad korijena. Mahovina se između njih već počela sušiti. Nigdje se nije oglasila ptica, nigdje se nije vidjela životinja. Šume su bile mrtve.

McNott se strese. Obuze ga osjećaj da promatra groblje. Već je satima lutao a da nije vidio nijednu životinju.

Mjesečev Cvijet je ležala u trudovima i McNott naprosto nije mogao izdržati u selu Cheyenna.

Prije šest tjedana je po prvi puta pošao u lov s Lightning Ballom. Pušku je već mogao upotrijebljivati, mišići su mu iz dana u dan postajali sve snažniji.

Obećao je Lightning Ballu da će poći u Lewisville i porazgovarati s Ackermanom. Sada je vidio i posječene šume i bilo mu je jasno da to putovanje ne smije odlagati.

Životinje su pobjegle, odumrle su i biljke što su uspijevale u sjeni visokih stabala. Ali to nije bilo sve: gusto obrasli i sada posječeni obronci pružili su vjetru i kiši nove površine za napad. Tlo je izgubilo svoju čvrstoću. Kiša će ga isprati, vjetar će ga odnijeti. Taj će se kraj stubokom izmjeniti, možda će se čak pretvoriti u pustinju.

McNott ustane, uzme pušku i otkorača k rijeci. Prođe ogoljelim površinom. Panjevi ga podsjetu na nagrobne spomenike.

Stigavši do rijeke, zapazi ka-

ko s istoka dolaze neki ljudi. Jedni su pješačili, drugi su bili na mulama. McNott isprva htjede poći dalje, no predomisli se i prička.

Kolona zastane čim je jedan čovjek zapazio McNotta.

– Jeste li bijelac?

– Jesam? – reče McNott.

– Čovjek mora biti oprezan.

McNottu pride neki čovjek širokih ramena.

– Lovac na krzna? – zapita ga stranac.

– I splavar.

– Živate li već dugo ovdje?

– Vrlo dugo.

– Onda zacijelo znate ima li Indijanaca u blizini.

– Ima Cheyenna – reče McNott. – Dalje na zapadu su Siouxi i Arapahoi.

– Do sada su nas pošteđeli – reče čovjek. – Druge skupine napali i poginulo je mnogo ljudi.

– Ako čovjek najprije porazgovara s Indijancima, neće ga napasti.

– Ne treba vjerovati crvenim psima – reče drugi. – Ne želimo ih napasti, stigli smo ovamo da bimo sjekli šumu.

– To je zemlja Indijanaca – reče McNott. – Odakle dolazite?

– Iz Lewisvillea – reče čovjek. – Od Johna Ackermana.

– Od Johna Ackermana?

– Zar ga poznajete?

– Da.

– Pa onda nam možete pomoći.

– Živim tu već dvadeset godina – reče McNott. – Živim od te zemlje. Vi je uništavate. Ne želim vam pomoći u tome! Osim toga, nemate pravo posje-

ći šumu a da prethodno ne porazgovarate s Indijancima.

– Što to znači? Zar ste oženili Indijanku? Zasigurno je tako! Vi lovci na krzna ste napola divljaci!

– Pripazite što govorite! – McNott hladno pogleda stranca. – Bit će bolje da se okrenete i podete odakle ste i stigli!

– Armija će za nama – reče drvosječa. – Ne uvide li da se mogu radovati ukoliko ih ostavimo u miru, divljaci će grdno nastradati. Nemaju nikakva prava, niti ga mogu zahtijevati!

– Zar vi radite za Ackermana? – McNott strese glavom.

Ništa nije mogao shvatiti.

– Gubite se! – reče drugi. Podigne ruku da bi udario McNotta.

McNott zamahne dugačkom cijevi svoje puške i udari čovjeka po glavi. Drvosječa ispusti krik i padne. Drugi htjede priskočiti k McNottu, no Škot podigne kundak i udari napadača. Trećega udari opet sa cijevi, zatim usmjeri pušku u glavu prvoga koji se ošamućeno pridi-
zao.

– Razgovarat ću s Johnom Ackermanom – reče McNott.

– Ali vi nestanite iz ove zemlje! Preglupi ste a da biste mogli živjeti ovdje.

– Ljudi poput vas će nestati upravo kao i crvenokošci! – poviče čovjek trljajući lubanju.

– Divljaci... a ta će zemlja biti civilizirana, svidjelo se to vama ili ne!

– To će vas ubiti – reče McNott. – Podite mirno dalje. Možda pronađete koju šumu što ćete je moći posjeći, a onda još jednu, pa još jednu...

Pođe uz rijeku. Poslije stanovite udaljenosti zagrabi duljim koracima. Prevalivši kojih dvjestak koraka, zavuče se u grm i prička. Promatrao je drvosječe koji su još stajali na mjestu, na kojem su se susreli s McNottom. Vijekali su. Naposljetku se opet svrstaju u kolonu i krenu dalje. McNott se počne vraćati u smjeru sela Cheyenna.

Bio je silno uzbuđen. Rasprava s drvosječama ga se duboko kosnula. Predvečer stigne do šatora Cheyenna. Još je bio pod dojmom svega što je doživio. Neke žene na rubu sela stanu vikati čim su ga ugledale. Zatim se pojavi Lightning Ball. McNott je sada mislio još samo na Mjesečev Cvijet. Nehotice ubrza korake.

— Je li s njom sve u redu? — zapita bez daha zastavši pred Lightning Ballom.

— Rodila je prije sat vremena — reče poglavica. — Idi i pogledaj svojega sina!

— Sina? — McNott požuri k svom šatoru. Drhtio je cijelim tijelom. Pošto je odgurnuo pokrivač na ulazu, zapuhne ga miris krvi i znoja. Začuje snažan plač djeteta.

McNott se uvuče u šator i ugleda Mjesečev Cvijet. Ležala je blijeda i iscrpljena. Dijete je držalana rukama. Bilo je to malo, nago, naborano biće crne kose i tamne puti. Sklopilo je oči, a prste je zgrčilo u šalice. Usta su mu bila široko razjapljena.

Mjesečev Cvijet se nasmiješi. McNott je pogleda i opet povjeruje da se isplati živjeti...

* * *

Niobrara je bila siva poput neba iznad planina. McNott je

klečao u kanuu što mu ga je poklonio Lightning Ball. Na sebi je imao indijanski krzneni kaput. Dabrovu je kapu nabio duboko na čelo, a na šake je navukao postavljene rukavice. Spuštajući se Niobrarom, veslajući čas u jednu čas u drugu stranu, lovac je neprestalno razmišljao o Mjesečevu Cvijetu i svom sinu.

Sin mu se zvao Sokolovo krio. Škot je ustrajao na tome da mu daju i ime Patrick. McNott je posljednjih tjedana sav očaran promatrao razvoj djeteta. Što je više razmišljao o njemu, više je čeznuo za povratkom u selo Cheyenna, premda je bio tek nekoliko dana na putu. Ali njegov je zadatak bio važan. Morao je porazgovarati sa Johnom Ackermanom, zapitati ga jesu li točne glasine što se šire o njemu, zapitati ga za njegove planove.

Pošto je stigao na zavoj Niobrare, ispred McNotta se pojavi neki kanu. Dogodilo se to tek nešto ispred brzaca Dans Hillsa.

McNott uvuče veslo i dohvati pušku. Kanu naprosto prepusti struji. Naprotiv, onaj drugi se morao boriti sa strujom i veslao je dalje.

— Ovdje McNott — poviče lovac. — Tko si ti?

— McNott... — odgovori mu dobro poznati glas s raspjevanim naglaskom. — Bonjour, mon ami!

McNott opet dohvati veslo i zavesla na drugoga.

— Tulipe!

Ljudi se izruguju. Zatim postave vesla tako da struja nije mogla razdvojiti čamce.

— S tobom više nitko nije ra-

čunao — reče Francuz — Svi govore da je McNott mrtav.

— Umalo što nisam poginuo — reče McNott. — Netko me je pokušao slistiti. Ali već ću ga pronaći. Kako si ti?

— Dobro. Tražio sam te. Nisam mogao povjerovati da si mrtav. Ali znao sam da se nešto dogodilo. Nekoliko je ljudi bilo kod tvoje kolibe. Larabee je bio s njima. Zapazili su krv, ali nije bilo nikakvih drugih tragova. Davno je već tome.

— Cijela godina.

— Namjeravao sam posjetiti Cheyenne — reče Tulipe. — Prošle si mi godine pričao o ženi. Zove se Mjesečev Cvijet, zar ne? Mislio sam da će mi ona moći nešto kazati o tebi.

— Nos ti je izvrstan, Tulipe! Mjesečev Cvijet mi je rodila sina.

— Čestitam ti, McNott. Nije dobro kad je čovjek uvijek sam. Kazao sam to već prije mnogo godina.

— Netko je iz zasjede pucao na mene — reče McNott. — Cheyennei su me pronašli. Mjesečev Cvijet me je izliječila. Zacijelo je Tvrtka za krzna nahuškala koga na mene.

— Sasvim moguće. — Tulipe pogleda pokraj McNotta. — Ima i gorih od onih iz Tvrtke za krzna! Ackerman se pretvorio u najveću pošast ovog svijeta.

— Upravo putujem u Lewisville. Priča se da on šalje drvo-sječe u brda. Porazgovarao sam s nekolicinom. Kažu da po njegovom nalogu sijeku šume.

— Podigao je pilanu, u kojoj se radi dan i noć. Na rijeci više nema mjesta za naše kanue, jer Ackermanove splavi prekriju cijelu površinu. Naravno, poslu-

je i s krznarima. Ali čini se da se sporazumio s Tvrtkom za krzna iz St. Louisa.

— Štooo...?

— Kad sam stigao u Lewisville, zapazio sam Sharpa i Webba u njegovoj kancelariji, a onda sam otvorio uši i oči. Navodno se sporazumio s Tvrtkom za krzna da će on preuzeti poslovanje drvom i odustati od poslova s krznima. Dobio je i novac za to. Još kupuje krzna, ali samo zato da bi održao privid. Zatim ih predaje Tvrtki za krzna. Svakog tjedna kreću po jedna velika kola s krznima u St. Louis. On zarađuje na tome, a mi smo ispali glupani. Pomogli smo mu da se uzdigne. Bez nas ne bi bilo Lewisvillea, a Ackerman bi još sa svojim klopavim kolima putovao uz i niz Missouri, prodajući sitnim farmerima paketić britvica za pedeset centi. Mi smo mu donijeli krzna. A onda je došla Tvrtka za krzna i ponudila mu novac. On ga je prihvatio i postao još veći. Sada vara Tvrtku za krzna: najbolja zadržava za sebe i isporučuje samo škart. Ackerman prihvaća svaku ruku koja mu pomaže, a zatim je odsječe... Gazi preko leševa, kažem ti. Mislili smo da ćemo se uz njegovu pomoć riješiti Tvrtke za krzna, ali on je gori od nje.

— Onda su glasine ipak točne — reče McNott. — Jesi li vidio kako izgledaju šume pošto kroz njih prođu Ackermanovi ljudi? Nema više ptica, nema divljači. Kažu da nas to ne mora smetati. Kad se posijeku šume, nema više dabrova, ni druge divljači. Tu čovjek više ne može živjeti. Želimo li i nadalje

loviti krzna, morat ćemo se preseliti daleko na Zapad.

— Ackerman pati od ludila veličine — reče Tulipe. — I zbog toga sam te tražio. Htio sam saznati jesi li još živ, i htio sam da ti porazgovaraš s njime. Svojedobno si mu mnogo pomogao. Nagovorio si nas da prodajemo njemu.

— Sada mi je odista žao — reče McNott.

— Nisi ti kriv što se to dogodilo. Svi smo se razočarali u Ackermanu. Ali bit će još gore. Ackerman je proigrao dobre odnose s Tvrtkom za krzna i pridobio je Armiju da uđe u šume.

— Armiju?! — McNott se prisjeti svega što mu je Lightning Ball proljetos ispričao. No poglavica je govorio samo s nekoćinom vojnika.

— Dvije konjičke čete — reče Tulipe. — Stigle su ovamo iz Fort Leavenwortha. Vidio sam ih u Lewisvilleu. Tamo su se odmarale. Nedavno je Ackerman poslao Indijancima darove, a sada im, eto, šalje vojsku! Navalit će im veliku nevolju na vrat!

Želi da se Indijanci povuku. Smetaju mu u poslovima. Ackerman želi ukloniti sve koji ometaju njegove poslove. Možda i nas...

— Moramo natrag — reče McNott.

Odjednom osjeti nešto poput grumena olova u želucu.

— Natrag?

— K Cheyennima — reče McNott. — Moramo ih upozoriti.

Tulipe šutke pogleda McNotta i reče:

— Tvoj sin, zar ne? Proklet-

stvo! Imaš pravo. Moramo k Cheyennima.

* * *

Dim se poput daha kuge pojavio selom Cheyenna. Posvuda su kriještale vrane.

McNott i Tulipe usmjere kanue k obali, iskoče iz čamaca i zagaze dubokim snijegom.

Zastanu na rubu sela i počnu promatrati leševe što su ležali posvuda naokolo u snijegu.

Neki su šatori izgorjeli, drugi su bili srušeni. Žene su očito potražile zaštitu u sredini sela, i tu su ih očito pobili vatrom iz pušaka. I poslije smrti su se međusobno grčevito držale.

Odmah na rubu sela McNott pronade Lightning Balla.

Tulipan prođe pokraj McNotta i zastane u sredini sela. Oslo- ni se na pušku, ne rekavši ni riječi.

Kao u snu, McNott se pokrenu k mjestu, na kojem je stajao njegov tipi. Nađe ga spaljenoga, a nadomak njemu — leš neke žene. Pred sobom je pokopala dojenče, također mrtvo.

McNottu se učini da će poludjeti.

Udalji se grčevitim pokretima. Osjeti kako se u njemu podiže neki vrući val. Oči mu se ovlaže. Bilo mu je teško savladati se.

Nitko više nije bio živ. Uništeno je čitavo selo.

— Mrtvi su — reče McNott.

Tulipe ne reče ni riječi. Shvaćao je McNottovu bol. Položi mu ruku na rame... Tulipeovo se lice odjednom razvuče: suze mu poteku iz očiju.

— Psi... — reče tiho. — Prljavi psi!

McNott ga odjednom uhvati za ruku i reče:

— Pogledaj kamo su odjahali vojnici! Želim to znati. Potraži ih, Tulipe. Kaži mi tko ih je vodio. Vojska se ovdje neće snaći... Obećaj mi da ćeš ih potražiti.

— Obećajem ti, časti mi, pronaći ću ih! Možeš se osloniti na mene.

— Idem Ackermanu! — McNott pogleda pokraj Tulipea. — Uništavaju zemlju i šume, otjerat će divljač, poubijati Indijance... Igraju se gospodara nad životom i smrću. Idem Ackermanu. Morat će platiti za to! — doda McNott poslije kraće šutnje.

Tulipe je šutio. McNott ga pogleda i reče:

— Vidjet ćemo se u Lewisvilleu.

— Lewisville... — ponovi Tulipe. — Pronaći ću trag. Potražiti ću vojsku.

McNott ispusti Tulipea. Bez riječi otkorača k rijeci.

Tulipe ostane. Osjećaj groze mu stegne grlo. Neko se vrijeme nije usudio ni pomaći. Još jednom pogleda leševe u snijegu. Žene, djeca, ratnici i starci. Nitko nije ostao pošteđen.

I Tulipe se konačno pokrene. Stigavši na rub sela uzdahne s laknućem. Kanu je ostavio na rijeci. Pritegne svoje zalihe što ih je nosio na leđima. Zatim potraži trag što ga je za sobom ostavila vojska. Premda je u međuvremenu nekoliko puta padao snijeg, nije ga bilo teško pronaći. Tulipe pođe tragom.

XIII

Vladala je sniježna oluja. McNott ugleda pred sobom nejasne obrise kuća u Lewisvilleu.

Vidljivost je bila slaba. Gat je zapazio tek na nekoliko metara udaljenosti. Uvuče veslo. Potom izbaci remen kojim je obično vezao kanu, iskoči iz čamca i priveže ga o stup.

McNott nekoliko puta čvrsto udari nogama o tlo i strese snijeg s ramena. Izvuče pušku iz kanua i otkorača uskim puteljkom u grad.

Pošao je iznad rijeke i pogledao niz glavnu ulicu. Mečava malo popusti. Grad je posljednji put vidio dok su ga još podizali, tako da ga sada nije mogao prepoznati. Lewisville se silno raširio. McNott procijeni da s lijeve i s desne strane glavne ulice ima barem dvjesto kuća. Sada je tu postojao veliki trg i mnogo prostranih ulica.

Nadomak gatu McNott zapazi pilanu s visokim dimnjakom. Sada nije radila.

Polagano pođe glavnom ulicom. Razmišljao je o danu kada se po prvi puta susreo s Ackermanom, o njegovom optimizmu i energiji, o planovima, o njegovim ponudama što su navodno bile duboko iskrene i poštene. A što je preostalo od toga?

McNott nije mogao zaboraviti prizore što su ostali iza krvo-prolića u uništenom indijanskom logoru. Bio je siguran da će ih zauvijek zadržati u pamćenju. Mislio je na Mjesečev Cvijet i poginuloga sina.

Poubijali su čak i dojenčad! McNott se zapita kakvi su to ljudi koji su mogli počiniti takav zločin. A Ackerman se pobrinuo da do toga dođe.

McNottov se gnjev sa svakim korakom penjao sve više. Mrzio je čak i samoga sebe, jer je do-

pustio da ga Ackerman prevari.

Neka se prilika pojavi u mećavi ispred njega i prođe. Sitna, osrednje visine, pogrbljena.

– McNott!

Ovaj zastane i okrene se. Nije ni prepoznao čovjeka u podstavljenom i okrppljenom kaputu dok mu se ovaj nije sasvim približio.

– Tome! – Šutke mu stisne ruku.

– Zar si još živ, McNott?

– To su me zapitali već nekoliko puta.

– Čekao sam te cijeloga ljeta – reče Tom. – Sve se izmijenilo. Ništa više nije kako je bilo.

– Je li Ackerman u gradu?

– Uvijek je tu. Osobito se izmijenio.

– Čuo sam.

– Već se odavna ne osjeća sigurnim. U svakom sluti neprijatelja i pri tome se trudi da ih stekne što više. Vjeruje da je dragi Bog... pripada mu rijeka, zemlja, svi ti ljudi ovdje!

– Poslao je vojsku u brda.

– Da – potvrđi Tom. – Smetaju ga Indijanci. A dok je od njih dobivao skupa krzna za jeftinu robu, nisu ga nimalo smetali.

Tom zaviri McNottu u lice. Ono ga podsjeti na grumen leda.

– Što se dogodilo?

– Eto... – započne McNott, pa spusti glavu. – Imao sam Indijanku i sina... sada su mrtvi.

– Ackermanovi vojnici?! – Tom kimne. – Sve je bilo bolje dok se ovo gnijezdo još sastojalo od svega nekoliko koliba. No vremena se brzo mijenjaju. Sve

se odvijalo na svoj način. A sada dolaze ljudi poput Ackermana i izvrću sve naopačke. I to nazivaju civilizacijom. Vjeruješ li da se to može zaustaviti, McNott?

– Ne može! Ali Ackermana ću moći zaustaviti – reče McNott i čvršće dohvati pušku.

– Sada ću k njemu. Svako dobro, Tome!

McNott pođe dalje. Starac pogleda za njim. Škot stigne do poslovne zgrade Johna Ackermana i zastane ispred ploče što ju je rezbario stari Tom: dva velika isprepletana slova, A i J. između njih – dabrova glava.

Ne pokucavši McNott gurne vrata.

Zapahne ga toplina. McNott zastane, zatvori vrata za sobom i raskopča krzneni kaput. Vrata u Ackermanov ured bila su otvorena. U predsoblju se osjećao aromatični miris skupoga duhana.

John Ackerman je sjedio za pisaćim stolom i prevrtao neke dokumente. Među beskrvnim mu se usnama nalazila cigara.

– Zdravo, Johne!

Ackerman podigne glavu. Oči mu se razrogače. Ispusti papire iz ruku i načini pokret kao da želi ustuknuti u svom naslonjaču. Rastresenim pokretom izvuče cigaru iz usta.

– Lijepo ti je ovdje – reče McNott.

– Živio, Abe! – Krajićci Ackermanovih usana nesigurno zatrzaju. Htjede se nasmijati, ali nije mu uspjelo. – Dugo te nismo vidjeli.

– Dobro je što smo se prepoznali unatoč tome – reče McNott.

– Hahaha... – Ackerman se nasmije gotovo nevoljko, no odmah zanijem opazivši McNottov pogled. – Gdje si se tako dugo zadržao?

– Bolest – reče McNott. Dohvati stolac i sjedne. Zatim skinе rukavice i namjesti pušku tako da ju je mogao brzo usmjeriti u Ackermana. – Tvrтка za krzna je očito poslala nekog ubojicu za mnom. Grdno me je sradio.

– Tvrтка za krzna postaje sve manja – uzvratі Ackerman. – Uskoro ćemo je sasvim srediti.

– Čuo sam da si zaključio ugovor s njima.

– Moram pričekati... – McNott zapazi da se Ackerman počeo znojiti. – Morao sam si osigurati leđa. Ne vjeruješ valjda da se pridržavam tog ugovora.

– Čini se da se općenito slabo držiš dogovora.

– Glasina ima uvijek. Ima previše zavidnika. A ja nisam kriv što sam sretne ruke u poslovima. Kako je gore, u šuma-ma?

– Kojim šumama? – McNott se nasloni. – Već si davno ispi-lіo šume u svojoj pilani.

– Potrebno mi je drvo – odgovori Ackerman. – Lewisville neprestano raste. Možda će jednoga dana izgraditi željeznicu ovdje. Ali što želiš, McNott? Ima dovoljno šuma! Nema ni toliko drvosječa da bi ih mogli posjeći.

– Mnogo si ih progutao – reče McNott. – A Indijance i ne pitaš?

– Ne budi toliko osjećajan, McNott! Pa zašto bih pitao Indijance? Koga crvenokošci uopće zanimaju? Pođi na Istok i ogle-

daj se! Nećeš pronaći nijednoga Indijanca, a prije trideset ili četrdeset godina ih je bilo koliko i ovdje. Naprosto su nestali. Isto će tako i odavde nestati. To je zakon prirode. Jača kultura uništava slabiju. Mi smo jači, a drugi se moraju prilagoditi ili nestati. Naš svijet postaje jači, eto, tako je to!

– Ne volim tvoj svijet – reče McNott.

– Nisam ga ja stvorio. Samo pokušavam nekako izići na kraj s njime, okoristiti se pri tome.

– U tom pogledu nitko ne sumnja u tvoje umijeće. Svaka riba pliva u vodi koja joj se svi-da.

– A kako si ti prošao? Kamo te je pogodilo tane?

– U grudi – reče McNott. – Cheyenni su me pronašli i nje-govali. Načinili su pravo čudo. Bio sam gotovo mrtav. Ali imao sam ženu tamo gore, Johnе.

– Čovjek mora uvijek brinuti da ima neku ženu koja će mu ugrijati postelju.

– Imao sam i sina.

– Nisi, dakle, dopustio da vrijeme beskorisno prođe, hahaha

– nasmije se Ackerman. – Kako se zove? Koliki je?

– Mrtav je.

– Žao mi je – snuždeno će Ackerman. – A žena?

– I ona je mrtva.

– Zar je umrla pri porodu?

– Nije, Johnе. Ti si je ubio.

U prostoriji je nekoliko trenu-taka vladala tišina. Zatim će Ackerman:

– Što to znači, Abe?

– Dobro si me razumio – reče McNott, usmjerivši pušku u Ackermanove grudi. – Poslao si vojsku u šumu. Mogu ti reći

da su vojnici dobro obavili svoj posao.

Ackerman je šutio zureći u veliko grlo McNottove puške. Nalikovao je na zečića koji se ne može pomaći ispred vrebajuće zmije.

— Najveća si svinja što sam je ikada vidio — reče McNott. — Nagovorio si me da za tebe pridobijem lovce koji su ti prodavali krzna. A kad si stekao što si htio, okrenuo si na leđa, sporazumio se s onim klipanima iz St. Louisa, i to u isto vrijeme kada me je jedan od onih pasa pokušao ubiti.

— Nemam nikakve veze s time — reče Ackerman.

— Možda... Ali zatim si počeo sjeći šume i uništavati zemlju. Varaš i Tvrtku za krzna, a sada si udario i na Indijance. Ne prežeš ni pred čime. Tvoji vojnici su mi ubili ženu i sina.

— Nisu to moji vojnici. Kazao sam samo da spriječe Indijance u napadima na drvosječe.

— Više ih zasigurno neće napadati. Ali ni ti više nećeš počiniti nikakvo zlo. Ovoga si puta otišao predaleko.

— Prestani s tim glupostima! — reče Ackerman gotovo vrištavim glasom. — Ne možeš me naprosto ubiti!

— Zašto bih se ponašao drugačije od tebe?

John Ackerman se uznoji, stane se boriti za zrak.

Abe McNott ga nije nimalo žalio: mislio je na selo Cheyena, na ubijene ratnike i starce, žene i djecu, na Mjesečev Cvijet i svojega sina.

* * *

Kad su dva muškarca dojahala u grad sa zapada, mećava

je već znatno popustila. Na jednom se mjesto čak razdvoje oblaci, tako da se pokazalo bližedomliječno zimsko sunce.

Stari Tom napusti pilanu na rijeci, noseći na leđima vreću piljevine što ju je upotrebljavao kao gorivo za svoju peć. Svakog bi tjedna odnio po vreću, plativši za nju deset centi. Ackerman je uputio svoje radnike da ne naplaćuju od staroga Toma, ali Tom nije htio prihvatiti nikakav poklon od Johna Ackermana.

Tom zapazi dvojicu jahača. Odmah odloži vreću s piljevinom iza neke suše i požuri za njima. Jednom se i posklizne na snijegu, ali ipak nije pao. Zatim zastane iza nekog ugla i pogleda za onom dvojicom.

Jahali su u smjeru visoke zgrade s vrlo malo prozora, utovarnom rampom i širokim vratima. Bila je to skladišna zgrada Johna Ackermana.

Elton Sharp i Ben Webb su namjerno odabrali vrijeme kada nikoga nema na ulicama, kada nitko nije računao s dolaskom stranaca.

Ljudi povedu svoje konje do grede za vezanje i privežu ih.

— Lijepo skladište! — zadiivi se Ben Webb. — Tu se može smjestiti mnogo krzna.

— Mnogo ih i ima — reče Sharp. — A zapravo bi morala biti u St. Louisu.

Sharp stane dahtati među dlanove da bi ugrijao promrzle prste.

— Ackerman nam još nešto duguje — nastavi Sharp. — Sada ćemo ga uhvatiti i potkresati mu krila. Skinut ćemo mu hlače i čizme i natjerati ga da pleše u snijegu.

Elton Sharp se stubama pop-

ne na rampu. Ben Webb ga je slijedio. Pokraj velikih vrata postojala su i mala ulazna vrata. Sharp pritisne kvaku. Vrata nisu bila zaključana. Ljudi uđu.

Zapahne ih svojstveni miris neobrađenih krzna. Snijeg se na njihovoj odjeći počne odmah topiti u kaplje što su padale i stvorile male mlake na podu.

Cijela je zgrada bila praktično samo jedan prostor, kojim su se provlačila dva međustropa. Posvuda su bili nagomilani sanduci, bačve i u kožu ušiveni svežnjevi.

Nadomak vratima se nalazio pisaći stol. Za njim je sjedio neki ćelavi i brkati čovjek. Spavao je.

Sharp zastane pokraj vratiju, a Webb se progura pokraj njega i obiđe pisaći stol. Skvrčenim kažiprstom desne ruke nemilo zakuca po čeli čovjeka koji je spavao.

Čovjek se prene, no Webb ga pograbi za ramena i pritisne na stolac.

— Samo sjednite! — uljudno će mu Webb. — Poznajete li nas?

Čovjek kimne. Vršci brkova mu zadrhte.

— Imamo samo jednu sitnu želju — reče Sharp. — Pokažite nam krzna što ih je gospodin Ackerman ovdje uskladištio.

— Ovdje nema krzna.

Sharp uzdahne.

— Molim vas dovedite gospodina Ackermana, on je šef — reče čovjek.

— Porazgovarat ćemo i s gospodinom Ackermanom — uzvratiti Sharp. — A sada ćemo porazgovarati s vama. Pokažite nam krzna.

— Sve smo odvezli u St. Louis.

Sharp opet uzdahne. Webb se sagne i naprosto strgne stolac ispod čovjeka. Čovjek ustrašeno krikne i naprosto nestane iza vlastitog pisaćeg stola. Padne na pod. Zatim se objema rukama uhvati za rub i pridigne se, stenjući pri tome. Bio je blijed poput krede.

— Pokreni se! — zapovjedi mu Webb. — Nismo ukrali naše vrijeme kao što ste vi ukrali naša krzna!

— Ta ne krademo mi, gospodine...

— Utoliko bolje — reče Sharp.

— Sada ćemo otvoriti sanduke, bačve i svežnjeve. Komad po komad. Imamo mnogo posla.

Sharp prođe pokraj pisaćeg stola i pogleda naslagane sanduke. Webb dohvati skladištara za ovratnik i gurne ga ipred sebe. Čovjek je teturao i izvijao se pod Webbovim zahvatom, ali se nije usudio usprotiviti mu se.

— Najprije taj sanduk! — reče Sharp, zastavši pred poput čovjeka visokim sandukom sa željeznim okovima. — I pripazite, prijatelju: Za svaki sanduk što ćemo ga uzaludno otvoriti, dobit ćete po jedan udarac nogom u stražnjicu. To će obaviti moj prijatelj... čizme su mu dovoljno čvrste...

— Gospodine, ja...

— Otvaraj! — oštro će Sharp.

Čovjek prevali sanduk i otvori poklopac. Iz sanduka se iskotrlja nekoliko limenki.

U istom trenutku ga Webbova čizma pogodi u stražnjicu i naglavačke ga odbaci na neke bačve. Čovjek je zavijao poput povrijeđenog psa. Htjede se uspraviti, no opet pade na koljena.

Sharp ostane savršeno hladan. Pokaže neku bačvu.

– Sad ovo! – naloži.

– Gospodine...

Ben Webb podigne skladištara na noge i odvuče ga k bačvi.

– Otvaraj! – neumoljivo će Sharp.

Skladištar se pokušava postaviti tako da ne bi bio leđima okrenut Webbu, no potomji promijeni položaj i počne promatrati kako čovjek otvara bačvu. U njoj su se nalazili čavli.

Skladištar pokušava skliznuti na sigurno mjesto, no Webb je bio brži. Pogodi ga vrškom čizme, tako da je čovjek opet pao na pod.

– Čuo sam za ljude koji poslije udarca nogom u stražnjicu više nikada nisu mogli sjesti...

– reče Sharp. – Da vidimo dalje!

– Prestanite, gospodine... Molim vas!

– Dalje!

– Dodite, gospodine. – Čovjek odšepesa ispred Sharpa do sredine skladišta. Tu su se nalazile bačve označene crnom točkom. Sharp se smješкао poput posebno prijazne čegrtuše. Osobno podigne poklopac prve bačve i zaviri u nju.

– Niste li kazali da ste sva krzna otpremili u St. Louis?

Skladištar je šutio.

Sharp posegne u bačvu i izvadi dabrovo krzno izuzetne ljepote.

– Koliko bačvi s krznima imate ovdje?

– Dvadeset, gospodine.

– Koliko je krzna u svakoj bačvi?

– Trideset do četrdeset.

– I vjerojatno su sva poput ovoga. – Sharp ispusti krzno.

– Upravo kako sam mislio! Vidite, prijatelju, sada ćemo porazgovarati s gospodinom Ackermanom. Mislim da ćete morati potražiti novi posao.

– Vrlo sam zadovoljan sa svojim radnim mjestom, gospodine – reče skladištar.

Napolju je prestalo sniježiti. Zrak je bio savršeno čist. Elton Sharp je bio raspoložen.

– Vrijeme je, Ben – reče Sharp. – Gospodin Ackerman će morati platiti.

– S kamatama! – doda Ben Webb.

Uzjašu i potjeraju konje prema glavnoj ulici.

XIV

Abe McNott napne kokot puške.

– Poslušaj me, McNott! – reče Ackerman. – Ja...

– Nikako – reče McNott. – Neću te poslušati. Slušao sam te prečesto i dovoljno dugo. Prisjeti se nekolicine mrtvih Indijanaca, ukoliko možeš, Johnne... prisjeti se nekolicine mrtvih žena i djece!

Iza McNotta se otvore vrata. Lovac spusti cijev puške i ogleda se. Ackerman se ni ne pomakne.

U ured uđu dva čovjeka: Elton Sharp i Ben Webb. U rukama su imali velike revolvare što su se punili sprijeda.

– Živjeli... – reče Elton Sharp, zatim naglo zašuti prepoznavši McNotta. I Ben Webb se silno iznenadi. Došljaci su, čini se, na trenutak zaboravili zbog čega su došli ovamo.

Elton Sharp se sabere prvi.

– Zar imaš posjet, Ackermane? Dugo te nismo vidjeli, McNott. Nadali smo se da te nikada više nećemo vidjeti.

— Vjerujem — reče McNott.
— Idući ćete puta morati poslati boljega čovjeka koji točnije gađa. Ti to nisi bio, zar ne Sharp? Prevelika si kukavica a da bi sam pošao u divljinu. Možda si to bio ti, Webb?

— Jesam — uzvratila Webb. — Ali budi uvjeren da ću ovoga puta gađati bolje!

— Ti si barem iskren.

— Zašto ne bih bio? Ta zar ti nisi ubio Gusa Lancea? Lance mi je bio prijatelj.

— I ti djeluješ poput njega. — McNott se zavalila. — Lance se prikrađao za mnom, upravo poput tebe. Tvrtka za krzna je zacijelo sišla s uma: Za lovcima šalje ubojice! Svi pričaju o tome.

— Time ne moraš razbijati glavu, McNott. Odbaci pušku!

— Elton Sharp usmjeri svoj revolver u McNottovu glavu.

McNott se sagne i položi pušku na pod. Zatim opet sjedne i prekriži ruke na zatiljku.

— Poslušani si — pohvalila ga Sharp. — A sada dobro pripazi: Cijenjeni gospodin Ackerman će nam dati nekoliko objašnjenja. Uvjeren sam da će i tebe zanimati. Zašto si zapravo ovdje.

— Htio sam ga ubiti — reče McNott.

Sharp se nasmije.

— To je dobro — reče. — Uradit ćemo to umjesto tebe.

Ackerman je šutio. Na licu mu se pojavi izraz što, ga McNott još nije vidio. U očima mu se odrazi očaj.

— Upravo smo bili u tvom skladištu — reče Elton Sharp.

— Varao si nas, Ackermane! Ostavili smo ti cijelo ljeto i jesen da nekako središ stvar. Posljednja kola s krznima su sti-

gla u St. Louis prije dva mjeseca. Od tada nam ništa nisi poslao. Kazao si da više nemaš.

— Ništa nisam kazao — reče Ackerman. — Želim razgovarati s gospodinom Blighom ili s vašim odvjetnikom Gordonom.

— Prekasno — reče Sharp. — Proigrao si priliku. Ali htio si biti lukaviji od nas, umislio si da si veći od nas! Gospodin Bligh nam je naložio da te naprosto slistimo, ukoliko ustanovimo da si prekršio ugovor. A znaš li zašto, Ackermane? Tvrtka za krzna ti je učinila velike ustupke. Već su počele kružiti glasine o tome. Ako sada dopustimo da nas povučesh za nos, nitko nas više neće poštovati. Imamo drugih poslovnih partnera, ne samo tebe! I oni će započeti s varanjem na isti način. To valja prekinuti! Ipak smo te smatrali mudrijim, Ackermane.

— Ta ne možete me jednostavno ustrijeliti — reče Ackerman.

Od silnoga se straha gotovo smanjio u naslonjaču.

— Možemo te naprosto ustrijeliti! — reče Sharp. — Za to imamo ne samo nalog, već i osobni razlog. Nije bila nimalo dobra zamisao da nas pošalješ na konjima i bez hlača u St. Louis.

— Ubuduće ću se doista ograničiti samo na posao s drvom — skromno će Ackerman.

— Ima već i drugih interese: nata za posao s drvom — reče Sharp. — Banka gospodina Sharpa već pregovara. Nikome nećeš nedostajati! Zapravo više ne postojiš!

Ben Webb podigne svoj kolt i povuče otklonac.

McNott se u istom trenutku

baci na pod i dohvati svoju pušku, zatim se zakotrlja k prozoru i naglo se uspravi. Iza njega prasne još jedan hitac. Tane mu prozviždi pokraj glave. Tresne ramenom u okvir prozora, razbije staklo i ispadne napolje zajedno s polovicom okvira. Padne u snijeg ni ne osjetivši ogrebotine na licu. Odmah skoči i potrči da bi pronašao zaklon.

Zakloni se iza kupa obrađenog drva nadomak prozoru. Na svega nekoliko koraka udaljenosti opazi Johna Ackermana kako leži preko svog pisaćeg stola. Sada je sve bilo jasno: Ubojice iz Tvrtke za krzna valjano su uradili svoj posao.

* * *

Elton Sharp se pojavi iza razbijenoga prozora. McNott podigne pušku, ali prije nego što je uspio opaliti hitac, Elton Sharp nestane zapucavši pret hodno iz pištolja.

Tane se zabije u drvo pokraj McNottove glave i zadigne dvije daske.

— Izidi! — začuje McNott Sharpa. Znao je da je to kazao Webbu.

McNott se ogleda. Kup drva ga je slabo štitio od dvojice napadača koji bi ga mogli napasti s dvije različite strane. Morao je potražiti novi zaklon.

McNott se sagne u smjeru neke suše. Iza njega ponovno prasne hitac. Pokraj Ackermanove kuće ugleda sjenu Bena Webba. McNott stigne do suše i pripije se uza stijenu od dasaka. S krova su visjele ledene sige. Opet prasne hitac i otkine desetak siga, koje mu padnu na glavu.

— Izidi! — poviče Webb. — Uhvatit ćemo te!

McNott zapazi obod Webbo-

voga šešira, ali ne zapuca. Znao je da može ispaliti samo jedan hitac, i to ga je činilo posebno opreznim.

Webb odjednom nestane. McNott sustegne dah. Napeto je vrebao, osluškivao: odnekud je čuo škripanje snijega pod čizmama, ali nije mogao točno odrediti smjer iz kojega je dolazio taj šum.

Ispred kuće odjednom ugleda Eltona Sharpa.

— Bene, iza suše je! — poviče Sharp. — Dohvati ga s leđa, a ja ću pripaziti da ne pobjegne.

Sharp podigne pištolj i ispali nekoliko hitaca. McNott se počne povlačiti korak po korak. Tanađ izbaci dugačko iverje iz dasaka suše.

Nekoliko iveraka pogodi McNotta u lice. Odmah okrene glavu. Obuzme ga osjećaj da su ga satjerali u tjesnac.

Praskanje hitaca zatihne. Elton Sharp je očito nabijao svoj pištolj. Bena Webba kao da je tlo progutalo.

U Lewisvilleu je vladala tišina. Nijedan građanin nije napustio svoju kuću. McNott je znao da mu nitko neće pomoći.

Stigne do stražnjega dijela suše. Dugačkim koracima pobrza stražnjim dvorištem Ackermanove kuće k nekom kupu praznih sanduka, prekrivenih debelim slojem snijega.

McNott klekne. Zapazi Sharpa kako napušta svoj zaklon i podigne pušku k ramenu.

— Tu sam, McNott!

Grubi glas pogodi lovca poput taneta. McNott se baci u snijeg. U istom trenu prasne hitac sa strane, tane mu proizviždi pokraj vrata i zabije se u dasku sanduka. Sada McNott

ugleda Bena Webba kako stoji pokraj ograde od dasaka na nepunih pet metara udaljenosti.

McNott zakrene cijev puške i opali.

Ben Webb ispali drugi hitac. Tek što se pojavio plamičak na grlu cijevi njegovog oružja, pogodi ga McNottovo tane.

Webb zabaci obje ruke uvis i padne leđima na ogradu.

McNott osjeti neku vruću bol na lijevoj nadlaktici, što ju je okrznilo Webbovo tane. Uspravi se. Od barutnog dima pocrnjelo mu je lice. Glava Bena Webba se prevali u stranu, zatim div padne u snijeg.

McNott skine rog s barutom s pojasa i pokuša klečeći nabiti pušku.

— Bene! — začuje Sharpa. — Gdje si... prokletstvo... Jesi li ga sradio?

McNott naspe baruta i gurne tane u cijev. Dok ga je nabijao šipkom, pred njim se pojavi Elton Sharp. Nekoliko je trenutaka zaprepašteno promatrao Bena Webba.

McNott odbaci šipku i baci se u zaklon.

— Sredit ću te! — poviče Sharp. — Sada si ti na redu, prokleti divljače!

Zapuca, ali promaši McNotta koji je na sve četiri otpuzao kroz snijeg i zauzeo zaklon iza praznih sanduka. Izvuče nož,

— Prosut će ti mozak! — zaurla Sharp.

Pripazi, Sharp! — začuje McNott neki glas na ulazu dvorište.

McNott odjednom ugleda Sharpa pred sobom, zatim odnekud prasne hitac. Sharp ispušti revolver iz ruke. Padne li-

cem u snijeg i ostane nepomično ležati.

McNott se polagano uspravi, zatim ugleda Tulipea.

Francuz je dugačkim koracima koračao dvorištem, držeći u rukama pušku, iz koje se još pušilo. Iza njega McNott ugleda starog Toma.

— Bilo je to u posljednjem trenutku, mon ami — reče Francuz.

— I jest — uzvрати McNott. — Upravo tako. — Odjednom osjeti silnu iscrpljenost.

— Slijedio sam njihov trag — reče Tulipe. — Kazao si mi da slijedim vojsku. Netko ju je morao dovesti do indijanskih sela... eto, oni su to učinili. A kad sam se pojavio na rijeci, naišao sam na staroga Toma koji mi je kazao da si tu... i da su Elton Sharp i Ben Webb posjetili Ackermana. Zatim smo čuli pucnjavu. Povrijeđen si...

— Samo ogrebotina. — McNott pogleda mrtvace. — Ackerman je također mrtav — reče. — Sve je svršeno.

Prođe potkraj Tulipea i staroga Toma i zastane u glavnoj ulici. Još nije bilo žive duše na ulici.

McNott pogleda niz glavnu ulicu. Obuzme ga osjećaj da se nalazi u mrtvom gradu. Pomisli na mrtve šume gore u brdima. U sebi je osjećao neku prazninu. Polagano zakorača ulicom k rijeci. S neba su se lagano spuštale pahulje.

* * *

Tulipe je u kanuu sjedio sjedio sprijeda. Stari je Tom stajao na zasniježenom gatu ispod pilane. Ruke je zabio duboko u džepove podstavljenoga kaputa.

— Što će biti s Lewisvilleom?
— zapita starac. — Bude li grad postojao iduće godine, preživjet će — reče McNott. — Ovisi to o ljudima i Tvrtki za krzna iz St. Louisa. Nešto je ipak sigurno: Tu se više neće trgovati krznima, niti će proradati pilana. Hoćeš li zbog toga biti tužan?

Neću. Neka nestane taj grad! Ali drugdje će se pojaviti novi. Bit će ih sve više.

— Bit će i novih Ackermana — reče McNott.

Kamo ćete?

— Na zapad — uzvratila McNott. — Tamo gdje još ima šuma i divljači. Tamo gdje se još može živjeti, gdje se Ackermani još ne uvlače čovjeku pod kožu.

— Ja ću ostati — reče Tom. — Mislim da mi je to posljednja zima. Osjećam to nekako... Sve ima svoje vrijeme i svoj kraj.

Tulipe zagrabi veslom.

McNott domahne Tomu i podigne svoje veslo preko ruba kanua. Lagani je čamac načujno klizio rijekom.

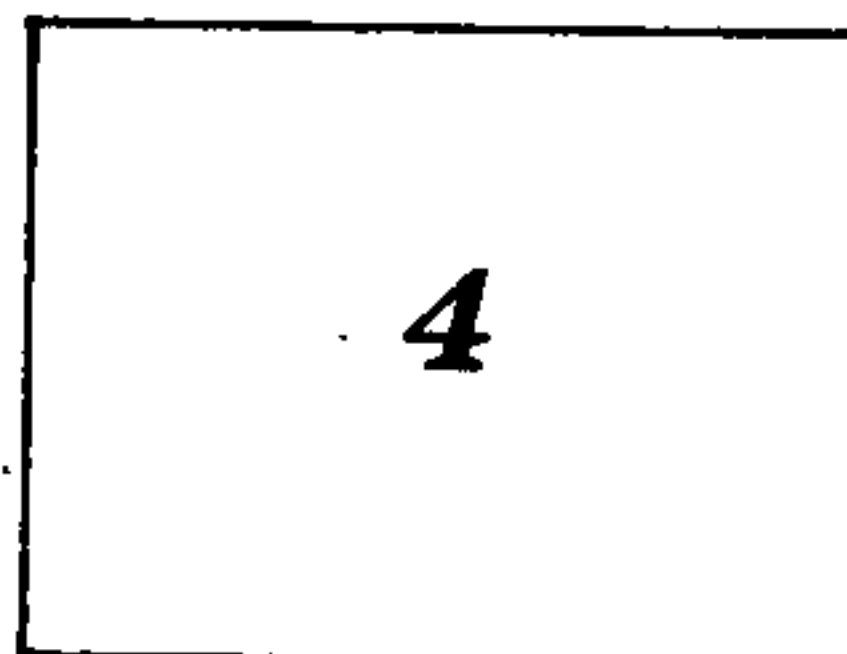
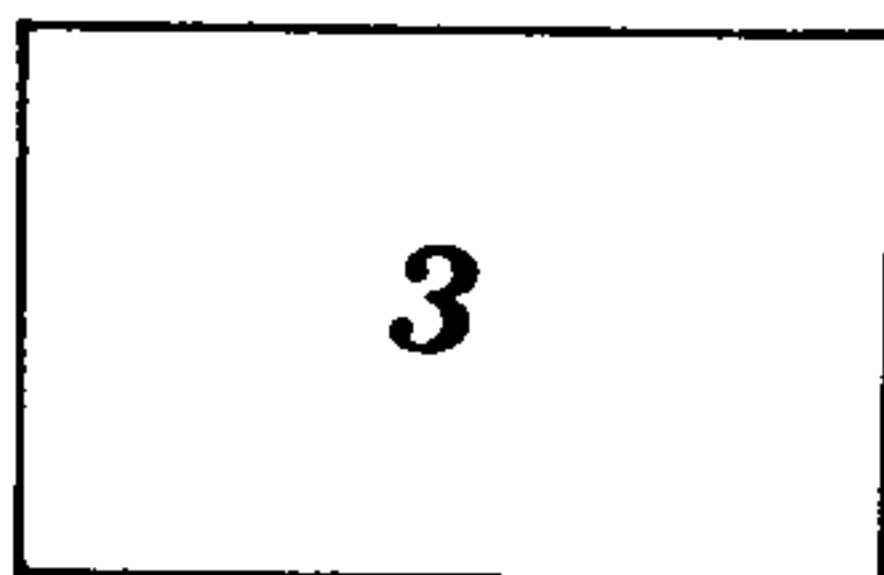
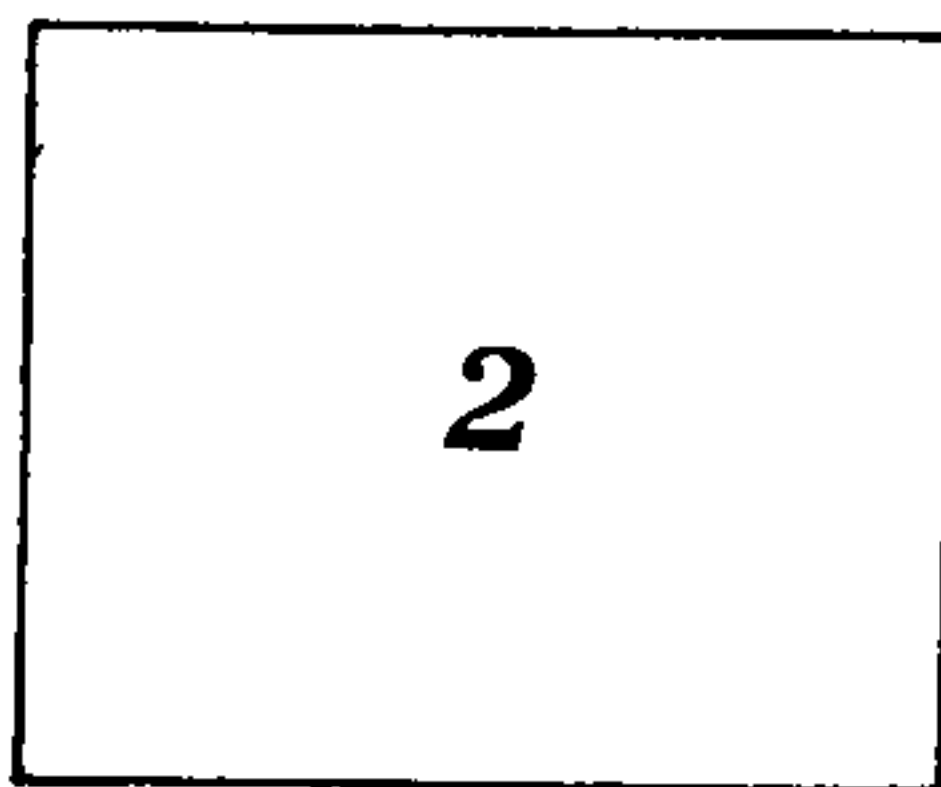
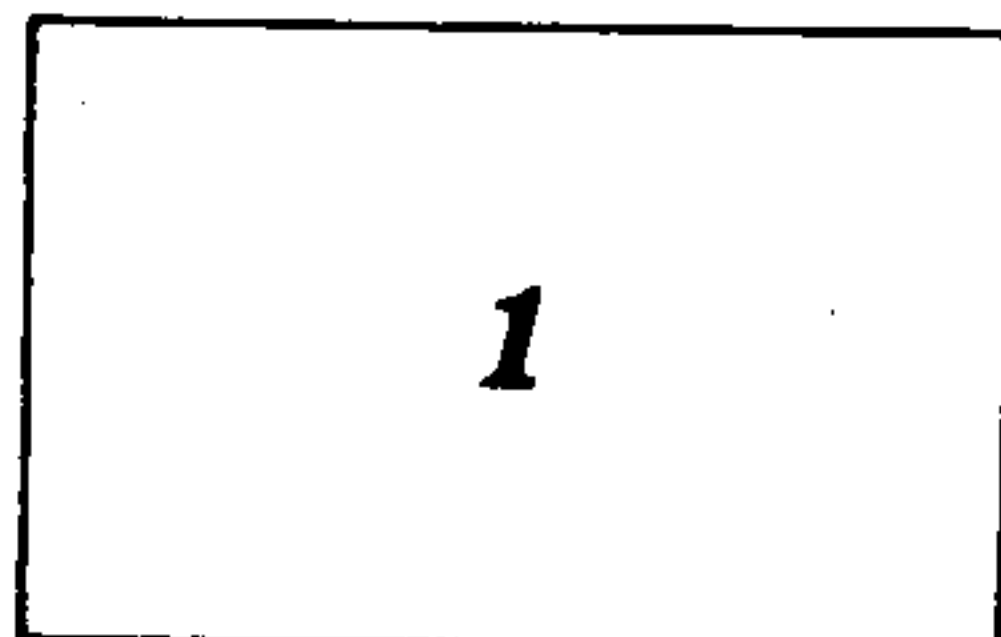
McNott se ogleda. Tom je stajao na gatu. Postajao je sve manji. Nad rijekom je lebdjela rijetka maglica. Lewisville se pretvori u neke nestvarne obrise u prostranom krajoliku.

Lagani je vjetar udarao u lice ljudima u kanuu. Zrak je bio hladan, ali ipak sasvim drugačiji nego u Lewisvilleu. Imao je u sebi miris divljine.

McNott uroni veslo u vodu. Obuzme ga osjećaj da se sa svakim zaveslajem sve više približava svojoj domovini. Mislio je na velike šume, kojima će pripadati dokle god će ih biti.

Još se jednom ogleda. Starog Toma više nije vidio. Magla iznad rijeke postane gušća. Počne i sniježiti...

KRAJ

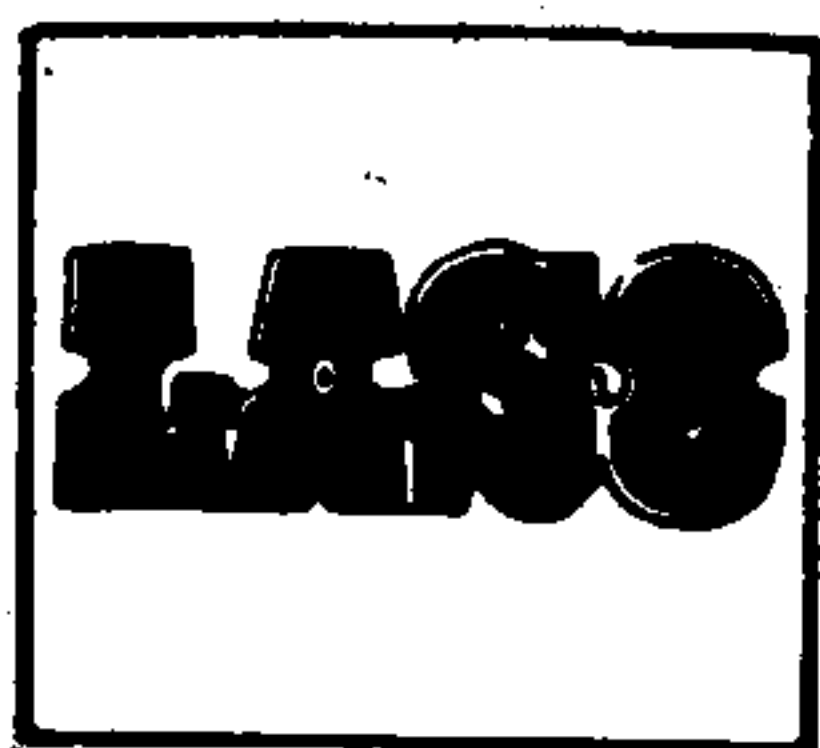
KUPON »LASO« broj 666

Adresa: Redakcija Romana i stripova za »LASO«
Avenija bratstva i jedinstva 4.
41000 ZAGREB

Izrežite ovaj kupon, zaokružite na njemu broj slike za koju glasate, pa sve zajedno nalijepite na dopisnicu i pošaljite na adresu redakcije.

U PRIPREMI:

G. F. Unger: VELIKI ČOVJEK

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 7020 d, a za šest mjeseci 3510 d. U cijenu je uračunat i pretplatnički popust. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa: SOUR »Vjesnik«, Interna banka, Zagreb, broj 30101-833-1216, za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 2,00, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,50. Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00, HFL 37,00, US 15,00.

Uplata na devizni račun 30301 – 620 – 16 – 25731 – 3252051 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačke banke, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI)

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.

Zadnja kolor stranica 55.000 d, c/b stranica 40.000 d. Oslobođeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 1973. od 26. XI 1973. Rukopisi se ne vraćaju.

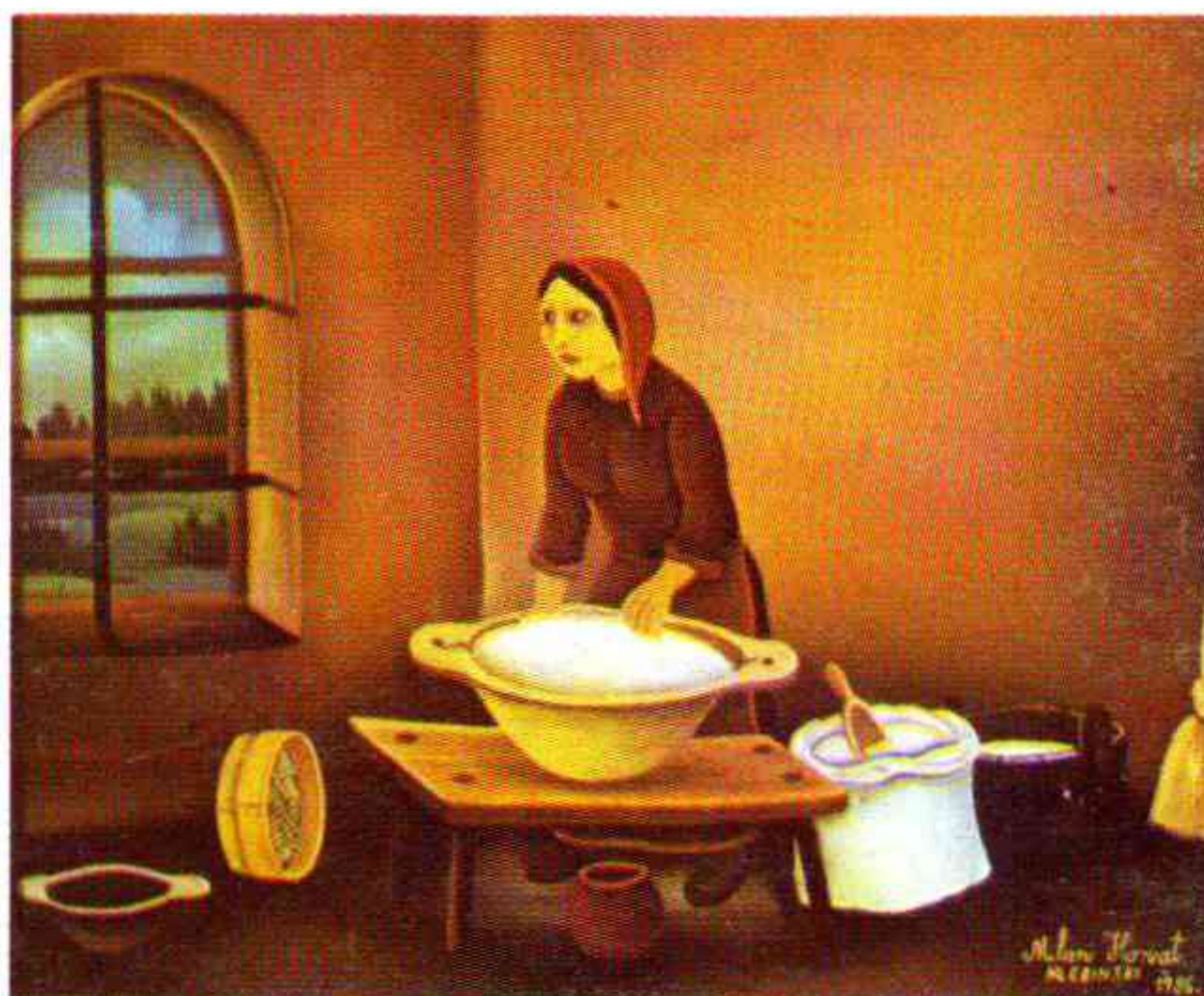
VELIKI NAGRADNI NATJEČAJ

LASO

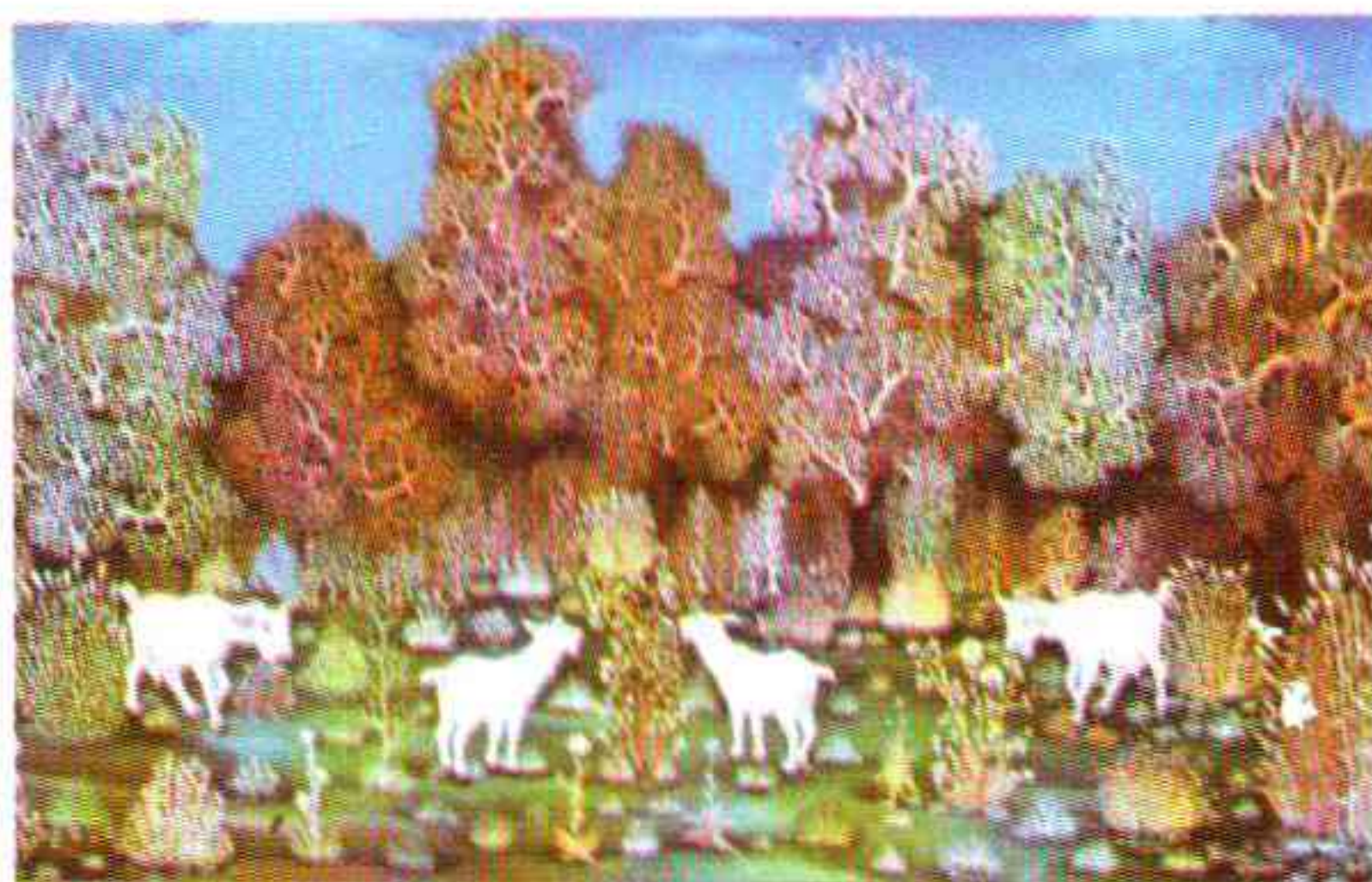
VAM POKLANJA SLIKU
MILANA HORVATA
HLEBINSKOG

1

2

3

4

- POGODITE KOJU JE OD OVE ČETIRI SLIKE SLIKAR ODABRAO ZA VAS
- OZNAČENE SU BROJEVIMA OD 1 DO 4
- DOVOLJNO JE DA NA KUPONU ISPIŠETE BROJ ZA KOJI STE SE ODLUČILI I SVOJU TOČNU ADRESU
- DAKLE, PITANJE GLASI: **KOJU OD OVE ČETIRI SLIKE DOBIVATE NA POKLON?**
- ODGOVOR POŠALJITE NA NAŠU ADRESU NAJKASNIJE DO 28. 7. 1986.
- DOBITNIK ĆE BITI IZVUČEN ŽDRIJEBOM